

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SPECIALIOSIOS PEDAGOGIKOS KATEDRA

Specialiosios pedagogikos magistrantūros studijų programa

Gerda Visockytė

**VAIKŲ DIENOS CENTRŲ VAIDMUO TENKINANT MOKINIŲ
SPECIALIUOSIUS UGDYMO SI POREIKIUS**

Magistro darbas

*Magistro darbo vadovė –
doc. dr. L. Miltenienė*

2010

Magistro darbo santrauka

Magistro darbe analizuojamas vaikų dienos centrų vaidmuo tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius.

Tyrimo dalyviai: 60 Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų pedagogų, 40 Lietuvoje veikiančių vaikų dienos centrų darbuotojų, 5 Šiauliuose įsikūrusio dienos centro ugdytiniai, 3 minėto dienos centro ugdytinių tėvai (globėjai) ir specialioji pedagogė.

Anketinės apklausos metodu siekta išsiaiškinti, bendrojo lavinimo mokyklų atstovų žinių pobūdį apie vaikų dienos centrus ir požiūrį į juose vykdomą veiklą bei galimą bendradarbiavimą. Taip pat, tirta Lietuvoje veikiančių dienos centrų darbuotojų nuomonė, apie jų įstaigų veiklą, siūlomas paslaugas, pagalbos pobūdį. Siekta įvertinti vaikų dienos centrų teikiamų paslaugų įvairovę ir kryptingumą mokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams. Užsibrėžta išsiaiškinti, kiek vaikų dienos centrų lankančių mokinių turi specialiųjų ugdymosi poreikių.

Interviu apklausa tirta specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių bei jų tėvų nuomonė apie dienos centrus ir juose teikiamas paslaugas. Taip pat, siekta atskleisti vaikų dienos centro, kaip papildomo resurso, tenkinant specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių poreikius galimybę.

Tyrimu nustatyta, kad didelė dalis mokyklų pedagogų mažai domisi vaikų užimtumu po pamokų, nežino, ar jų klasės ugdytiniai lanko dienos centrą. Pripažįstamas informacijos apie vaikų dienos centrus trūkumas. Labiau pabrėžiamas teigiamas vaikų dienos centrų vaidmuo mokinių užimtumo ir ugdymo atžvilgiu. Vaikų dienos centras matomas kaip papildomas resursas, siekiant padėti ne tik socialinių, bet ir mokymosi sunkumų turintiems mokiniams. Pedagogai išreiškia didesnę mokyklos bendravimo ir bendradarbiavimo su dienos centrais poreikį.

Tyrimo rezultatai rodo, kad vaikų dienos centrus lanko ne tik socialinių ar ekonominių sunkumų patiriančių šeimų atžalos, bet ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai. Nustatyta, kad daugumoje dienos centrų lankosi po penkiolika ar net daugiau specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių.

Tyrimo dalyviai pripažįsta, kad siekiant efektyvesnės pagalbos įvairių poreikių turintiems vaikams svarbu stiprinti bendrojo lavinimo mokyklų ir dienos centrų bendradarbiavimą, dažniau išnaudoti dienos centre teikiamą pedagoginę pagalbą, kaip papildomą resursą ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus.

Turinys

<i>Magistro darbo santrauka</i>	2
Ivadas	5
1. VAIKŲ DIENOS CENTRŲ VAIDMUO TENKINANT MOKINIŲ SPECIALIUOSIUS POREIKIUS	7
1.1 Neformaliojo švietimo apibrėžtis mokyklinio amžiaus vaikų švietimo sistemoje	7
1.2. Vaikų dienos centrų veikla tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius	9
1.2.1. Vaikų dienos centrų atsiradimas ir jų teisinis pagrindimas	9
1.2.2. Vaikų dienos centrų samprata bei veiklos orientyrai	13
1.3. Bendradarbiavimo galimybės tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius	19
1.3.1. Bendrojo lavinimo mokyklų ir Vaikų dienos centrų bendradarbiavimo galimybės ...	19
2. VAIKŲ DIENOS CENTRŲ VAIDMENS, TENKINANT MOKINIŲ SPECIALIUOSIUS UGDYMO POREIKIUS, ANALIZĖS EMPIRINIS TYRIMAS	27
2.1. Empirinio tyrimo metodika ir tyrimo dalyviai	27
2.2 Mokyklos pedagogų apklausos rezultatų analizė	29
2.2.1 Tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų demografinis pasiskirstymas	29
2.2.2 Tyrime dalyvavusių mokyklos pedagogų nuomonės apie vaikų dienos centrus rezultatų analizė	31
2.2.3 Tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų nuomonė apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas	35
2.2.4 Tyrime dalyvavusių pedagogų nuomonė apie vaikų dienos centrų naudą ir juose teikiamos pagalbos svarbą	37
2.2.5 Tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų nuomonių, apie bendradarbiavimo su vaikų dienos centrais galimybes, analizė	39
2.3 Vaikų dienos centrų darbuotojų apklausos rezultatų analizė	40
2.3.1 Tyrime dalyvavusių vaikų dienos centrų darbuotojų demografinis pasiskirstymas	40
2.3.2 Duomenų, apie pedagoginę veiklą bei vaikų dienos centrus lankančius ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, analizė	42
2.3.3 Priežasčių, dėl kurių vaikai lankosi dienos centruose, analizė	44

2.3.4 Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonės, apie įstaigoje vykdomas veiklas ir teikiamą pagalbą, analizė.....	45
2.3.5 Sunkumų, su kuriais susiduria vaikų dienos centrų darbuotojai, analizė.....	46
2.3.6 Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonės, apie bendradarbiavimą ir informacijos sklaidą, analizė.....	47
2.4 Vaikų dienos centro ugdytinių intervių apklausos rezultatų analizė.....	49
2.4.1 Demografiniai duomenys apie vaikus	49
2.5 Ugdytinių tėvų (globėjų) apklausa.....	52
2.6 Vaikų dienos centro specialiosios pedagogės apklausa	53
Išvados:	56
Literatūra:	58
Summary	62
PRIEDAI	63

Išvadas

Problema ir jos aktualumas. Šiandieninė Lietuvos švietimo sistemos reforma iš esmės kloja pamatus rytdienai. Jei norime kurti ateitį, tai jau šiandien turime prasmingai ruoštis (Pocienė, Binkienė, 2003).

Lietuva kaip ir kitos Europos Sąjungos šalys siekia kuo veiksmingiau tobulinti savo švietimo sistemą, kad ji padėtų asmenims, dalyvaujantiems švietime įgyti šiandieniniam gyvenimui reikalingų žinių, gebėjimų, įgūdžių. Tačiau dėl kultūrinių, istorinių, socialinių priežasčių iki šiol didžiausias dėmesys buvo skiriamas formaliojo švietimo sričiai. Neformalusis ugdymas Lietuvoje atlieka tik formaliojo ugdymo papildymo funkciją. Iki 2003 m. jis netgi buvo vadinamas papildomu ugdymu. Lietuvai kurti neformaliojo ugdymo sistemą trukdo tai, kad ji neturi tokių neformaliojo ugdymo tradicijų kaip Vakarų Europos šalys (Lietuvos Respublikos švietimo koncepcija, 1992).

Įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo redakcijai, papildomas ugdymas vadinamas neformaliojo ugdymu ir patvirtinta Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (2006).

Po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo plečiantis nevyriausybinų organizacijų paslaugų sektoriui buvo sukurti Vaikų dienos centrai. Vaikų dienos centrai savivaldybių teritorijose nevyriausybinų organizacijų iniciatyva pradėti steigti jau nuo 1996 metų (Vaikų dienos centrai, 2008).

Vaikų dienos centrų gyvavimo laikotarpis Lietuvoje yra nedidelis – apie 20 metų, įstatymų bazė – siaura ir netobula, tiksliai neapibrėžianti Vaikų dienos centrų veiklos. Todėl dienos centrams šiandien labiau skiriamas socialinių įgūdžių lavintojo, socialinės paramos bei užimtumo organizatoriaus vaidmuo, o ugdymas ir pagalba, tenkinant specialiuosius ugdymosi poreikius akcentuojamas rečiau. Trūksta informacijos, kaip vaikų dienos centras išnaudojamas kaip naujas resursas galintis padėti tenkinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių bei jų tėvų interesus. Šio darbo tikslas – atskleisti vaikų dienos centrų vaidmenį, tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, išsiaiškinti bendrą mokyklų pedagogų bei vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonę apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas ir galimybes teikti pagalbą ne tik socialiniu, bet ir specialiosios ugdymo pagalbos aspektu.

Tyrimo objektas – vaikų dienos centro vaidmuo tenkinant specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių poreikius.

Tyrimo tikslas – atskleisti vaikų dienos centrų vaidmenį tenkinant mokinių specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

Uždaviniai:

- 1) Išanalizuoti mokslinę ir teisinę literatūrą bei dokumentus apie vaikų dienos centrų teikiamas paslaugas, galinčias tenkinti specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių ir jų tėvų interesus;
- 2) Atskleisti bendrojo lavinimo mokyklų atstovų žinių pobūdį apie vaikų dienos centrus ir požiūrį į juose vykdomą veiklą bei galimą bendradarbiavimą;
- 3) Išsiaiškinti, kiek vaikų dienos centrų lankančių mokinių turi specialiųjų ugdymo(si) poreikių;
- 4) Įvertinti vaikų dienos centrų teikiamų paslaugų įvairovę ir kryptingumą mokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams;
- 5) Sužinoti mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, nuomonę apie lankomame dienos centre teikiamas paslaugas;
- 6) Sužinoti vaikų dienos centrą lankančių ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių tėvų nuomonę apie dienos centrus ir juose teikiamas paslaugas;
- 7) Atskleisti vaikų dienos centro, kaip papildomo resurso, tenkinant specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių poreikius galimybę.

Tyrimo metodai :

- mokslinės literatūros apžvalga;
- interviu;
- anketinė apklausa su atviro tipo klausimais.

Tyrimo dalyviai. Tyrime dalyvavo 60 Šiaulių miesto mokyklų pedagogų. Tyrimas atliktas rugsėjo – lapkričio mėnesiais, Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklose.

Taip pat apklausta 40 Lietuvos vaikų dienos centrų darbuotojų. Tyrimas atliktas spalio – gruodžio mėnesiais, į įvairius, Lietuvoje veikiančius, vaikų dienos centrus siunčiant internetinės apklausos užklausą.

Interviu apklausoje dalyvavo 5 Šiauliuose įsikūrusio vaikų dienos centro ugdytiniai, trijų, minėtų vaikų dienos centrą lankančių, vaikų mamos bei įstaigos specialioji pedagogė.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro: santrauka lietuvių kalba, įvadas, du skyriai išvados, naudotos literatūros sąrašas (62 šaltiniai), santrauka anglų kalba, priedai. Tyrimo duomenis iliustruoja 10 lentelių, 14 paveikslų. Prieduose pateiki tyrimų anketų pavyzdžiai, kai kuriuos tyrimų rezultatus iliustruojantys paveikslai, interviu apklausų protokolai. Darbo apimtis - 62 puslapiai.

1. VAIKŲ DIENOS CENTRŲ VAIDMUO TENKINANT MOKINIŲ SPECIALIUOSIUS POREIKIUS

1.1 Neformaliojo švietimo apibrėžtis mokyklinio amžiaus vaikų švietimo sistemoje

Lietuva, kaip ir kitos Europos Sąjungos šalys narės, siekia kuo veiksmingiau tobulinti savo švietimo sistemą, kad ji padėtų asmenims, dalyvaujantiems švietime, įgyti šiandieniniam gyvenimui reikalingų žinių, gebėjimų, įgūdžių. Tačiau dėl kultūrinių, istorinių, socialinių priežasčių iki šiol didžiausias dėmesys buvo skiriamas formaliojo švietimo sričiai. Neformalusis ugdymas Lietuvoje atlieka tik formaliojo ugdymo papildymo funkciją. Iki 2003 m. jis netgi buvo vadinamas papildomu ugdymu. Lietuvai kurti neformaliojo ugdymo sistemą trukdo tai, kad ji neturi tokių neformaliojo ugdymo tradicijų kaip Vakarų Europos šalys (Lietuvos Respublikos švietimo koncepcija, 1992). Šiandieną vienas iš Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose iškeltų tikslų yra sukurti lanksčią ir atvirą švietimo struktūrą, sujungiančią formalaus, neformalaus mokymosi ir savišvietos formas į bendrą švietimo erdvę. Taip pat numatyta siekti, kad ši švietimo grandis taptų prieinama visiems vaikams, būtų sudarytos galimybės veiksmingai ugdyti įvairių gabumų bei poreikių turinčius vaikus. Švietimas nėra valdžios nuosavybė, tai visų piliečių indėlis į visuomenės žmogiškuosius resursus ir socialinį kapitalą.

Europos Sąjungos svarbiausi teisiniai sprendimai, susiję su neformaliuoju ugdymu: Europos Tarybos 2000 m. kovo mėn. patvirtinta Lisabonos strategija. 2005 m. gruodžio 30 d. patvirtinta Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, kuria buvo siekiama stiprinti neformaliojo švietimo vaidmenį. Ši koncepcija 2008 ir 2009 metais buvo papildyta kaip projektas, kuris siekia sukurti efektyviai veikiančią neformaliojo švietimo sistemą. Autoriai (Kajėnas ir Valantiejūtė, 2009) pateikia Jankausko teiginius, kad šia koncepcija siekiama suteikti galimybę prie šio ugdymo daugiau prisidėti nevyriausybinėms, jaunimo organizacijoms bei centrams, kurie turi didelę darbo su jaunimo patirtį. Taip pat Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme įteisinta neformaliojo vaikų švietimo sąvoka, kuri apima ir profesinės linkmės ugdymą, ir laisvalaikio užimtumą, ir neformalųjį ugdymą.

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo 2007 metų redakcijoje 6 straipsnis pateikia tokią švietimo sistemos apimtį: 1) formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, profesinį mokymą, aukštesniąsias ir aukštojo mokslo studijas); 2) neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir kitą neformalųjį vaikų bei suaugusiųjų švietimą); 3) savišvietą; 4) pagalbą mokiniui (informacinę, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą bei sveikatos priežiūrą mokykloje); 5) pagalbą mokytojui ir mokyklai (informacinę, konsultacinę, kvalifikacijos tobulinimo bei kitą pagalbą).

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo 2007 metų redakcijoje neformalusis švietimas apibrėžiamas, kaip „švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas“. Lietuvos Respublikos švietimo koncepcijoje (1992) neformalusis švietimas apibrėžiamas kaip „asmens ar visuomenės interesų sąlygojama savišvieta, apimanti valstybės švietimo registro neapibrėžtą lavinimąsi“.

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo 2007 metų redakcijoje 16 straipsnis taip apibrėžia neformaliojo vaikų švietimo paskirtį: tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Neformaliojo vaikų švietimo programas vykdo muzikos, dailės, meno, sporto, kitos mokyklos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai.

Įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo redakcijai, papildomas ugdymas vadinamas neformaliuoju ugdymu ir patvirtinta Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (2006), kurioje keliami šie uždaviniai: 1) Išmokyti mąstyti, ugdytis įgūdžius, taikyti juos asmeninėje, visuomeninėje ir profesinėje veikloje; 2) Sudaryti sąlygas kiekvienam žmogui atsiskleisti, atrasti savo talentus, išbandyti save; 3) Skatinti atvirumą ir iniciatyvą, sąmoningumą ir savarankiškumą; 4) Padėti asmeniui suprasti kintančią aplinką ir formuoti pasaulėžiūrą. Manau, ypač praktikoje yra svarbu ne tai, kaip pavadinami tam tikri dalykai, bet kas iš tikrųjų yra daroma.

Neformaliojo ugdymo teikėjais gali būti juridiniai ir fiziniai asmenys. Neformaliojo ugdymo teikėjo statusą suteikia ir panaikina Akreditavimo institucija/os, kuri/ios vadovaujasi akreditavimo ir licencijavimą reglamentuojančiais teisės aktais. Akreditavimo institucijos išduodami neformaliojo ugdymo teikėjo statusą patvirtinantys dokumentai liudija teikėjo pasiektų kompetencijų pripažinimą ir teisę dalyvauti neformaliojo ugdymo teikimo sistemoje. Akredituoti juridiniai asmenys ir licencijuoti fiziniai asmenys įtraukiami į neformaliojo ugdymo teikėjų duomenų bazę ir gali pretenduoti į neformaliojo ugdymo krepšelio lėšas (Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2006).

Kvieskienė (2000) teigia, kad neformalusis ugdymas pasižymi tikslingu poveikiu, tačiau nėra taip griežtai apibrėžiamas ir prognozuojamas. Veikla organizuojama konstruktyviai ir kūrybiškai bendradarbiaujant. Autorė išskiria šias neformalaus papildomojo ugdymo institucijas: 1) profilinei moksleivių gamtamokslinio, techninio ir meninio ugdymo centrai, dirbantys pagal kryptingo papildomojo dalykinio ugdymo programas; 2) moksleivių turizmo centrai, dirbantys pagal individualias programas; 3) vaikų klubai, laisvalaikio organizavimo centrai, stacionarios ir kt. vaikų poilsio stovyklos, kt. neformalaus papildomojo ugdymo institucijos, dirbančios pagal individualias programas; 4) neformalųjį ugdymą vykdančios laikinosios arba stacionarios papildomojo ugdymo institucijos, privačių ar visuomeninių

organizacijų inicijuotos programos, dirbančios pagal savo sudarytas ilgalaikes ar trumpalaikes programas arba institucijos, iš dalies atliekančios formaliųjų ugdymo institucijų funkcijas (bendrojo lavinimo mokyklos, kt. ugdymo institucijos ar organizacijos).

Šukytė (2007) pagal Lebedevą (2002) pateikia neformaliojo švietimo išskirtines sąlygas, kurios puikiai gali papildyti formalųjį ugdymą: humanizuoja švietimo sistemą; sudaro galimybę naudotis įvairiais pažinimo būdais, leidžia patikrinti mokykloje įgytas žinias, praplečia kūrybines asmenybės galimybes; neformaliojo ugdymo institucijos gali būti ne tik metodiniai, bet ir eksperimentiniai centrai. Tačiau tyrimo metu išskyrė neformaliojo ugdymo prasto organizavimo veiksnius: skurdi materialinė bazė (81,9 proc.); mažas skirtų valandų skaičius (75,2 proc.); specialistų stoka (68,8 proc.); darbo apmokėjimo sistema (68,8 proc.); mokinių abejingumas (67,1 proc.), tėvų nesuinteresuotumas (65,1 proc.)

Kvieskienė, Petronienė (2007) teigia, kad neformalusis ugdymas Europoje yra pripažinta švietimo sritis, skatinanti aktyvų pilietiškumą, asmenybės tobulėjimą, padedanti spręsti jaunų žmonių integravimosi į darbo rinką problemas, verslumą, skatinti mokymosi motyvaciją, padedančią įveikti mokyklos baimę, ieškoti alternatyvaus, kūrybinio ugdymosi galimybių. Autorės, atlikusios tyrimą, pateikia šias svarbiausias neformaliojo ugdymo problemas: skirtinguose rajonuose skirtinga kiekybinė vaikų dalyvavimo įvairovė nuo 3 iki 68 proc.; skirtingas neformaliojo ugdymo finansavimas sudaro nevienodos apimties paslaugas; neformaliajam švietimui skiriama nuo 2,2 iki 23,4 proc. švietimo biudžeto; mokyklų finansavimas remiasi ne normatyvais (kokybiniais kriterijais), o remiantis parėjusių metų finansavimu; į krepšelių įvedimą žiūri neigiamai; reikalingas krepšelio priedas ypatingų poreikių vaikams neformaliajame ugdyme. Kiti organizaciniai prieinamumo dalykai (pavėžėjimas, ugdymo proceso organizavimas ir kt.) sprendžiami kartu su savivaldybėmis.

1.2. Vaikų dienos centrų veikla tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius

1.2.1. Vaikų dienos centrų atsiradimas ir jų teisinis pagrindimas

Jočienė (2002) teigia, kad seniausiomis nevyriausybinėmis organizacijomis yra laikomos krikščionių bažnyčios ir jų dvasinės (VI a. benediktinai) ir pasaulietinės (XII a.) organizacijos. Nuo pat XIX a. pradžios nevyriausybinės organizacijos smarkiai augo ir pradėjo įtakoti tarptautinius teisinius, humanitarinius ir socialinius reikalus. Pirmosios moderniosios nevyriausybinės organizacijos buvo Didžiosios Britanijos ir užsienio draugija prieš vergovę įregistruota dar XIX a. viduryje: 1760 metais susikūrė pirmoji Katalikų asociacija, o 1769 metais – Teisių akto paramos draugija. Krupavičius teigia, kad JAV nevyriausybinės organizacijos prieš vergovę susikūrė 1810 metais ir veikė iki pilietinio karo, blaivybės judėjimas – 1820 –

1830 metais, moterų organizacijos pradėjo veikti nuo 1848 metų, o 1886 metais įkurta – Amerikos darbo federacija (Krupavičius, 1999). Žalimienės nuomone, iki pat XIX a. pabaigos daugelyje valstybių socialinės paslaugos buvo organizuojamos ir teikiamos tik nevyriausybinių labdaros organizacijų ar privačių asmenų iniciatyva (Žalimienė, 2003).

Gineitienės ir Domarko (2000) nuomone, po antrojo pasaulinio karo savanoriško sektoriaus veiklos kaitą lėmė politiniai režimai. Komunistinių režimų įsitvirtinimas šalyse nepaliko vietos nevyriausybinių ir politinių organizacijų veiklai. JAV ir Vakarų Europoje tuo pačiu metu plėtėsi valstybės teikiamos sveikatos, švietimo, kultūros ir socialinės gerovės paslaugos, už kurias turi būti atsakinga valstybė. Todėl nevyriausybinių organizacijų veikla čia buvo orientuojama į tai, kad palaikytų valdžios iniciatyvas ir vykdytų „skylių užlopytojo“ valstybės partnerio vaidmenį. Tačiau vėliau padėtis ėmė keistis: daugelyje šalių nevyriausybinių organizacijos ėmė sparčiai populiarėti ir vis daugiau programų buvo perduodama joms vykdyti.

Panašios nevyriausybinių organizacijų istorinė raida vyko ir Lietuvoje. Butėno teigimu, Lietuvos katalikų bažnyčia, kaip organizacija, oficialiai pradėjo veikti XIV amžiuje. Savanoriškos Krikščionių bažnyčios labdaros organizacijos yra profesionalaus socialinio darbo pradininkės (Butėnas, 1997). Gineitienės teigimu pirmosios visuomeninės organizacijos, susibūrusios sąlygiškai ne religiniais pagrindais XIV a. Lietuvoje, buvo brolijos (Gineitienė, Domarkas, 2000). Carinės Rusijos okupacijos metais Vilniuje pradėjo plačiai veikti slaptosios organizacijos, labiausiai minėtini masonai. Tarpukario Lietuvoje nevyriausybinių organizacijos išgyveno suklestėjimo periodą. 1937 m. sausio 1 d. Vidaus reikalų ministerijoje buvo įregistruotos 7774 draugijos, sąjungos ir jų padaliniai (Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 1998). Daugelis seniausių Lietuvos nevyriausybinių organizacijų buvo susijusios su socialine globa ir parama, o 1900 metais Vilniuje veikė jau 26 labdaros ir paramos įstaigos. Tarybinės santvarkos metais iš esmės buvo pakeistas požiūris į nevyriausybines organizacijas ir jų veiklos principus. Žinoma, visuomenė rado būdų, kaip atstovauti savo interesams ir juos garantuoti. Lietuvoje veikė kūrybinės sąjungos, mokslinės ir mokslinės – techninės draugijos ir kitų įvairia veikla užsiimančios draugijos (Gineitienė, Domarkas, 2000). Tačiau, kaip ir visose valstybinio reguliavimo srityse, taip ir visuomeninėje veiklos srityje, visas vadovaujамasis vaidmuo priklausė valstybei ir vienos partijos ideologijai. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. suaktyvėjo ir įvairių organizacijų steigimosi procesas. Po truputį ėmė ryškėti nevyriausybinių organizacijų veiklos profilis, veiklos sritys, didėjo jų atsakomybė ir įsipareigojimai visuomenei. Kai kurios nevyriausybinių organizacijos lėšų savo veiklai plėtoti pradėjo gauti iš užsienio paramos fondų, tačiau dauguma iš jų pagal tarybiniais metais buvusią tvarką tas lėšas stengėsi gauti iš vietinės arba centrinės valdžios (Kvieskienė, 1994).

Tai gi, nevyriausybinių organizacijų atsiradimas siejamas dar su Viduramžiais susikūrusiais labdaros fondais, teikiančiais labdarą ir paramą benamiams, šelpiančiais vargšus miestelėnus. Tikslių duomenų apie tai, kada Lietuvoje susikūrė pirmoji nevyriausybinė organizacija – nėra, tačiau pirmąją tokia save laiko Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, šalyje įsikūrusi dar IX amžiuje ir veikianti pagal atskirą Lietuvos raudonojo Kryžiaus draugijos įstatymą (Klaipėdos nevyriausybinių organizacijų informacijos centras, 2004).

Vaikų dienos centrų atsiradimą įtakojo Nevyriausybinių organizacijų formavimasis Lietuvoje. Paslaugas, teikiamas vaikams įvairiose dienos institucijose, galima įvardinti kaip: vaikų papildomą ugdymą, užimtumą, formalų ir neformalų ugdymą, dienos globą. Papildomo ugdymo bei vaikų užimtumo tendencijos Lietuvoje yra giles, tačiau tam tikrais laiko tarpais - okupacijos ir nepriklausomybės metais dėmesys papildomam ugdymui sumažėdavo arba tapdavo per ne lyg ideologiniu. Kvieskienė teigia, jog vaikų tinkamai socializacijai didelę įtaką turėjo tai, kad visuomenė ir švietimo institucijos mūsų valstybės kūrimosi pradžioje visas socialines funkcijas patikėjo šeimoms. Visa užmokyklinio vaikų ugdymo sistema buvo atmesta kaip praeities reliktas. Uždaryta buvo per 50 procentų vaikų klubų, neformalių papildomojo ugdymo institucijų (vaikų ir jaunimo centrų, gamtininkų, technikų centrų ir kt.). Užklasinis darbas (papildomas ugdymas) kaip sistema buvo sutrikdyta dar 1992 metais, panaikinus bendrojo lavinimo mokyklose už klasinio darbo organizatoriaus etatus. Išlikusios gyvuoti papildomojo ugdymo institucijos tiek formaliosios (dailės, muzikos, meno, sporto mokyklos), tiek neformaliosios (vaikų ir jaunimo laisvalaikio, turizmo, gamtininkų, technikų ir kt. centrai) iki šiol finansuojamos likutiniu principu, t.y. gauna tik 30 – 40 procentų reikalingo finansavimo (Kvieskienė, 1994). Šią problemą spęsti iš dalies mėgina visuomenė ir nevyriausybines organizacijas, privačios ugdymo įstaigos, tačiau jų veikla apima tik tam tikras sritis ir administracinius vienetus, dažnai neturi tęstinumo. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo atsirado žmonės, organizacijos norinčios ir gebančios padėti visuomenės atstumtiems asmenims. Viena iš tokių organizacijų (dažniausiai nevyriausybinių) yra Vaikų dienos centras.

Po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo plečiantis nevyriausybinių organizacijų paslaugų sektoriui buvo sukurti Vaikų dienos centrai. Vaikų dienos centrai savivaldybių teritorijose nevyriausybinių organizacijų iniciatyva pradėti steigti jau nuo 1996 metų. Daug iniciatyvos, kuriant vaikų dienos centrus, parodė nevyriausybinių organizacija „Gelbėkit vaikus / Save the Children Lithuania“. Vaikų dienos centrų projektas šioje organizacijoje yra vienas iš pagrindinių projektų, vykdomų nuo 1996 m. Juo įgyvendinami Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos 3.2, 18 ir 27 straipsniai. Organizacija yra įkūrusi 30 Vaikų dienos centrų visoje Lietuvoje (Vaikų dienos centrai, 2008).

Pirmieji įstatymai nevyriausybinių organizacijų Lietuvoje minimi tarpukario laikotarpyje. Svarbus įstatymas to laiko nevyriausybinių organizacijų veiklą reglamentavęs yra - 1919 m. įstatymas apie draugijas. Vėliau, 1936 m. jį pakeitė Draugijų įstatymas. Tačiau šie įstatymai gana stipriai varžė nepriklausomos Lietuvos draugijų veiklą. Draugijų įstatymas reglamentavo visas draugijas bei asociacijas, išskyrus religines ir tas, kurių veiklą reglamentuoja kiti teisės aktai. Daugelis 1995 m. Visuomeninių organizacijų įstatymo nuostatų buvo paimta būtent iš 1936 m. Draugijų įstatymo (Kvieskienė, 1994)

1991 m. prasidėjo masinis ne pelno organizacijų kūrimasis. 1992 m. spalio 25 dieną priėmus Lietuvos Respublikos Konstituciją, buvo įtvirtinti nevyriausybinių organizacijų kūrimosi principai teisinės valstybės požiūriu. Konstitucijos 35 straipsnio nuostatos laiduoja piliečiams teisę laisvai vienytis į bendrijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams (Lietuvos Respublikos Konstitucija, 1992). Pagrindiniai Nevyriausybinių organizacijų formavimo principai buvo reglamentuoti įstatymuose.

Apie 1994 m. buvo išleistas pirmasis Visuomeninių organizacijų įstatymas, kuriuo vadovaujantis kūrėsi nevyriausybines organizacijas. Laikui bėgant Lietuvos Respublikos Seimas priėmė dar keletą ne pelno organizacijų įstatymų, kas leido suskirstyti ne pelno organizacijas į keturias atskiras sferas. Lietuvoje veikia keturi nevyriausybines organizacijas reglamentuojantys įstatymai – tai Visuomeninių organizacijų įstatymas (galiojimas baigėsi 2004 - 02 - 14), Asociacijų įstatymas (kuris įsigalioja nuo 2004-02-14), Viešųjų įstaigų įstatymas bei Labdaros ir paramos fondų įstatymas. Atsiradus kitiems, ne pelno organizacijas reglamentuojantiems įstatymams, iš esmės pasinaikino visuomeninių organizacijų kaip visų ne pelno organizacijų apibūdinimo terminas, kurį pakeitė nevyriausybine organizacija. 1995 m. pirmasis nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras Lietuvoje buvo įsteigtas Atviros Lietuvos Fondo iniciatyva, kaip pagalbos įrankis tiek rėmėjams, tiek pačioms organizacijoms (Klaipėdos nevyriausybinių organizacijų informacijos centras, 2004). Taigi, šiuo metu Nevyriausybinių organizacijų veikla reglamentuojama šiais 3 įstatymais: Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymu (Valstybės žinios, 2004-01-13, Nr. 7-128), Lietuvos Respublikos Viešųjų įstaigų įstatymu (Valstybės žinios, 1996, Nr. 68-1633) ir Lietuvos Respublikos Asociacijų įstatymu (Valstybės žinios, 2004-02-14, Nr. 25-745).

Lietuvos Vaikų dienos centrai savo kasdieninėje veikloje vadovaujami šiais aktualiais įstatymais:

- Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (Roma, 1950. Ratifikuota 1995.04.27 įstatymu Nr. I-865. Žin., 1995-05-05, Nr.37-913);
- Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija (Generalinės Asamblėjos rezoliucija. Ratifikuota 1995.07.03. įstatymu Nr. I-983. Žin., 1995-07-21, Nr.60-1501);

- Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992-11-30, Nr.33-1014);
- Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas (Žin., 2000-09-06, Nr.74-2262);
- Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas (Žin., 2004-01-13, Nr. 7-128);
- Lietuvos Respublikos Viešųjų įstaigų įstatymas (Žin., 2004-02-14, Nr. 25-752);
- Lietuvos Respublikos Asociacijų įstatymas (Žin., 2004-02-14, Nr. 25-745);
- Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas (Žin., 1996-04-12 Nr.33-807);
- Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas (Žin., 2007-07-21, Nr. 81-3324);
- Lietuvos Respublikos Specialiojo ugdymo įstatymas (Žin., 1999-09-01, Nr.115-3228);
- Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (Žin., 2006-01-12, Nr. 115-3228);
- Lietuvos Respublikos Specialiojo ugdymo įstatymas (Žin., 1998-12-31, Nr. 4-115);
- Kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės ir ministerijų nutarimai ir Vaikų dienos centro nuostatai.

Vaikų dienos centrų gyvavimo laikotarpis Lietuvoje yra nedidelis – apie 20 metų. Todėl įstatymų bazė siaura ir netobula, tiksliai neapibrėžianti Vaikų dienos centrų veiklos. Šios organizacijos savo veikla vadovaujasi visa eile kitų įstatymų, kurie įvelia painiavą organizacinėje veikloje. Ko gero drąsiai galima teigti, kad Vaikų dienos centrai savo veiklą organizuoja labiau programų įstatymine baze, kuri turi atitikti Europos Sąjungos ir Lietuvos įstatymų bazę. Todėl pirmiausia būtina tikslinti Vaikų dienos centrų apibrėžtį, jų organizacinę veiklą įstatymų lygmenyje.

1.2.2. Vaikų dienos centrų samprata bei veiklos orientyrai

Apibrėžti sampratą „nevyriausybinė organizacija“ yra sudėtinga. Šis terminas pakankamai neapibrėžtas, tačiau jo vartojimas yra paplitęs tiek Lietuvoje, tiek užsienio šalyse. Skirtinguose tekstuose įvardijama kaip ne pelno, pelno nesiekiančios, nevyriausybinės, nevalstybinės, visuomeninės, pilietinės, savanoriškos, labdaringos, filantropinės, trečiojo sektoriaus, nepriklausomo sektoriaus ir kitais terminais. Todėl šiame sektoriuje įsivelia jau teisinio reglamento problemos (Šimašius, 2003).

Nevyriausybinės organizacijos terminas susiformavo verčiant iš anglų kalbos terminą *non governmental organization*. Dėl to, kokias konkrečiai organizacijas apima šis terminas, neretai nesutariama. Autorius apibendrina, kad nevyriausybinių organizacijų terminas plačiausia prasme gali apimti netgi bažnytines (konfesines) organizacijas, profesines sąjungas, savišalpos kasas, kooperatyvus, nepriklausomas visuomenės informavimo priemones bei nepriklausomas švietimo įstaigas, neformalius judėjimus (Ilgis, 1996). Pagal Salomon'o (1997) nuomonę, nevyriausybinės organizacijos yra: institucionalizuotos; privačios, t.y. instituciškai atskirtos nuo

vyriausybės (valdžios), net jei ir gauna jos paramą; neskirstančios pelno, t.y., negali duoti nuosavybės grąžos; savivaldžios, t.y., kontroliuojamos remiantis savo vidaus procedūromis, o ne valdomos iš išorės; savanoriškos, t.y., neprivalomos. Taigi, nors sakoma nevyriausybinė, galvoje turima nepolitinė, nereliginė ir ne pelno vienu metu.

„Vaikų dienos centras – tai socialinių paslaugų įstaiga, kurios paskirtis – teikti dienos globos, užimtumo, laisvalaikio organizavimo ir kt. paslaugas vaikams, tuo pačiu gerinant gyvenimo kokybę mažas pajamas turinčių ir probleminių šeimų vaikams ir siekti normalizuoti jų santykius su socialine aplinka“ (Socialinių paslaugų katalogas, 2000). Nacionalinėje nevyriausybinėse organizacijų vaikų dienos centrų 2002 – 2004 metų programoje dienos centras apibrėžiamas kaip: „įstaiga, teikianti probleminių šeimų vaikams ir pačioms šeimoms socialines, taip pat priešmokyklinio ir papildomojo ugdymo paslaugas“ (Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl nacionalinės nevyriausybinėse organizacijų vaikų dienos centrų 2002-2004 metų programos nutarimas, 2002). Nacionalinėje nevyriausybinėse organizacijų vaikų dienos centrų 2005 – 2007 metų programoje yra pateiktas toks vaikų dienos centro apibrėžimas: „Vaikų dienos centras – viešasis juridinis asmuo, teikiantis socialines ir ugdymo paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir vaikams“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimas „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005-2007 metų programos patvirtinimo“, 2004). Vaikus į dienos centrus siunčia savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos tarnyba (Indrašienė, Šlapelienė, 2007).

Pagrindinės vaikų dienos centrų steigimo priežastys: „probleminių“ šeimų gausėjimas bei nepilnamečių nusikalstamumas. Pastaraisiais metais Vaikų dienos centrai vis populiarėja, kasmet jų įsteigiama vis daugiau. Vaikų dienos centrų sklaidos šaltinis – įvairios programos. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu 2002 m. gegužės 24 d. Nr. 731 patvirtinta Nacionalinė nevyriausybinėse organizacijų Vaikų dienos centrų 2002-2004 metų programa ir pavedama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai organizuoti ir kontroliuoti šios programos įgyvendinimą. Nevyriausybinėse organizacijų vaikų dienos centruose sudaromos deramos vaikų socializacijos, vaikų ir paauglių nusikalstamumo ankstyvosios prevencijos, socialinių paslaugų probleminėms šeimoms teikimo sąlygos. Ši programa vykdoma viešąjį konkursą laimėjusiuose Lietuvoje įregistruotuose Dienos centruose (Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl nacionalinės nevyriausybinėse organizacijų vaikų dienos centrų 2002-2004 metų programos nutarimas, 2002). Šios programos sėkmingumas sudarė sąlygas jos tęstinumui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. gruodžio 1 d. Nr. 1525 nutarimu “Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005-2007 metų programos patvirtinimo” patvirtino programą, kuri parengta siekiant užtikrinti Nacionalinės nevyriausybinėse organizacijų vaikų dienos centrų 2002–2004 metų programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės

24 d. nutarimu Nr. 731 (Žin., 2002, Nr. 53-2076), tęstinumą, įgyvendinant Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos nuostatas, taip pat atsižvelgiant į 2001 m. sausio 17 d. Jungtinių Tautų komiteto pateiktas išvadas dėl Lietuvos Respublikos įžanginės ataskaitos apie Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos įgyvendinimą. Šios programos priemonės finansuojamos iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patvirtintų bendrųjų asignavimų. Programos tikslas – skatinti kurti socialinių paslaugų infrastruktūrą, skirtą dirbti su socialinės rizikos šeimomis, kad vaikai galėtų augti savo šeimose ir nebūtų atskirti nuo tėvų. Skirta vaikų, augančių socialinės rizikos šeimose, socialinėms problemoms, susijusioms su vaikų priežiūra ir ugdymu, spręsti: organizuoti centrą lankančių vaikų ugdymą, popamokinį užimtumą, užtikrinti socialinį darbą ir taip sudaryti tinkamas sąlygas vaikui augti biologinėje jo šeimoje (Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimas „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005-2007 metų programos patvirtinimo“, 2004).

Ši programa derinta su tuo metu vykdytomis vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiomis programomis ir koncepcijomis: Vaikų ir jaunimo socializacijos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 209 (Žin., 2004, Nr. 30-995), Nepilnamečių justicijos 2004–2008 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 600 (Žin., 2004, Nr. 83-3008), Našlaičių ir tėvų globos netekusių vaikų rėmimo ir integravimo į visuomenę 2005–2008 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 1279 (Žin., 2004, Nr. 152-5546), Socialinių paslaugų teikimo reformos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 171 (Žin., 2002, Nr. 15-564), Nacionaline programa prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 29 (Žin., 2000, Nr. 5-144) (Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimas „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005-2007 metų programos patvirtinimo“, 2004).

Abi šios programos (2002-2004 ir 2004-2007 metų) pateikė puikius rezultatus realizuojant jas nevyriausybinių organizacijų Vaikų dienos centruose. Įgyvendinant nurodytąją programą, pastebėta: dienos centrus lankančių vaikų elgesys ir pažangumas pagerėjo, dėl to vaikai įgijo vidurinį išsilavinimą ir mokėsi toliau, ėmė pasitikėti savimi ir aplinkiniais, išmoko bendrauti, padidėjo jų socialinis atsparumas. Jų tėvai ėmė labiau rūpintis vaikais, pagerėjo santykiai šeimoje (Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimas „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005-2007 metų programos patvirtinimo“, 2004). Pasak Vilijos Blinkevičiūtės: „Nevyriausybinių organizacijų dienos centrai vaikus įtraukia į naudingą, jiems įdomią veiklą, padeda jiems keisti vertybines orientacijas, plėsti akiratį, adaptuotis visuomenėje, atitraukti nuo kenksmingo gatvės poveikio, suteikia galimybes paruošti pamokas, gauti specialistų

konsultacijas (psichologo, socialinio pedagogo ir t.t.), pavalgyti. Dienos centruose vaikai praleidžia vidutiniškai 5 valandas per dieną, t.y. 25 valandas per savaitę (2006 m. valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų vaikų dienos centrų projektų programos vykdymo ataskaita, 2006). Visų Vaikų dienos centrų abiejų programų projektų 2002 - 2007 metų veiklos ataskaitose nurodyti pozityvūs pokyčiai vaiko ir jo šeimos gyvenime leidžia tvirtinti, kad buvo vykdomos veiklos priemonės, numatytos projektų konkurso paraiškose: Vaikų dienos centruose buvo sudarytos deramos sąlygos vaikų priežiūrai, teikiamos socialinės paslaugos socialinės rizikos šeimoms ir jų vaikams, vykdomas vaikų ugdymas, žalingų įpročių prevencija bei šeimų socializacija (Programos “Vaiko teisių į apsaugą, aprūpinimą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime įgyvendinimas” priemonės “Finansuoti konkurso būdu atrinktus vaikų dienos centrų projektus; organizuoti dienos centrų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą socialinio darbo su šeima ir vaikų, vaiko psichologijos klausimais” 2007 metų dalykinė ataskaita, 2007).

Dienos centrai sėkmingą veiklą ir toliau tęsia įvairių programų ir priemonių finansavimo dėka. Vaikų dienos centrų veiklos teisinį reglamentą toliau tęsia Vaiko globos (rūpybos) sistemos reorganizavimo strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2007-2012 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1193 (Žin., 2007, Nr. 118-4817) priemonė „Plėsti vaikų dienos centrus savivaldybėse, teikiant nestacionarias dienos socialinės priežiūros paslaugas vaikams ir šeimoms“. Šią priemonę patvirtino Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos komisijos sudarymo ir vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos konkurso organizavimo nuostatų patvirtinimo“ (2009 m. lapkričio 3 d. Nr. A1-634). Šiame konkurse gali dalyvauti tik Vaikų dienos centrai, pateikę į miesto ar rajono savivaldybę paraišką konkursui. Šio konkurso uždaviniai: plėsti socialinių paslaugų apimtį socialinės rizikos šeimoms; gerinti socialinių paslaugų kokybę (Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos komisijos sudarymo ir vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos konkurso organizavimo nuostatų patvirtinimo, 2009). Ši priemonė teisiškai įteisina ir reglamentuoja miesto ar rajono savivaldybėse esančių Vaikų dienos centrų veiklos programą ir nuostatus. Šios programos veiklos metinė 2008 metų ataskaita taip pat yra teigiama, patvirtinanti jos reikalingumą ir tęstinumą. Įvykę pozityvūs pokyčiai vaiko ir jo šeimos gyvenime leidžia tvirtinti, kad buvo vykdomos veiklos priemonės, numatytos projektų konkurso paraiškose: dienos centruose buvo sudarytos deramos sąlygos vaikų priežiūrai, teikiamos socialinės paslaugos socialinės rizikos šeimoms ir jų vaikams, vykdomas vaikų ugdymas, žalingų įpročių prevencija bei šeimų socializacija (Programos “Vaiko teisių į apsaugą, aprūpinimą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime įgyvendinimas” priemonės “Finansuoti konkurso būdu atrinktus vaikų dienos centrų

projektus; organizuoti dienos centrų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą socialinio darbo su šeima ir vaikų, vaiko psichologijos klausimais” 2008 metų dalykinė ataskaita, 2008).

Tačiau ar centrai reikalingi vaikams? Norėdamos atsakyti į šį klausimą autorės (Indrašienė, Šlapelienė, 2007) atliko tyrimą 12 skirtingo tipo Lietuvos Vaikų dienos centrų, apklausiant 100 vaikų, lankančių šiuos centrus. Daugiau kaip 50 proc. respondentų, lankančių vaikų dienos centrus, yra pradinių klasių mokiniai. Aktyviausi lankytojai yra trečiokai ir ketvirtokai. Lankymo trukmė: nuo 1 iki 5 metų, po pirmųjų metų lankymo vaikai dažniausiai grįžta ir kitais metais. Per dieną vaikai centre praleidžia nuo 3 iki 4 valandų. 86 proc. tiriamųjų į centrus ateina 5 kartus per savaitę. 94 proc. paklaustųjų pasekė, kad centruose lankytis jiems patinka, likusieji 6 proc. - kad nepatinka. Centro patikimo priežastys: paruošia pamokas (16 proc.), turi daug draugų (15 proc.), patinka ten mokytis (14 proc.), sulaukia reikiamos pagalbos (10 proc.) ir linksmai praleidžia laiką (10 proc.). Nepatikimo priežastys: neturi draugų (55 proc.) ir reikia ruošti pamokas (33 proc.). 96 proc. vaikų centruose valgo ir 95 proc. ruošia pamokas. Dažniausiai centrus lanko netoli jų gyvenantys vaikai, tik penktadalis važiuoja su autobusais, likusieji – eina pėsčiomis. Vaikų pageidavimai ką reikėtų pakeisti centruose: daugiau kompiuterių, interneto ir ,kad leistų su jais žaisti (30 proc.), daugiau sportuoti ir sporto inventoriaus (17 proc.), daugiau žaislų ir žaidimų (8 proc.), daugiau draugiškesnių vaikų (7 proc.). Vaikams centruose patinka, juose jaučiasi gerai, vyrauja draugiškumo atmosfera. Vaikai patenkinti darbuotojų veikla. Išskiriamos pagrindinės veiklos: vaikų maitinimas, popamokinis užimtumas, ugdymas, socialinių įgūdžių formavimas. Centrai tikrai reikalingi, nes tenkina vaikų fiziologinius ir dvasinius poreikius. Ryški vaikų motyvacija skatina ir toliau lankyti vaikų dienos centrus. Tačiau dėl mažo finansavimo neužtenka vietos visiems norintiems vaikams lankytis centruose (Indrašienė, Šlapelienė, 2007).

Metodinės ir pedagoginės literatūros apie Vaikų dienos centrų veiklą ir jos organizavimą yra išleista labai mažai. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kasmet rengia ataskaitas apie šių centrų veiklą ir jų finansavimą (Vaikų dienos centrų projektų programų vykdymo ataskaitos 2005, 2006, 2007, 2008 metų). Šia tema rašė keletas autorių, kurie pateikė Vaikų dienos centruose vykdomas programas, metodines rekomendacijas dėl veiklos organizavimo ir dokumentacijos tvarkymo. Tai Kviesskienė (1994, 2000, 2003, 2005), Leliūgienė, Baršauskienė (2001), Baršauskienė, Butkevičienė, Vaidelytė (2008) ir kiti autoriai.

Taip pat labai mažai yra informacijos apie specialiųjų poreikių vaikus, lankančius Vaikų dienos centrus bei juose dirbančius specialiuosius pedagogus. Šiuo metu pagal Europos sąjungos paramą 12-oje šalies rajonų organizuojamos užimtumo grupės mokiniams, nelankantiems mokyklos arba ją lankantys nereguliariai. Šiose grupėse dirba ir specialieji pedagogai, kurie padeda mokytis, ruošti pamokas, organizuoja popamokinę veiklą bei teikia

specialiąją pedagoginę pagalbą. Dėmesys skiriamas ir specialiųjų poreikių turintiems vaikams. Jiems Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis bus teikiama pagalba, pritaikant aplinką. O apmokyti specialistai mokinių ugdymo klausimais konsultuos ne tik tėvus, bet ir mokytojus (Mokykloje nepritampantys vaikai nebus „nurašomi“, 2009). Taip pat daugumoje Lietuvos Vaikų dienos centrų veiklos aprašymuose pateikiama informacija, kad juose dirba specialieji pedagogai bei pagal poreikį vaikams ir jų tėvams teikia kvalifikuotas individualias konsultacijas pagal poreikį (Karlonas, 2009).

Lietuvoje Vaikų dienos centruose ir mokyklose nuo 2005 metų pradėjo veikti Pedagoginės psichologinės tarnybos užimtumo grupės, kuriose vaikams teikiama psichologinė-pedagoginė pagalba, neformaliojo ugdymo paslaugos, tėvų ir pedagogų konsultacijos, bendradarbiavimas su socialiniais partneriais pagal žemiau aprašytas programas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra ir Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras pasirašė Paramos skyrimo sutartį projektui „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“ įgyvendinant 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 2.4 priemonę „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“. Projekto veikla prasidėjo 2005 m. kovo mėn. 7 d. ir tęsėsi 3 metus. Lietuvoje mokyklos nelankančių vaikų procentas - pakankamai aukštas. Nutraukę mokslą vaikai praranda galimybę įgyti aukštesnę kvalifikaciją ar siekti aukštesnio išsilavinimo, tuo pačiu sumažėja jų galimybės vėliau sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje. Šio projekto tikslas - grąžinti į bendrojo švietimo sistemą iškritusius iš mokyklos mokinius didinant pedagoginės psichologinės pagalbos prieinamumą, efektyvumą ir kokybę, tobulinant pedagoginių psichologinių tarnybų specialistų profesinę kvalifikaciją, stiprinant šių tarnybų metodinę bazę. Projekto vykdytos veiklos: iškritusių iš švietimo sistemos mokinių grąžinimo ir iškritimo iš mokyklos prevencijos modelio kūrimas; iškritusių iš švietimo sistemos vaikų grąžinimo ir iškritimo iš mokyklos prevencijos modelio įgyvendinimas; Pedagoginės psichologinės pagalbos prieinamumo, efektyvumo ir kokybės didinimas tobulinat pedagoginių psichologinių tarnybų specialistų kvalifikaciją bei stiprinant šių tarnybų metodinę bazę; palankių mokymosi sąlygų sukūrimas artimiausioje vaiko aplinkoje (Projektas „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“, 2005). Į šio projekto veiklą aktyviai įtraukti ir Vaikų dienos centrai, kurie šiuo metu vykdo tęstinę šio projekto veiklą.

Šiuo metu Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro vykdomas tęstinis valstybės planavimo projektas „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“, kuriame numatoma nereguliariai lankantiems ir mokymosi sunkumų turintiems mokiniams teikti reikiamą švietimo pagalbą, stiprinti jų pasitikėjimą savimi, mokymosi motyvaciją, taip pat mokyti mokytis organizuojant pamokų ruošą, patrauklius muzikos, sporto, dailės, rankdarbių būrelius, įvairius renginius ir ekskursijas. Projektas finansuojamas pagal 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių

plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ VPI-2,3-ŠMM-04-V priemonę „Kokybiškos ar socialinės pedagoginės ir kitokios pagalbos besimokinantiems teikimas, didinant mokymosi visą gyvenimą paslaugų prieinamumą“.

Dalis užimtumo grupių glaudžiai bendradarbiauja ir veikia Vaikų dienos centruose. Ši užimtumo grupė yra įsikūrusi ir Šiaulių miesto vaikų ir jaunimo klube, dienos centre „Tarp savų“. Tikslas – grąžinti į švietimo sistemą iškritusius iš mokyklos mokinius didinant pedagoginės psichologinės pagalbos prieinamumą, efektyvumą ir kokybę, tobulinant pedagoginių psichologinių tarnybų specialistų kvalifikaciją, stiprinant šių tarnybų metodinę bazę. Grupės veikla siekiama padėti vaikams geriau adaptuotis visuomenėje, švietimo, globos ir kitose socialinėse įstaigose, vykdančiose ugdymo funkcijas, išnaudoti visas teikiamas galimybes lavintis, mokytis, augti savarankiškais piliečiais. 2006 m. Šiaulių miesto savivaldybėje, klubo „Tarp savų“ patalpose pradėjo veikti užimtumo grupės mokyklos nelankantiems ir nereguliariai ją lankantiems mokiniams. Grupėje su vaikais dirbo socialinė ir specialioji pedagogės, dailės mokytoja ir fotografijos bei vaizdo filmavimo būrelio vadovas. Europos sąjungos lėšomis (2008-2013 m.) savivaldybėse pratęsus papildomo užimtumo grupių veiklą, šiuo metu grupėje nuolat lankosi 20 mokinių, su kuriais dirba PPT specialistės: socialinė ir specialioji pedagogės, mokytojas konsultantas, dailės mokytoja, fotografijos ir vaizdo filmavimo vadovas. Čia mokyklinio amžiaus vaikai ruošia pamokas, mokosi dirbti su kompiuteriu, ugdomo socialiniai įgūdžiai, organizuojami grupiniai psichologo užsiėmimai. Taip pat leidžia laisvalaikį: pramogauja, stovyklauja, šoka, dainuoja, groja, piešia, dalyvauja įvairiuose renginiuose ir patys juos organizuoja, fotografuoja, filmuoja. Yra vykdomos šios veiklos kryptys: socialinės pedagoginės ir specialiosios pagalbos teikimas; užimtumo grupės vaikų estetinio grožio suvokimo, saviraiškos poreikio lavinimas, laisvalaikio turtinimas, tinkamo elgesio stimuliavimas ir motyvavimas, teikiant kuo daugiau teigiamų emocijų bei skatinant dalyvavimą bendroje meninėje veikloje. Užimtumo grupės specialistai organizuoja ir teikia socialines (individualias/grupines) konsultacijas tėvams/globėjams, rūpintojams ar mokytojams bei kitikes vaikais besirūpinančiais asmenims. Taip pat bendrauja ir bendradarbiauja su miesto bei Respublikos ugdymo įstaigomis, VTAT, ŠVPK nepilnamečių reikalų inspektorais ir kt.

1.3. Bendradarbiavimo galimybės tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius

1.3.1. Bendrojo lavinimo mokyklų ir Vaikų dienos centrų bendradarbiavimo galimybės

Papildomas ugdymas yra siejantis ryšys tarp mokyklos ir Vaikų dienos centro. Mokydamasis švietimo sistemos įstaigose asmuo gali papildomai plėtoti savo gabumus, tenkinti pažintinius interesus ar saviraiškos poreikį. Tam yra skirtos nuosekliojo ir nenuosekliojo

švietimo institucijos: muzikos, dailės, sporto, technikos mokyklos, įvairūs lavinimosi būreliai, studijos, klubai, draugijos ir t.t. Švietimo įstaigos gali būti valstybinės ir nevalstybinės. Valstybines švietimo įstaigas steigia ir išlaiko valstybė. Nevalstybinės švietimo institucijos gali gauti valstybės paramą (Lietuvos Respublikos Švietimo koncepcija, 1992).

Formalus papildomas ugdymas - tikslingas ir prognozuojamas, tam tikrais standartais apibrėžtas formalusis ugdymas. Formaliojo papildomojo ugdymo programos tvirtinamos steigėjų ir šias programas baigusiems, užtikrinamas tam tikras valstybinis standartas. Formaliojo papildomojo ugdymo įstaigos ir jose esančių vaikų skaičius per pastarąjį dešimtmetį faktiškai nesumažėjo. Tiek muzikos, tiek dailės mokyklos skatinamos tapti kultūros židiniais, skatinti regioninę kultūros raišką. Šios institucijos be papildomojo ugdymo galėtų teikti nepilną vidurinį išsilavinimą, sudaryti galimybes vaikams, neturintiems mokymosi motyvacijos, studijuoti tik tam tikrus jo polinkius atitinkančius dalykus, joms turėtų būti privaloma organizuoti sveikatingumo, prevencines, vaikų vasaros socializacijos ir kt. programas ne tik savo, bet ir regiono mokyklinio amžiaus vaikams (Kvieskienė, 2000).

Lietuvos mokyklose specialiųjų ugdymo(-si) poreikių įvertinimo ir tenkinimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro, sveikatos apsaugos ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl asmens specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo tvarkos“ (2000 m. spalio 4 d. 1221/527/83), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 3 d. įsakymas nr. ISAK-838 „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo,„. Specialioji pedagoginė pagalba oficialiuose dokumentuose apibūdinama kaip pedagoginių priemonių sistema, padedanti užtikrinti ugdymą (Ališauskas ir kt., 2008).

Rimdeikienė (2002) mano, kad pats specialiųjų poreikių vaikais, jo šeima, specialusis pedagogas ir socialinė aplinka yra pagrindiniai dalyviai, formuojantys specialiųjų poreikių vaiko socialinio adaptavimo kompetenciją. Kompetencija gali būti apibrėžiama kaip koncepcija, kuri akcentuoja gebėjimą perkelti žinias ir įgūdžius į naujas situacijas, kartu įgalinant žmogų veikti įvairiuose veiklos lygiuose. Autorė paaiškina, kad svarbų vaidmenį vaidina šio proceso dalyvių tarpusavio sąveika ir socialinių vaidmenų suvokimas bei jų perteikimas, formuojant specialiųjų poreikių vaiko socialinio adaptavimo kompetenciją. Tačiau jos tyrimai pateikia žiaurią realybę: tėvai atlieka globėjo, vaiko negalės neigėjo, slėpėjo, liūdinčiojo dėl negalės ir kitus socialinius vaidmenis. Specialusis pedagogas ugdytinio atžvilgiu gali atlikti socialinį vaidmenį. O Lietuvos visuomenė dar tik dabar pradeda formuoti neįgalaus asmens lygiaverčio partnerio socialinį vaidmenį.

Ališauskas ir Jomantaitė (2008) pateikia 2006 metų statistiką, kad vaikų turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių santykis bendrojo ugdymo ir specializuotose įstaigose yra 88

proc. ir 12 proc. Specialusis ugdymas įgyja vis didesnę pagreitį bendrojo ugdymo mokyklose. Autoriai pateikia šiuos specialiųjų poreikių vaikų charakteristikas: beveik pusė gyvena rizikos grupės šeimose (nepilnose, daugiavaikėse, bedarbių, gaunančiose socialinę pašalpą, gyvenančiose ties skurdo riba ir kt.); pusė jų nedalyvauja užklausinėje veikloje, o laisvalaikį leidžia pasyviai, žiūrėdami TV; dauguma specialiųjų poreikių vaikų palankiai vertina savo santykius su bendraklasiais ir pedagogais, tačiau penktadalis patiria atskirtį, fizinį ar emocinį smurtą. Tėvų, auginančių specialiųjų poreikių turinčius vaikus ir pedagogų bendradarbiavimo situacija yra nepalanki ir prieštaringai vertinama: pedagogų palankesnis vertinimas vykdant organizacinę veiklą tenkinant vaikų specialiuosius poreikius tėvai vertinai mažiau palankiai. Patys tėvai mažai bendrauja su savo vaikais: 2/3 tėvų teigia neskiriantys tam laiko. Daugiau nei pusei tėvų ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų nuomone negauna specialistų pagalbos. Mokyklų administracija mažai skiria dėmesio pedagogų specialiajai pedagoginei kompetencijai.

Ališauskas ir kt. (2008) papildė specialiosios pedagoginės pagalbos spragas: daugumoje ugdymo įstaigų (savivaldybių, apskričių) specialiųjų poreikių tenkinimo lygis nepakankamas; nedideli specialieji poreikiai mokyklose netenkinami; žemas specialiosios pagalbos teikimas vidutinio ir žybaus sutrikimo tenkinimui vaikams, jų tėvams ir pedagogams; specialiuosius poreikius administracija vis dažniau tenkina įsteigdami pigesnius mokytojų padėjėjų etatus; lyginant specialistų paslaugų kokybę geriausiai atlieka logopedai (prasčiau psichologai ir specialieji pedagogai) ir kt. Akivaizdu, kad specialistų pagalba bendrojo ugdymo mokyklose yra nepakankama, todėl būtina ne tik stiprinti šią veiklą formaliajame ugdyme, bet ir perkelti į neformalųjį ugdymą, į Vaikų dienos centrus, kuriuose specialieji pedagogai galėtų tęstinai teikti specialiąją pagalbą vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių.

Būtina plėtoti bendradarbiavimo ryšius tarp mokyklos (pedagogų, specialistų ir kt.) ir Vaikų dienos centrų darbuotojų, ypač specialiosios pagalbos vaikams teikimo kontekste. Daugelio atvejų į pagalbą vaikui galėtų ateiti Vaikų dienos centrų darbuotojai, kurių nuoseklus ir bendras darbas su konkrečiu vaiku, galėtų padėti atsiskleisti jo interesams bei gebėjimams. Bendrojo lavinimo mokyklų pedagogai turi suvokti, kad neužtenka vien žinių išmokimo, labai svarbu yra ir vaiko socialinė raida. Vaikų elgesys, jų vertybinės nuostatos daugiausiai priklauso nuo socializacijos proceso sėkmės. Vienas iš socializacijos institutų taip pat yra mokykla. “Mokykla suteikia ne tik formalų, apgalvotą ir sistemingą lavinimą, bet ir supažindina su neformaliomis, nerašytomis vertybėmis, nuostatomis” (Dumblauskas, 1999). Kalbant apie vaikų užimtumo organizavimą šiandieną mokykloje, galima sakyti, jog vis dar trūksta dėmesio vaikams, mažai atsižengiama į vaiko, kaip individo, poreikius, į jo asmeninių gebėjimų atskleidimą ir kryptingą jų vystymą. Ši didesnę reikiamą dėmesį vaikai galėtų gauti vaikų dienos centruose.

Vaikų dienos centruose prie mokyklų vaikai, nepatiriantys namų šilumos, turi galimybę ugdyti socialinius įgūdžius ir moralinį atsparumą negatyviai aplinkos įtakai bei gauti pedagoginę – psichologinę pagalbą ir emocinį palaikymą iš bendraamžių ar suaugusiųjų. Taip pat čia vaikai gali atsipalaiduoti, saugiai aptarti juos jaudinančias problemas tarpusavyje ar su dirbančiais pedagogais, mokosi spręsti konfliktus bei elementarių higienos įgūdžių. Kadangi pagrindinė šių vaikų visuomeninė veikla yra mokymasis, labai svarbu formuoti mokymosi įgūdžius. Skatinama vaikų mokymosi motyvacija ir pedagogų pagalba leidžia likviduoti mokymosi spragas bei patirti sėkmę mokykloje (Statkevičiūtė, 2003). Mokykloje pamokų metu vaikai skiria laiką mokymuisi, o po pamokų, vaikų dienos centruose turi galimybę ugdyti savo gebėjimus, formuoti savo įgūdžius, kurių jiems trūksta sėkmingam mokymuisi procesui.

Vaikų dienos centrai atlikdami savo funkcijas vykdo ankstyvąją prevenciją. Tai rodo sėkminga socialiai ir pedagogiškai apleistų vaikų, įtrauktų į Vaikų dienos centro veiklą, raida integruojantis į mokyklos bendruomenę ir po pamokinę veiklą. Dienos centras prie mokyklos neabejotinai skiriasi nuo Dienos centro prie bendruomenės centro, parapijos ar kt. Šie skirtumai negali būti vertinami vienareikšmiškai. Bene ryškiausias skirtumas – mokyklos Dienos centro veikla per mokinių vasaros atostogas apmiršta, o jo veikla vaikams reikalinga ištisus metus. Po mokyklos stogu veikiančiam Vaikų dienos centrui kyla pavojus nukrypti tik į pedagoginių problemų sprendimą, tokių, kaip dalykinių žinių spragų likvidavimas (Statkevičiūtė, 2003).

Kad būtų užtikrintas sėkmingas vaiko mokymasis ir tuo pačiu popamokinis vaiko užimtumas, mokykla ir Vaikų dienos centras turi tapti vientisa bendruomene, kuri sąlygotų sėkmingą vaiko socializaciją. Vaikų dienos centruose atsižvelgdami į mokytojų ar klasės auklėtojų rekomendacijas ir tėvelių pastebėjimus, kitų specialistų pateiktą informaciją apie vaikus, turi paruošti vaikų individualią mokymosi programą. Užduotys turi būti ruošiamos kiekvienai dienai, kad palengvinti mokymosi procesą, skatinant mokinio mokymosi motyvaciją ir savęs atskleidimą bei pažinimą. Pamokas turi padėti paruošti socialiniai pedagogai kartu su savanoriais. Tačiau neužtenka rūpinti vien vaiko išmokimu, labai svarbi ir vaiko socialinė raida. Vaikų dienos centras tai socioedukacinė institucija, kurios veikla skirta rizikos grupei priklausančių vaikų, pedagoginei priežiūrai ir po pamokiniam užimtumui. Vaikų dienos centrus ir bendrojo lavinimo mokyklas sieja panaši darbo veikla, t.y šios dvi institucijos suinteresuotos mokinių laisvalaikio organizavimo, pamokų ruošos klausimais, elgesio koregavimo būdais ir pan. Šių dviejų institucijų veikla orientuota į vaiką, tačiau tarp jų trūksta glaudesnių ryšių, bendradarbiavimo. Vaikų dienos centrai ir bendrojo lavinimo mokykla kartu būtų gera komanda spręsti iškilusias problemas. Vaikų dienos centrų ir bendrojo lavinimo mokyklų bendradarbiavime turi dalyvauti mokyklų vadovai, pedagogai, specialistai, tėvai ir jų vaikai, Vaikų dienos centrų darbuotojai.

1.3.2. Tėvų ir dienos centrų bendradarbiavimo galimybės tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius

Autoriai (Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2006 pagal Bradshaw, Hoelsher, Richardson) tyrė vaikų gerovę 25 Europos šalyse ir vertinant dvasinio ir socialinio gyvenimo dimensijas Lietuva atsiduria paskutinėje vietoje: silpniausios grandys yra bendravimas su tėvais, bendraamžiais, subjektyvi savijauta, laimės ar saugumo pojūtis. Tai, kad Lietuvai būdinga šeimos vertybių krizė ir kad švietimo sistema nėra orientuojama į jų ugdymą parodo ir 2008 m. UNICEF atlikti tyrimai, kurių metu apklausti tėvai apie jų vaikus rodo, kad lyginant su kitomis ES šalimis, Lietuvoje tėvai vaikams skiria mažiausiai dėmesio (vidutiniškai 7 minutes per dieną) ir vaikai Lietuvoje jaučiasi nelaimingiausi visoje Europos Sąjungoje. Pagal šeimos santykių kokybę Lietuvą užima 24 vietą Europoje (iš 29 tirtų šalių) (Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2006). Situacija tikrai kritinė ir reikalaujanti greitų veiksmų, siekiant vaikų socialinės gerovės Lietuvoje. Todėl būtina siekti dar glaudesnio vaiko, jo šeimos ir darbuotojų, teikiančių socialines, psichologines ir pedagogines paslaugas, bendradarbiavimo.

Lietuvos švietimo politika grindžiama Vakarų Europoje priimtinais humaniško, demokratiško principais, normalizacijos, integracijos idėjomis. Sukurti ir vis dar tobulinami teisiniai pagrindai (Lietuvos Švietimo įstatymas (2007), Specialiojo ugdymo įstatymas (1998), kurie nustato specialiųjų poreikių mokinių, jų tėvų (ar vaiko globėjų), pedagogų teises, pareigas. Specialiojo ugdymo įstatymas (33.1 str.) leidžia tėvams dalyvauti įvertinant vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius ir gauti išsamią informaciją apie įvertinimo rezultatus bei dalyvauti vaiko ugdymo procese, o pedagogus įpareigoja (34.2 str.) bendradarbiauti su specialiųjų poreikių vaiko tėvais (ar vaiko globėjais), konsultuoti juos specialiojo ugdymo klausimais ir informuoti apie vaiko ugdymosi pažangą, sunkumus ir problemas (Ališauskienė, 2002).

Friend & Cook (1996), Laycock, Gable & Korinek (1991) bendradarbiavimą apibrėžia kaip tiesioginės sąveikos būdą, charakterizuojantį grupinius procesus ir apimantį bendrą planavimą, sprendimų priėmimą ir problemų sprendimą siekiant bendrų tikslų. Westwood (1996) mano, kad specialiųjų poreikių kontekste bendradarbiavimas reiškia dviejų ar daugiau asmenų bendrą veiklą ieškant tinkamiausių pagalbos būdų ir juos įgyvendinant. Bendradarbiavimo esmė nurodytame kontekste – dalijimasis patirtimi. Givner ir Haager (1995) teigia, jog efektyvus specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimas galimas tik esant aukštam ugdymo proceso dalyvių komunikacijos lygiui ir tarpusavio mokymo patirčiai (Miltenienė, 2005). Ališauskienė (2002) teigia, kad šeimos ir specialistų susitikimas dažniausiai prasideda nuo pirmosios konsultacijos,

kuri gali peraugti į bendravimą, kooperavimąsi, šeimos įtraukimą, bendradarbiavimą komandoje ir partnerystę.

Šiandieną ypač aktualus specialistų ir tėvų bendradarbiavimas. Dauguma šeimų rūpinasi savo vaikais ir siekia bendradarbiauti su specialistais, kaip ir dauguma specialistų nori įtraukti šeimas į vaikų ugdymo procesą. Tačiau šiame procese susiduriama su sunkumais tiek iš specialistų, tiek iš šeimų pusės. Šeima dar nepakankamai žino apie mokyklos vykdomą pagalbos teikimą, nežino kur kreiptis atsiradus problemai, kuo galėtų padėti specialistai. Svarbiausia, kad šeima vis dar yra pasyvi vaiko ugdymo dalyvė, vangiai dalyvaujanti tėvų susirinkimuose, individualiuose susitikimuose su specialistais ir pan. Taip pat tėvai mažai skiria vaikams dėmesio ir namuose, pasiteisindami laiko stoka, darbo užimtumu ir palikdami ugdymą mokyklos darbuotojams. Labai dažnai ir pats specialiųjų poreikių mokinys nedalyvauja bendroje veikloje, sprendžiant jį liečiančius klausimus. Vaikas palieka pasyviu stebėtoju ir vykdytoju, bet ne bendradarbiavimo partneriu.

Nauji specialiojo ugdymo sistemos pokyčiai reikalauja naujų darbo būdų ne tik su vaikais, bet ir su šeimomis. Lietuvoje ilgai nebuvo išsamiai tyrinėtos tėvų ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtraukimo ir jų aktyvaus dalyvavimo specialiojo ugdymo srityje. Savo darbuose kai kurie autoriai užsimena apie tėvų dalyvavimo vertinant vaiko problemas ir analizuojant ugdymo procesą svarbą, remdamiesi užsienio šalių patirtimi pateikia rekomendacijų, kaip sėkmingai įtraukti tėvus (Ališauskas, Miltenienė, 2001; Ališauskas, 2002; Gevorgianienė, 2003). Tik pastaraisiais metais atlikta keletas išsamių tyrimų: šeimos, auginančios neįgalų vaiką, situacijos įvertinimas (Ruškus ir kt., 2002), šeimos psichosocialinės situacijos ir bendradarbiavimo su šeima galimybių tyrimas ankstyvosios reabilitacijos tarnybų veiklos kontekste (Ališauskienė, Ruškus, 2002; Ališauskienė, 2002). Miltenienė (2005) realizuoja bendradarbiavimo modelį bendrojo lavinimo mokykloje specialiųjų poreikių tenkinimo procese. Ališauskienė viena iš pirmųjų išsamiai aprašė bendradarbiavimo su šeima struktūrą ir bendradarbiavimo modelio konstravimo galimybes optimizuojant ankstyvosios reabilitacijos tarnybų veiklą. Tačiau labai trūksta tyrimų, analizuojančių tėvų įsitraukimą į Vaikų dienos centrų veiklą, o ypač tenkinant jų vaikų specialiuosius poreikius.

Saveikaitė (2009) pagal Kazakevičių (1999) ir Zinkevičienę (2005) svarsto, kad visi Vaikų dienos centrų tikslai būtų įgyvendinti, dienos centrams būtina bendradarbiauti su tėvais, kurių vaikai lanko vaikų dienos centrą. Vaikų dienos centre, kaip ugdymo institucijoje, egzistuoja ugdymo proceso grandys - darbuotojai, vaikai, tėvai, kurie įtakoja vieni kitus. Darbuotojų, vaikų, tėvų sąveika gali būti pozityvi, negatyvi arba apskritai gali jos nebūti. Pozityvi sąveika yra tada, kai vaikai ir jų tėvai patenkinti darbuotojų darbu, jų darbo metodais, o darbuotojai – vaikų ugdymosi rezultatais, bendradarbiavimu su tėvais; tėvai gerai sutaria su

darbuotojais ir su savo vaiku. Tokie santykiai sudaro pedagoginio darbo esmę. Negatyvi sąveika yra tada, kai viena iš grupių nusiteikusi priešiška. Negatyvią sąveiką gali pakeisti tik konstruktyvus dialogas. Tačiau blogiausia, kai nėra jokios sąveikos, kai vaikai ar jų tėvai visiškai ignoruoja darbuotojus, kai darbuotojai ignoruoja vaiką ar jo tėvus, kai nėra supratimo ir dialogo tarp tėvų ir vaiko. Tada iškyla grėsmė bendradarbiavimui. Labai svarbu, kad bendradarbiavimas vyktų diadoje, kai tėvai ir vaikai yra nedalomas vienetasis, o ugdymas ugdymo institucijoje yra neatsiejamas nuo ugdymo namuose. Sėkmingas darbuotojo ir tėvų bendradarbiavimas daro teigiamą įtaką vaiko ugdymosi rezultatams, todėl jie turi veikti kartu. Ypač svarbus bendradarbiavimo stiprinimas iš tėvų pusės, kad bendradarbiavimo sistema funkcionuotų tinkamai.

Saveikaitė (2009) pateikia Davies'o (1992) tyrimo duomenis. Tėvų įtraukimas į bendrą organizacijos veiklą, kurioje dalyvauja ir jų vaikai, yra naudingas daugeliui: vaikui, tėvams, mokyklai, bendruomenei. Tyrimų rezultatai rodo, jog tėvų bendradarbiavimas su darbuotojais teigiamai atsiliepė rizikos šeimų vaikams: pagerėjo vaikų mokymosi pasiekimai; pagerėjo vaikų elgesys; sustiprėjo mokymosi motyvacija; pagerėjo mokyklos lankomumas; sumažėjo vaikų, kurie iškrenta iš mokymosi sistemos, skaičius; sustiprėjo teigiamas požiūris į namų darbų ruošimą; sustiprėjo tėvų ir bendruomenės ryšiai. Tyrimai taip pat rodo, jog vaikai, kurių tėvai yra įsitraukę į veiklą, kurioje dalyvauja ir vaikai, lengviau supranta mokymo ir ugdymo programas, labiau paklūsta auklėjimui namie ir tiems, kuriems sunkiau sekėsi, pasikeičia į gerąją pusę, kai tėvai padeda. Autorė teigia, kad tėvų įsitraukimas į bendradarbiavimo procesą teigiamai veikia ir juos: jie pasijunta svarbūs savo vaikų gyvenime ir ugdyme, kyla jų savivertė, stiprėja socialiniai ryšiai su visuomene ir motyvacija investuoti į save žinias ir toliau save tobulinti. Dirbdami kartu su darbuotojais, tėvai gauna idėjų, patarimų, kaip padėti savo vaikui, labiau domisi veika, kurioje vaikas dalyvauja, keičia savo elgesį namie, kad geriau suprastų savo vaikus. Deja, darbų apie tėvų vaidmenį Vaikų dienos centro veikloje yra labai mažai. O darbų apie bendradarbiavimą Vaikų dienos centruose tenkinant vaikų specialiuosius poreikius iš viso neradau.

Apibendrinant darbo teorinę dalį galima teigti, kad Lietuva kaip ir kitos Europos Sąjungos šalys narės siekia kuo veiksmingiau tobulinti savo švietimo sistemą, tačiau kurti neformaliojo ugdymo sistemą trukdo tai, kad trūksta neformaliojo ugdymo tradicijų kaip kitose Vakarų Europos šalyse. Nevyriausybinių organizacijų turi gilią šaknis, siekiančias net viduramžių laikų religines ir pasaulietines organizacijas, tačiau Vaikų dienos centrų gyvavimo laikotarpis Lietuvoje yra jaunas, siekiantis tik XX amžių. Todėl įstatymų bazė yra siaura, netiksli, paremta daugybe įstatymų, kurie organizacinėje centrų veikloje įvelia painiavą. Savo veiklą centrai organizuoja labiau įvairių programų planais ir lėšomis. Todėl būtina tikslinti Vaikų dienos centrų apibrėžtį, jų organizacinę veiklą, formuoti stabilią valstybinę finansavimo bazę.

Būtina skatinti savivaldos institucijas, vietos tarnybas bei verslininkus aktyviai dalyvauti ir remti organizacijas, teikiančias dienos socialines paslaugas vaikams, o ypatingą dėmesį skirti šių paslaugų kokybės gerinimui. Socialinė situacija Lietuvoje yra kritinė. Kad visi vaikų dienos centrų tikslai būtų įgyvendinti, dienos centrams būtina bendradarbiauti su bendrojo lavinimo mokyklomis ir su tėvais, kurių vaikai lanko vaikų dienos centrą. Bendra veikla yra naudinga daugeliui: vaikui, tėvams, mokyklai, bendruomenei. Taip pat Vaikų dienos centruose lankosi specialiųjų poreikių mokiniai, kuriems pagalbą teikia specialieji pedagogai. Deja, surasti daugiau žinių apie specialią pedagoginę pagalbą teikiamą Vaikų dienos centruose nepavyko. Įvairiuose šaltiniuose tik minima, kad ši pagalba teikiama specialiųjų poreikių vaikams bei jų tėvams. Todėl šio darbo tiriamoji dalis bus ypač vertinga informacija, atskleidžianti realią Vaikų dienos centro praktiką, tenkinant mokinių specialiuosius poreikius.

2. VAIKŲ DIENOS CENTRŲ VAIDMENS, TENKINANT MOKINIŲ SPECIALIUOSIUS UGDYMO SI POREIKIUS, ANALIZĖS EMPIRINIS TYRIMAS

2.1. Empirinio tyrimo metodika ir tyrimo dalyviai

Tyrimo buvo naudojami trys duomenų rinkimo metodai. Pirmiausia buvo atlikta mokslinės literatūros, dokumentų ir interneto šaltinių analizė, kuri leido geriau suprasti Neformaliojo švietimo apibrėžtį mokyklinio amžiaus vaikų švietimo sistemoje. Išskirti pagrindinius Vaikų dienos centrų veiklos, tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, aspektus. Pateikti Vaikų dienos centrų atsiradimo ir jų teisinio pagrindimo aspektus, apibrėžti pagrindinius veiklos orientyrus bei aptarti bendrojo lavinimo mokyklų ir Vaikų dienos centrų bendradarbiavimo galimybes tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius.

Atliekant mokyklų pedagogų bei vaikų dienos centrų darbuotojų apklausas, buvo pasitelktas kiekybinis metodas. Pasinaudojant surinkta teorine informacija tyrimui atlikti sudarytos ir apklausos dalyviams pateiktos dvi pusiau uždaro tipo anketos (žiūrėti priedus nr.1, nr.2).

Pirmąją, mokyklų pedagogams skirtą, anketą sudaro 12 klausimų (9 uždaro tipo, 3 atviro tipo ir 2 pusiau uždaro tipo klausimai).

Sudarant anketą, buvo parengti tokie klausimai, kurie atspindėtų bendrą mokyklų pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centrus, juose vykdomas veiklas, organizuojamą užimtumą, specialųjį ugdymą bei mokyklų pedagogų ir vaikų dienos centrų darbuotojų bendradarbiavimo, siekiant bendrų rezultatų, galimybes.

Anketa suskirstyta į tokius blokus: 1) demografinis, skirtas rinkti duomenys apie respondentų amžių, lytį, pedagoginio darbo stažą, darbo vietą ir darbo pobūdį; 2) klausimų blokas, skirtas tirti mokyklos pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centrus; 3) klausimų blokas, skirtas tirti mokyklų pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centre vykdomas veiklas bei organizuojamą mokinių užimtumą (ugdymo organizavimas, socialinių buitinių įgūdžių ugdymas, laisvalaikio užimtumas, pagalba pamokų ruošoje, kita veikla); 4) klausimų blokas, skirtas tirti mokyklos pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centro naudingumą; 5) blokas skirtas tirti mokyklos pedagogų nuomonę apie galimybę bendradarbiauti su vaikų dienos centrais.

Pirmoji anketa buvo pateikta bendrojo lavinimo mokyklose dirbantiems pedagogams: pradinė klasių mokytojams, dalyko mokytojams, specialiesiems pedagogams, logopedams, socialiniams pedagogams. Tyrimas Šiaulių miesto mokyklose atliktas 2010 m. rugsėjo – lapkričio mėnesiais. Tyrimo dalyvavo 60 Šiaulių miesto mokyklų pedagogų. Apklausoje dalyvavo Salduvės pagrindinės, Medelyno pagrindinės, V. Kudirkos pagrindinės, Rasos pagrindinės, Dubijos pagrindinės, Jovaro pagrindinės, Ragainės pagrindinės mokyklų, „Saulės“ pradinės mokyklos,

Gegužių vidurinės mokyklos bei Lieporių, S. Daukanto ir Saulėtekio gimnazijų pedagogai. Mokyklų pedagogams išdalintos 73 anketos, sugrįžo 60 anketų, t.y. 82,1%.

Antrąją, vaikų dienos centrų darbuotojams skirtą, anketą sudaro 16 klausimų (12 uždaro tipo, 1 atviro tipo ir 3 pusiau uždaro tipo klausimai).

Anketa suskirstyta į tokius blokus: 1) demografinis, skirtas rinkti duomenys apie respondentų amžių, lytį, pedagoginio darbo stažą, darbo vietą ir darbo pobūdį, lankytojų gausą, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių gausą, pedagoginei veiklai skirtą laiką; 2) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti, kodėl vaikai lanko dienos centrą; 3) klausimų blokas, skirtas tirti vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonę apie įstaigoje vykdomas veiklas ir teikiamą pagalbą (pedagoginę, psichologinę, socialinę, spec. pedagoginę); 4) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti, su kokiais sunkumais susiduria vaikų dienos centrų darbuotojai; 5) klausimų blokas, skirtas tirti vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonę apie bendradarbiavimą ir informacijos sklaidą; 6) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti vaikų dienos centro perspektyvas darbuotojų požiūriu.

Antroji anketa buvo patalpinta internete, o užklausa elektroniniu paštu buvo siunčiama visoje Lietuvoje veikiančių vaikų dienos centrų darbuotojams. Tyrimas atliktas 2010 m. spalio – gruodžio mėnesiais. Tyrime dalyvavo 40 Lietuvoje veikiančių vaikų dienos centrų darbuotojų. Vaikų dienos centrų darbuotojams išsiųsta 80 anketų, sugrįžo 40 anketų, t.y. 50%.

Atliekant Šiauliuose veikiančio vaikų dienos centro ugdytinių, jų tėvų (globėjų) bei specialiosios pedagogės apklausas, buvo pasitelktas kokybinis metodas. Diagnostinė informacija, siekiant išsiaiškinti vaikų dienos centro ugdytinių, jų artimųjų ir įstaigos specialiosios pedagogės nuomonę apie vaikų dienos centro veiklą, buvo renkama naudojant kokybiniam tyrimui būdingą metodą: individualų pokalbį (asmeninį interviu), kai duomenis užrašinėjo tyrėjas.

Atliekant tyrimą, buvo gauti vaikų ir jų tėvų (globėjų) sutikimai apklausti ir naudoti duomenis magistro darbe tema: Vaikų dienos centrų vaidmuo tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius.

Vaikų dienos centro ugdytiniams ir jų tėvams (globėjams) pateikti atviro tipo klausimai, suskirstyti į tris blokus: 1) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti vaiko situaciją mokykloje (savijauta, ryšiai su bendraklasiais ir mokytojais) 2) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti vaiko situaciją namuose (savijauta, artimųjų pagalba) 3) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti situaciją vaikų dienos centre (savijauta, ryšiai su vaikų dienos centro lankytojais bei pedagogais, gaunamos pagalbos pobūdis ir nauda).

Tyrimo duomenys apdoroti naudojant statistinį (programų) paketą socialiniams mokslams SPSS-PC 11.0. Duomenų analizei taikyta deskriptyvinė statistika, kurios pagalba apskaičiuoti procentai (%), vidurkiai (M), dažniai (N). Tyrimo duomenys grafiškai apipavidalinti kompiuterine programa Microsoft Office Excel 2003.

2.2 Mokyklos pedagogų apklausos rezultatų analizė

2.2.1 Tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų demografinis pasiskirstymas

Anketinės apklausos būdu iš viso apklausta 60 Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokyklų pedagogų. Tyrime dalyvavo 55 mokyklose dirbančios moterys ir 5 vyrai. Duomenys apie apklausos dalyvių pasiskirstymą pagal lytį pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė

Apklausos dalyvių pasiskirstymas pagal lytį, sk

Tyrimo dalyviai	Moterys	Vyrai
Bendrojo lavinimo mokyklos	55	5
Iš viso:	60	

2 lentelėje – apklausoje dalyvavusių mokyklos pedagogų duomenys apie amžių.

Pagal amžių tyrime dalyvavo mokyklų pedagogai nuo 25-erių iki 49-erių ir daugiau metų (žiūrėti 2 lentelę). Didžiausia respondentų dalis buvo nuo 25-erių iki 30-ties metų bei nuo 31-erių iki 36-erių metų amžiaus – po 14 (po 23,3%) apklausos dalyvių. Nuo 37-erių iki 42-ųjų metų amžių nurodė 13 (21,7%) respondentų. Nuo 43-ųjų metų iki 48-erių metų – 10 (16,7%) apklausos dalyvių. Bei 9 respondentai nurodė, jog jie yra 49-erių metų ar vyresni mokyklos pedagogai, tai sudaro 15% visos apklausos dalyvių. Matoma, kad didžioji mokykloje dirbančių respondentų dalis yra jauni specialistai, kurių amžius – iki 42-ųjų metų.

2 lentelė

Mokyklos pedagogų pasiskirstymas pagal amžių, %, sk

Respondentų amžius	Nuo 25 iki 30 metų	Nuo 31 iki 36 metų	Nuo 37 iki 42 metų	Nuo 43 iki 48 metų	Nuo 49 ir daugiau metų
Respondentų skaičius	14	14	13	10	9
%	23,3%	23,3%	21,7%	16,7%	15%
Iš viso:			60		

3 lentelėje pateikiamas mokyklos pedagogų pasiskirstymas pagal darbo stažą.

Daugumos respondentų pedagoginio darbo stažas yra nuo 10 iki 14 metų, taip pažymėjo 16 respondentų (26,7%) (žiūrėti 3 lentelę). Iki 4 metų pedagoginio darbo stažą turi 12 (20%) respondentų, tiek pat respondentų pedagoginį darbą dirba ir nuo 5 iki 9 metų. Nuo 15 iki 19 metų pedagoginį stažą turi – 6 apklausos dalyviai (10%). O nuo 20 iki 24 metų bei nuo 25 ir daugiau metų pedagoginį darbą dirba po 7 respondentus (po 11,7%). Kaip nustatyta tyrimo metu, didžioji dauguma respondentų yra sukaupusi nemenką pedagoginio darbo patirtį ir tokį darbą dirba ilgiau kaip dešimtmetį ar net du.

Mokyklos pedagogų pasiskirstymas pagal darbo stažą, %, sk

Darbo stažas	Iki 4 metų	Nuo 5 iki 9 metų	Nuo 10 iki 14 metų	Nuo 15 iki 19 metų	Nuo 20 iki 24 metų	25 ir daugiau metų
Respondentų skaičius	12	12	16	7	6	6
%	20%	20%	26,7%	10%	11,7%	11,7%
Iš viso:	60					

4 lentelėje pateikiami duomenys apie mokyklų pedagogų pasiskirstymą pagal pareigas bei mokymo įstaigų pasiskirstymą pagal pobūdį.

Apklausoje dalyvavo 33 pagrindinių mokyklų pedagogai, tai sudaro 55% visų apklausos dalyvių, 16 gimnazijų pedagogų (26,7%), 8 vidurinių mokyklų pedagogai (13,3%) bei 3 pradinių mokyklų pedagogai - (5%) respondentų (žiūrėti 4 lentelę). Daugiausia apklausoje dalyvavusių respondentų mokyklose dirba dalyko mokytojais – 28 (46,7%) respondentai. 11 respondentų yra socialiniai pedagogai (18,3%), 10 – pradinių klasių mokytojai (16,7%). Į anketų klausimus taip pat atsakė 6 – specialieji pedagogai - (10%) respondentų, 4 – logopedai (6,7%) bei 1 – psichologas (1,7%).

Mokyklų pedagogų pareigos ir įstaigų pasiskirstymas, %, sk

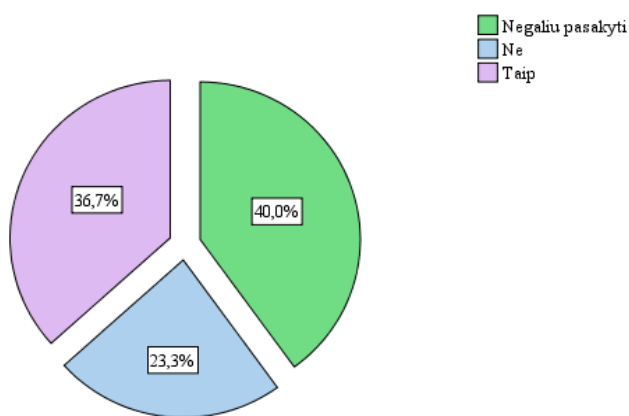
Pareigos	Specialusis pedagogas	Logopedas	Dalyko mokytojas	Pradinių klasių mokytojas	Socialinis pedagogas	Psichologas
Respondentų skaičius	6	4	28	10	11	1
%	10%	6,7%	46,7%	16,7%	18,3%	1,7%
Mokyklos pobūdis	Pradinė	Pagrindinė	Vidurinė	Gimnazija	-	-
Respondentų skaičius	3	33	8	16	-	-
%	5%	55%	13,3%	26,7%		
Iš viso:	60					

Apibendrinant apklausoje dalyvavusių mokyklų pedagogų demografinius duomenis galima dar kartą paminėti, kad didžiąją respondentų dalį sudarė moterys. Daugiausia tyrimo anketas užpildžiusių respondentų mokyklose dirba dalyko mokytojais, socialiniais pedagogais bei pradinių klasių mokytojais. Pagrindinė tyrimo duomenų dalis gauta iš pagrindinių mokyklų bei gimnazijų pedagogų. Didžioji dalis tyrime dalyvavusių mokyklų atstovų pedagoginį darbą dirba ilgiau nei dešimtmetį.

2.2.2 Tyrime dalyvavusių mokyklos pedagogų nuomonės apie vaikų dienos centrus rezultatų analizė

Siekiant išsiaiškinti, ar mokyklų pedagogai žino, ar jų klasės/grupės auklėtiniai po pamokų lanko vaikų dienos centrus gauti tokie rezultatai (žiūrėti 1 pav.).

Paaiškėjo, kad net 40% respondentų negalėjo atsakyti, ar jų klasėje/ grupėje yra vaikų lankančių dienos centrą. 36,7% respondentų teigia, kad jų klasėje/ grupėje yra dienos centrą lankančių mokinių, o 23,3% - įsitikinę, kad jų mokiniai nelanko vaikų dienos centrų. Galima spręsti, kad mokyklų pedagogai mažai žino apie popamokinę mokinių veiklą, nėra įsitikinę, ar vaikai lanko dienos centrą.

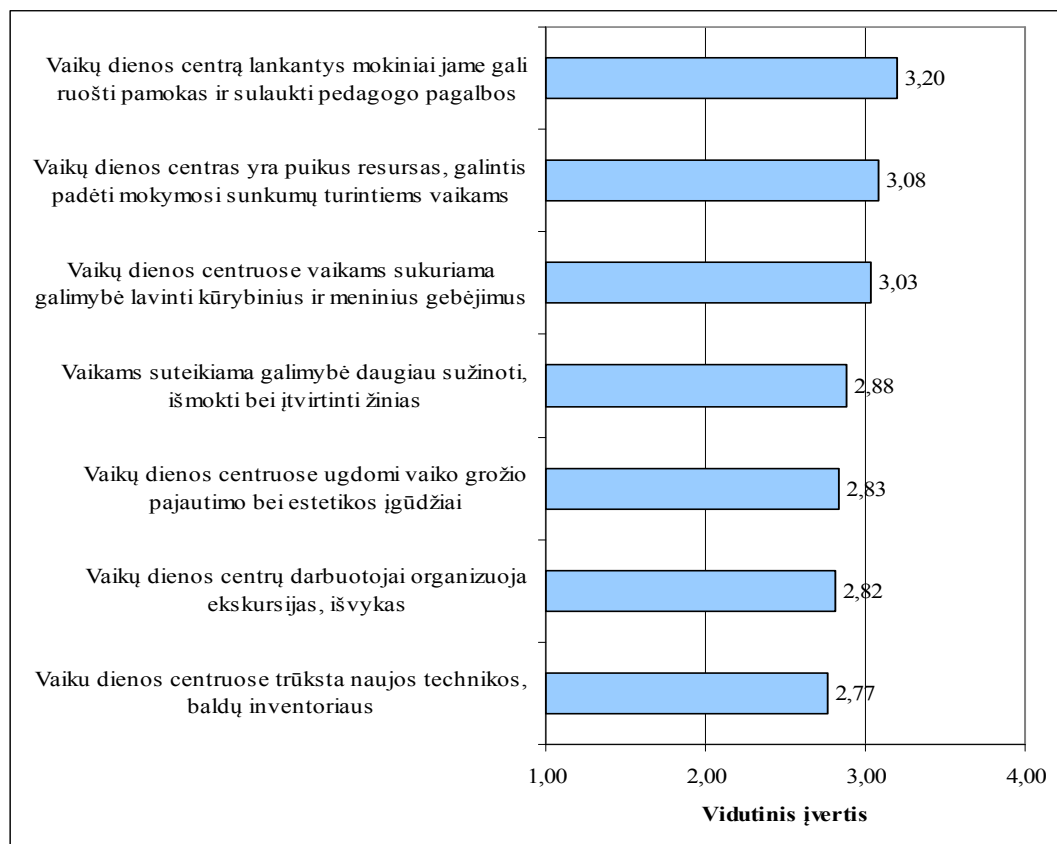

1 pav. Pedagogų žinios apie mokinius lankančius dienos centrą, % (N=60)

Mokyklos pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centruose vykstantį ugdymo procesą iliustruoja 2 paveikslas. Siekta išsiaiškinti bendrą mokyklos pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centrus (žiūrėti 2 pav). Dauguma respondentų įsitikinę, kad vaikų dienos centrą lankantys mokiniai gali jame ruošti pamokas ir sulaukti pedagogų pagalbos (M=3,20). Taip pat, daugelis respondentų vaikų dienos centrą vertina kaip puikų resursą, galintį padėti mokymosi sunkumų turintiems mokiniams (M=3,08). Nemažesnė dalis tiki, kad vaikų dienos centruose vaikams sukuriamą galimybę lavinti kūrybinius ir meninius gebėjimus (M=3,03). Yra abejojančių, dėl dienos centruose ugdomų vaiko grožio pajautimo bei estetikos įgūdžių lavinimo (M=2,83). Respondentai svarsto, ar vaikų dienos centrų darbuotojai organizuoja vaikams ekskursijas bei išvykas (M=2,82). Apklaustos dalyviai mano, kad dienos centruose pakanka naujos technikos, baldų ir inventoriaus.

Aptariant 2 paveikslo duomenis verta pastebėti, kad daugelis mokyklos pedagogų vaikų dienos centrą vertina, kaip vietą, kur mokiniams suteikiama galimybė paruošti pamokas,

pasiruošti atsakinėti ir sulaukti papildomos pedagogų pagalbos. Maža to, vaikų dienos centras matomas ir kaip alternatyvus šaltinis, galintis padėti mokymosi sunkumų turintiems mokiniam. Be galimybės ruošti pamokas, sulaukti specialistų pagalbos ir pagalbos įveikiant mokymosi sunkumus, matoma ir meninių gabumų lavinimo perspektyva.

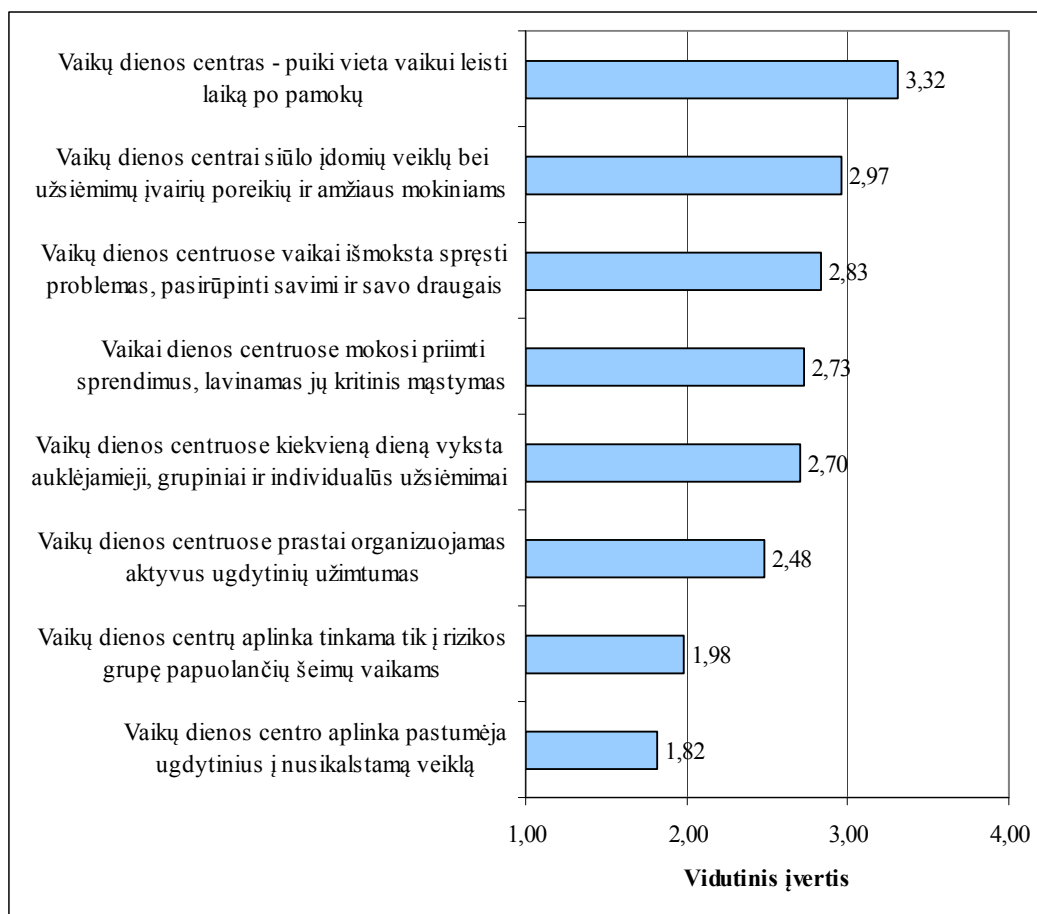

2pav. Mokyklos pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centruose vykstantį ugdymo procesą, M (N=60)

3 paveiksle atsispindi mokyklos pedagogų nuomonė apie vaikų dienos centre organizuojamą užimtumą. Didžioji dauguma respondentų mano, kad vaikų dienos centras yra puiki vieta vaikui leisti laiką po pamokų (M=3,32) (žiūrėti 3 pav.). Tai pat, neabejoja dėl siūlomų veiklų įvairovės ir užimtumo formų įvairių poreikių ir amžiaus vaikams (M=2,97). Respondentai sutinka, kad dienos centruose vyksta auklėjamieji, individualūs ir grupiniai užsiėmimai (M=2,70). Vertinant 8 pav. duomenis nustatyta, kad apklausos dalyviai prieštarauja nuomonei, jog dienos centrai tinkami tik į socialinės rizikos grupę patenkančių šeimų vaikams (M=1,98). Nesutinkama ir su tuo, kad vaikų dienos centro aplinka pastūmėja ugdytinius į nusikalstamą veiklą (M=1,82).

Apibendrinant duomenis, galima daryti išvadą, jog mokyklų pedagogai teigiamai žiūri į vaikų dienos centrus ir jų nuomonė vaikų dienos centrų atžvilgiu yra gan palanki. Daugelis

sutinka, kad vaikų dienos centruose gausu įvairių užsiėmimų ne tik socialinės rizikos grupės šeimų vaikams. Maža to, įstaigos nėra nuvertinamos, kaip į nusikalstamą veiklą vaikus pastūmėti galinčios terpės, kur plinta neigiamas požiūris ir polinkis į nusikalstamumą. Labiau pabrėžiamas teigiamas vaikų dienos centrų vaidmuo mokinių užimtumo ir ugdymo atžvilgiu.

3 pav. Nuomonė apie vaikų dienos centre organizuojamą užimtumą, M (N=60)

Informacija apie tai, ką dar mokyklų pedagogai mano apie vaikų dienos centrus pateikiama 4 paveiksle. Dauguma pedagogų teigia, jog Vaikų dienos centrų paslaugas rekomenduotų specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams ($M=3,17$). Ne mažiau apklausos dalyvių lankyti dienos centrą pasiūlytų ir mokiniams, kuriems kyla mokymosi sunkumų ($M=3,05$) (žiūrėti 4 pav.). Tai rodo mokyklos pedagogų geranorišką nusiteikimą vaikų dienos centrų atžvilgiu, bei specialiujų ugdymosi poreikių turinčių ir mokymosi sunkumų patiriančių vaikų atžvilgiu. Dauguma respondentų įsitikinę, kad tokie centrai tinka ilgai dirbančių tėvų atžaloms ($M=2,95$). Respondentai mano ir pritaria teiginiui, jog vaikų dienos centrų darbuotojai bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, globėjais bei pedagogais ($M=2,93$). Šiek tiek abejojama, ar dauguma dienos centruose dirbančių pedagogų yra kvalifikuoti specialistai

(M=2,63). Pabrėžiama, kad vaikai dienos centruose neįgyja žalingų įpročių (M=2,17) ir yra tinkami ne tik asocialių šeimų vaikams (M=1,90).

4 pav. Kita, mokyklų pedagogų vertinta informacija apie vaikų dienos centrus, M (N=60)

Apibendrinant 4 paveiksle išdėstytus duomenis galima teigti, jog mokyklų pedagogai vieningai laikosi nuomonės, kad vaikų dienos centrus lanko ne vien asocialių šeimų vaikai ir tiki, kad vaikų dienos centrų aplinka neįtakoja mokinių įgyti žalingų įpročių. Respondentai vaikų dienos centrą mato ir kaip įstaigą, galinčią padėti specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, bei mokymosi sunkumų patiriantiems vaikams ir teigia, kad minėtai mokinių grupei rekomenduotų lankyti vaikų dienos centrus

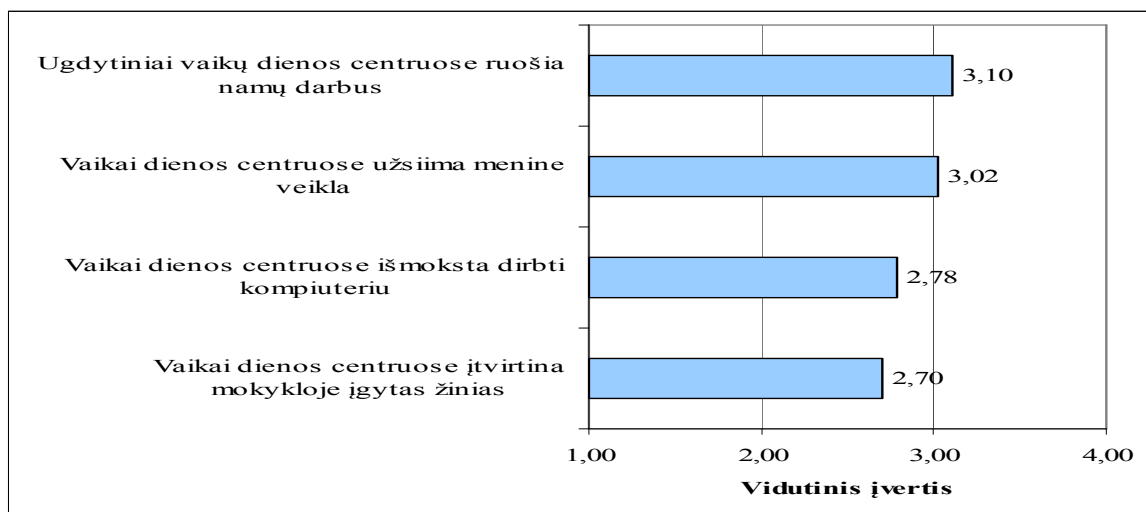
Aptariant mokyklų pedagogų nuomonę verta paminėti, kad pedagogai nežino arba nėra įsitikinę, ar mokiniai lanko vaikų dienos centrus. Pripažįstama ir informacijos apie dienos centruose vykdomas veiklas ir teikiamos pagalbos įvairovę stoka. Daugelis mokyklų pedagogų vaikų dienos centrą vertina kaip vietą, kur mokiniams suteikiama galimybė paruošti pamokas ir

sulaukti papildomos pedagogų pagalbos. Dienos centras minimas ir kaip alternatyvus šaltinis, galintis padėti mokymosi sunkumų turintiems mokiniams.

2.2.3 Tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų nuomonė apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas

5 paveiksle – mokyklų pedagogų nuomonė apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas ugdymo atžvilgiu. Kaip matoma, dauguma respondentų pažymi, kad vaikai dienos centruose paruošia namų darbus ($M=3,10$), taip pat didžioji dalis įsitikinusi, kad vaikai užsiima menine veikla ($M=3,02$) (žiūrėti 5 pav.). Kiek mažiau respondentų tiki, kad dienos centro ugdytiniai išmoksta dirbti kompiuteriu ($M=2,78$), dar mažiau mano, kad dienos centre galima įtvirtinti mokykloje įgytas žinias ($M=2,70$).

Kaip nustatyta, mokyklų pedagogai vėl teigia, kad vaikų dienos centre ugdytiniai ruošia pamokas, tačiau dvejoja, ar dienos centruose mokiniams pavyksta įtvirtinti mokykloje įgytas žinias.

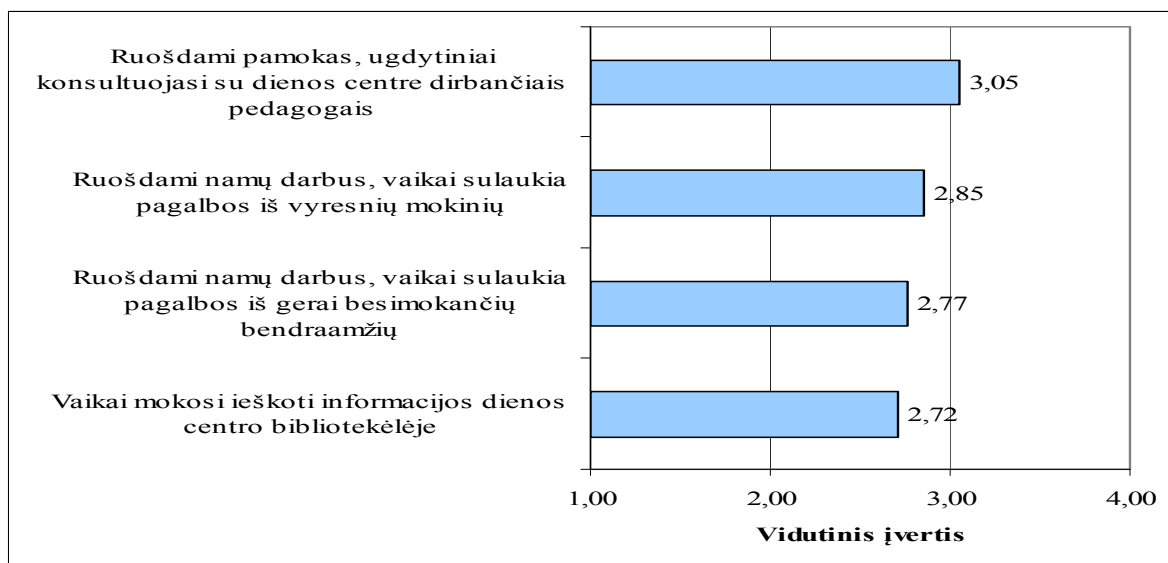

5 pav. Ugdymo organizavimas, M (N=60)

Aptariant mokyklos pedagogų nuomonę, apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas socialinių buitinių įgūdžių ugdymo atžvilgiu, galima paminėti, kad respondentai mano, kad vaikai dienos centruose lavina bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius ($M=3,00$). Taip pat tikima, kad ugdomas vaikų grožio bei estetikos pajautimas ($M=2,95$), lavinami savipriežiūros ir higienos įgūdžiai ($M=2,80$). Šiek tiek abejojama, ar vaikai prižiūri dienos centro aplinką ($M=2,62$). Respondentų atsakymus atspindintis grafikas, pateikiamas prieduose (žiūrėti priedą nr.3).

Analizuojant mokyklos pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas, laisvalaikio užimtumo atžvilgiu, reikia paminėti, kad respondentai neabejodami tvirtina, jog vaikai dienos centre žaidžia stalo, kompiuterinius, lauko žaidimus (M=3,03). Pastebima, kad mokyklų pedagogams trūksta informacijos, apie išvykų ir ekskursijų organizavimą (M=2,87). Taip pat abejojama, ar ugdytiniams sudaromos sąlygos aktyviai sportuoti (M=2,42). Didžioji dalis respondentų tiki, kad vaikai dienos centre laiką leidžia tikslingai, nes teiginio „Vaikai dienos centruose laiką leidžia veltui“ – vidutinis įvertis – (M=1,68). Respondentų atsakymus atspindintis grafikas pateikiamas prieduose (žiūrėti priedą nr. 4).

6 paveikslas iliustruoja tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų nuomonę, apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas, pagalbos pamokų ruošoje atžvilgiu. Dauguma respondentų mano, kad ruošdami pamokas ugdytiniai konsultuojasi su dienos centre dirbančiais pedagogais (M=3,05) (žiūrėti 6 pav.). Šiek tiek abejojama, ar vaikai sulaukia pagalbos iš vyresniųjų mokinių (M=2,85), dar mažiau tikima, kad vaikai sulaukia pagalbos iš gerai besimokančių bendraamžių (M=2,77). Negarantuota ir tai, ar vaikai mokosi ieškoti informacijos dienos centro bibliotekėlėje (M=2,72).

6 pav. Pagalba pamokų ruošoje, M (N=60)

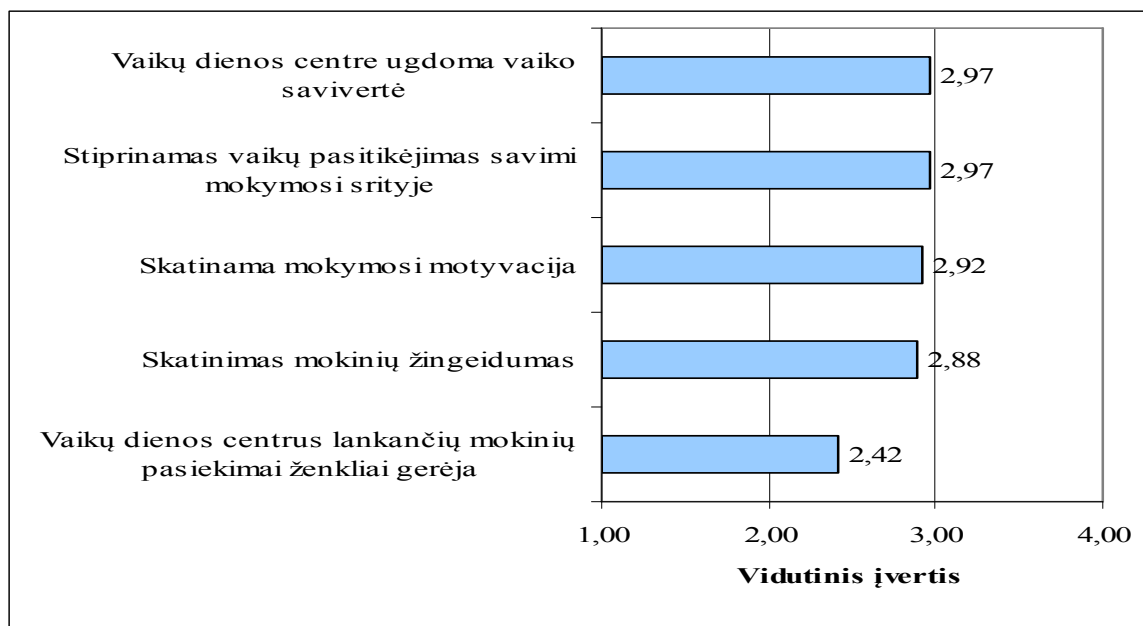
Aptariant mokyklos pedagogų nuomonę, apie vaikų dienos centruose vykdomas kito pobūdžio veiklas, verta paminėti, kad respondantai nėra įsitikinę, ar vaikų dienos centruose vyksta socialinių įgūdžių lavinimo užsiėmimai (M=2,85). Panaši nuomonė ir apie elgesio korekcijos pratybas (M=2,67) bei psichologinio ugdytinių konsultavimo užsiėmimus (M=2,58). Akivaizdu, kad mokyklų pedagogams trūksta informacijos apie dienos centruose vykdomas

veiklas ir teikiamos pagalbos įvairovę. Respondentų atsakymus atspindintis grafikas pateikiamas prieduose (žiūrėti priedą nr. 5).

Apibendrinant mokyklų pedagogų nuomonę apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas galima daryti išvadą, kad respondentai dienos centrų veiklą vertina kaip tikslingą. Nors ir minėta, kad trūksta aktyvaus užimtumo, respondentai sutinka, kad vaikai dienos centre laiką leidžia naudingai. Anot mokyklų pedagogų, mokiniams dienos centruose sudaromos sąlygos ruošti pamokas, žaisti, užsiimti menine kūrybine veikla, lavinami socialiniai įgūdžiai. Be to, neabejojama, kad ruošdami namų darbus mokiniai konsultuojasi su dienos centre dirbančiais pedagogais, bei sulaukia pagalbos iš vyresnių mokinių. Deja, trūksta informacijos apie pagalbos, kurią vaikai gali gauti vaikų dienos centruose, įvairovę.

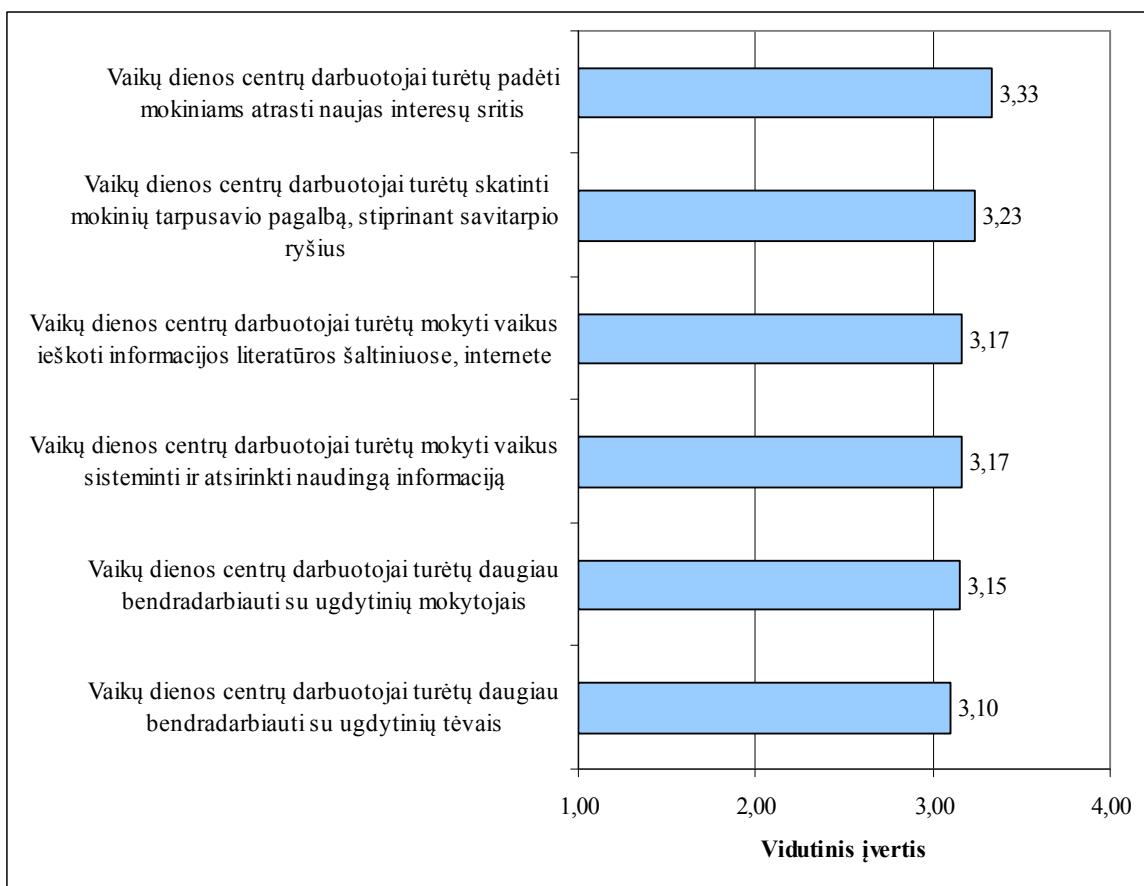
2.2.4 Tyrime dalyvavusių pedagogų nuomonė apie vaikų dienos centrų naudą ir juose teikiamos pagalbos svarbą

7 paveiksle – respondentų nuomonė apie vaikų dienos centrų naudą. Kaip nustatyta, respondentai linkę sutikti, kad vaikų dienos centruose ugdoma vaiko savivertė (M=2,97) (žiūrėti 7 pav.). Palankiai vertinamas ir pasitikėjimo savimi stiprinimas (M=2,97) bei mokymosi motyvacijos skatinimas (M=2,92). Tačiau respondentai linkę nesutikti, jog vaikų dienos centrus lankančių mokinių pasiekimai ženkliai gerėja (M=2,42). Tokiai nuomonei įtaką galėtų daryti tai, jog mokyklų pedagogams apskritai trūksta informacijos apie vaikų dienos centrus lankančius mokinius, juk didžioji dauguma nė nežino, ar jų klasėje/grupėje yra dienos centrą lankančių ugdytinių.

7 pav. Nuomonė apie vaikų dienos centrų naudą, M (N=60)

8 paveiksle pateikiama respondentų nuomonė apie vaikų dienos centruose teikiamos pagalbos svarbą. Mokyklų pedagogai mano, kad labai svarbu, jog vaikų dienos centrų darbuotojai padėtų mokiniams atrandant naujas interesų sritis (M=3,33) (žiūrėti 8pav.). Neabejotinai svarbus ir mokinių tarpusavio pagalbos skatinimas, stiprinant tarpusavio ryšius (M=3,23). Pedagogai norėtų, kad vaikų dienos centrų darbuotojai mokytų vaikus ieškoti informacijos literatūros šaltiniuose ir internete (M=3,17). Taip pat svarbus mokymas sisteminti ir atsirinkti naudingą informaciją (M=3,17). Mokyklų pedagogai nesupyktų, jei būtų daugiau bendraujama ir bendradarbiaujama su jais bei ugdytinių tėvais.

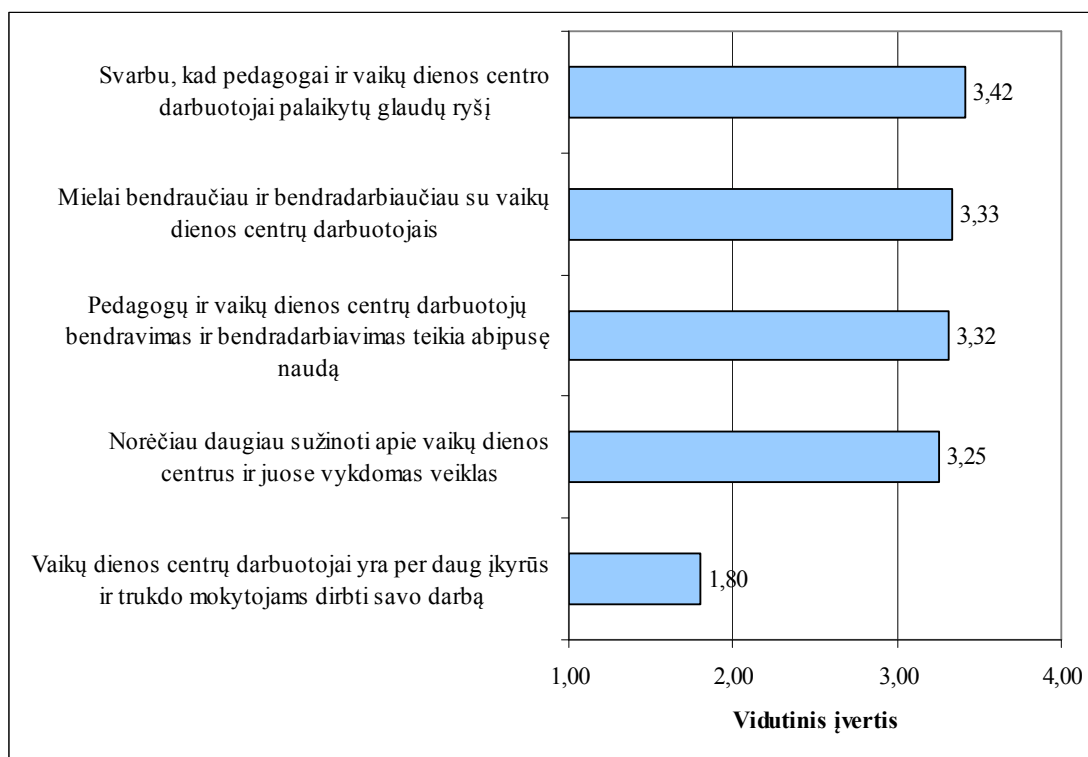
8 pav. Nuomonė, apie vaikų dienos centruose teikiamos pagalbos svarbą, M (N=60)

Akivaizdu, kad mokyklų pedagogai teigiamai vertina teikiamos pagalbos svarbą ir išvelgia vaikų dienos centruose teikiamos pagalbos naudą. Anot respondentų, būtų puiku, jei dienos centrų darbuotojai padėtų vaikams atrasti naujas interesų sritis, mokytų literatūroje ieškoti, sisteminti ir apinebdrinti informaciją. Kaip palanki veikla vertinamas pasitikėjimo savimi stiprinimas, mokymosi motyvacijos skatinimas.

2.2.5 Tyrime dalyvavusių mokyklų pedagogų nuomonių, apie bendradarbiavimo su vaikų dienos centrais galimybes, analizė

9 paveikslas iliustruoja mokyklų pedagogų nuomonę apie bendradarbiavimo su vaikų dienos centrais galimybes. Beveik neginčijama - mokyklų pedagogų nuomone, svarbu, kad pedagogai ir vaikų dienos centrų darbuotojai palaikytų glaudų ryšį ($M=3,42$) (žiūrėti 9 pav). Dauguma pedagogų teigia, kad mielai bendrautų ir bendradarbiautų su vaikų dienos centrų darbuotojais ($M=3,33$), ir tai darytų, nes išvelgia tokio bendravimo abipusę naudą ($M=3,32$).

Dauguma respondentų pripažįsta, kad norėtų daugiau sužinoti apie vaikų dienos centrus ir juose vykdomas veiklas ($M=3,25$). Labai mažai manančių, kad vaikų dienos centrų darbuotojai yra per daug įkyrūs ir trukdo mokytojams dirbti savo darbą ($M=1,80$).

9 pav. Bendradarbiavimo galimybės, M (N=60)

Apibendrinant mokyklų pedagogų nuomonę apie bendradarbiavimo galimybes, galima teigti, kad nors pedagogai ir pripažįsta, kad jiems trūksta informacijos apie vaikų dienos centrus ir juose vykdomas veiklas, dauguma jų išvelgia bendravimo ir bendradarbiavimo poreikį bei abipusę naudą.

2.3 Vaikų dienos centrų darbuotojų apklausos rezultatų analizė

2.3.1 Tyrime dalyvavusių vaikų dienos centrų darbuotojų demografinis pasiskirstymas

Anketinės apklausos būdu, iš viso apklausta 40 Lietuvoje veikiančių vaikų dienos centrų darbuotojų. Duomenys apie apklausos dalyvių amžių pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė

Apklausos dalyvių pasiskirstymas pagal lytį, sk

Tyrimo dalyviai	Moterys	Vyrai
Vaikų dienos centrai	34	6
Iš viso:	40	

Sk - skaičius.

Didžioji dalis respondentų – moterys – 85%, o 15 % atsakiusiųjų – vyrai. Akivaizdu, kad kaip ir mokyklose, taip ir vaikų dienos centruose dirba daugiau moterų.

6 lentelėje – apklausoje dalyvavusių mokyklos pedagogų duomenys apie amžių.

Pagal amžių respondentai pasiskirstė taip: 12 respondentų yra nuo 21-erių iki 25-erių metų, taip pat – 12 atsakiusiųjų yra nuo 26-erių iki 30-ties metų (po 30%) (žiūrėti 6 lentelę). 6 respondentai yra nuo 46-erių iki 50-ties metų ir vyresni (15%), 5 respondentai yra nuo 41-erių iki 45-erių metų (12,5%), 3 apklausos dalyviai yra nuo 36-erių iki 40-ties metų (7,5%) ir 2 respondentai nurodė, jog jų amžius yra nuo 31-erių iki 35-erių metų (5%).

6 lentelė

Vaikų dienos centrų darbuotojų pasiskirstymas pagal amžių, %, sk

Respondentų amžius	Nuo 21 iki 25 metų	Nuo 26 iki 30 metų	Nuo 31 iki 35 metų	Nuo 36 iki 40 metų	Nuo 41 iki 45 metų	Nuo 46 iki 50 ir daugiau metų
Respondentų skaičius	12	12	2	3	5	6
%	30%	30%	5%	7,5%	12,5%	15%
Iš viso:	40					

Matoma, kad didžioji dalis vaikų dienos centruose dirbančių specialistų yra jauni, iki 30 metų.

7 lentelėje pateikiamas vaikų dienos centrų darbuotojų pasiskirstymas pagal darbo stažą.

Taip vaikų dienos centrų darbuotojai pasiskirstė pagal darbo stažą: 14 respondentų vaikų dienos centre dirba apie 1-erius metus (35%), 11 apklausos dalyvių dirba nuo 2-ųjų iki 4-erių metų (27%), 6 respondentai dirba nuo 4-erių iki 6-erių metų (15%), po 4 respondentes nurodė jog dirba nuo 8-erių iki 10-ties metų bei 10 ir daugiau metų (po 10%), dar 1 respondentas nurodė, jog dienos centre dirba nuo 6-erių iki 8-erių metų (2,5%) (žiūrėti 7 lentelę).

Vaikų dienos centrų darbuotojų pasiskirstymas pagal darbo stažą, %, sk.

Darbo stažas	Apie 1 metus	Nuo 2 iki	Nuo 4 iki	Nuo 6 iki	Nuo 8 iki	10 ir daugiau
		4 metų	6 metų	8 metų	10 metų	
Respondentų skaičius	14	11	6	1	4	4
%	35%	27%	15%	2,5%	10%	10%
Iš viso:	40					

Dauguma dienos centrų darbuotojų tokį darbą dirba labai trumpai, taip gali būti todėl, kad vaikų dienos centrams skiriamas labai mažas finansavimas, todėl sunku išlaikyti specialistus, kurie įgiję patirties, keičia darbą. Taip pat, tam įtakos gali turėti ir vaikų dienos centrų paslaugų gavėjai, juk didžioji dauguma dienos centro lankytojų yra sunkiai besiverčiančių ir daug socialinių problemų turinčių šeimų atžalos. Be to ir patys dienos centrai pradėjo steigtis kur kas vėliau nei mokyklos.

8 lentelėje pateikiami duomenys apie vietas, kuriose buvo atsakoma į anketos klausimus. Mieste įsikūrusiame dienos centre dirba – 31 į anketos klausimus atsakęs respondentas, 4 respondentai yra iš kaimo veikiančio vaikų dienos centro, 3 apklausos dalyviai dirba gyvenvietėje esančiame dienos centre, o dar 2 respondentai yra iš rajono centre įsikūrusio dienos centro (žiūrėti 8 lentelę).

Vietovė, kurioje įsikūręs dienos centras, %, sk

Vietovė	Miestas	Gyvenvietė	Rajono centras	Kaimas
Respondentų skaičius	31	3	2	4
%	77,5%	7,5%	5%	10%
Iš viso:	40			

9 lentelėje pateikiami duomenys apie respondentų pasiskirstymą pagal pareigas. Taip pasiskirstė apklausos dalyviai pagal vaikų dienos centre užimamas pareigas: 13 įstaigos vadovų (32,5%), 10 socialinių darbuotojų (25%), 8 pedagogai (20%), 5 socialiniai pedagogai (12,5%), 2 specialieji pedagogai bei tiek pat vadovo pavaduotojų (po 5%) (žiūrėti 9 lentelę).

Respondentų pasiskirstymas pagal pareigas, %, sk

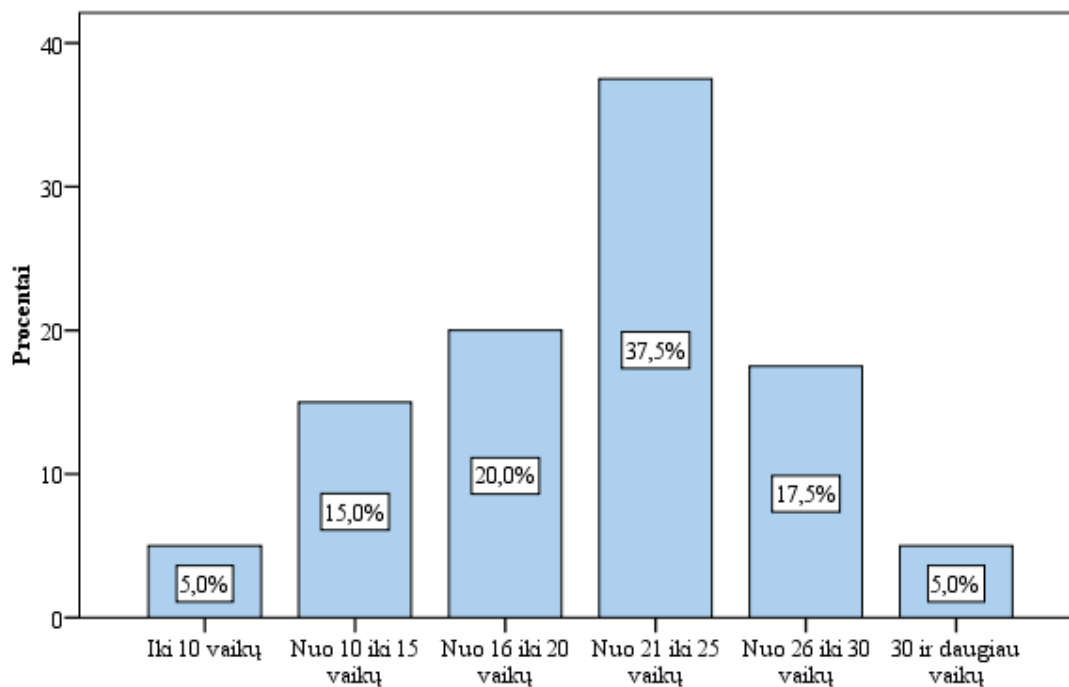
Pareigos	Vadovas	Vadovo	Pedagogas	Specialusis	Socialinis	Socialinis
		pavaduotojas				
Respondentų skaičius	13	2	8	2	5	10
%	32,5%	5%	20%	5%	12,5%	25%
Iš viso:	40					

Apibendrinant apklausoje dalyvavusių vaikų dienos centrų darbuotojų demografinius duomenis galima dar kartą paminėti, kad didžiąją respondentų dalį sudarė moterys. Daugiausia tyrimo anketas užpildžiusių respondentų dienos centruose dirba socialiniais darbuotojais, pedagogais arba vadovauja įstaigai. Pagrindinė tyrimo duomenų dalis gauta iš mieste įsikūrusių vaikų dienos centrų, kur dirba daug jaunų specialistų.

2.3.2 Duomenų, apie pedagoginę veiklą bei vaikų dienos centrus lankančius ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, analizė

10 paveiksle pateikiami apibendrinti duomenys apie dienos centrą lankančių vaikų gausą. Nustatyta, kad vidutiniškai dienos centrus lanko nuo 21 iki 25 vaikų - 37,5% respondentų atsakymų (žiūrėti 10 pav.). 20% respondentai nurodė, kad jų dienos centre lankosi nuo 16 iki 20 vaikų, 17,5% apklausos dalyviai pažymėjo, jog jų dienos centre lankosi nuo 26 iki 30 vaikų, 15% respondentai teigia, kad jų įstaigą lanko nuo 10 iki 15 vaikų, 5% respondentų atsakė, kad jų dienos centre lankosi iki 10 vaikų, taip pat 5% apklausos dalyvių teigia, kad jų paslaugas gauna 30 ir daugiau vaikų.

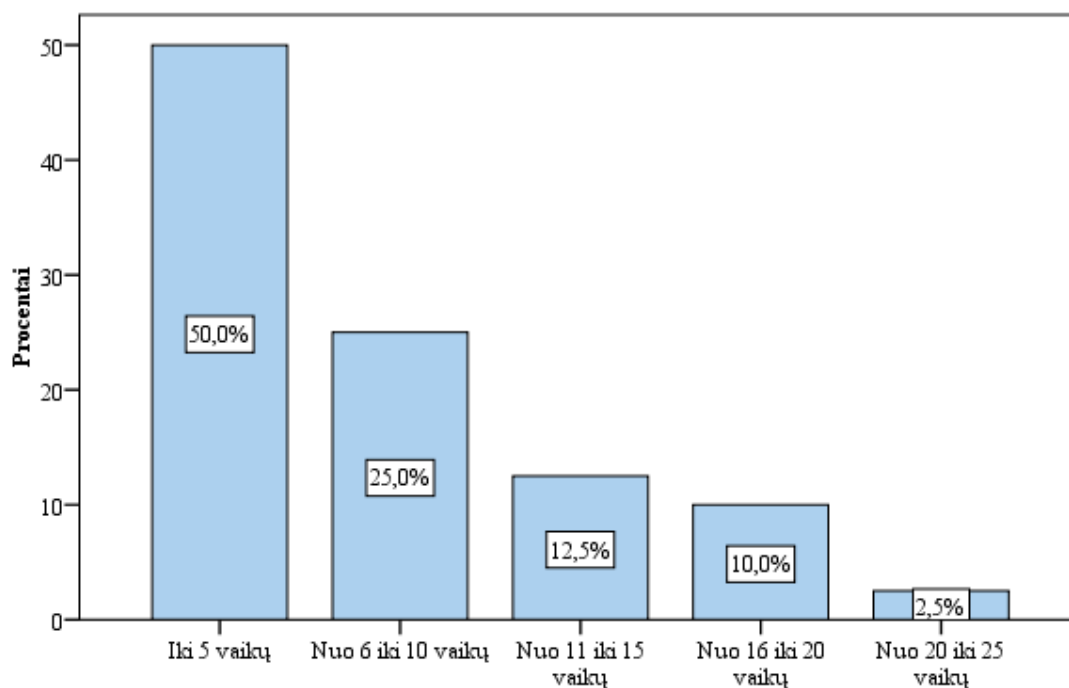
Remiantis tyrimo duomenimis, vaikų dienos centrus lankančiųjų skaičius - gan didelis, todėl vaikų dienos centrų specialistų teikiamų paslaugų tikrai reikia didelei gausai vaikų.

10 pav. Dienos centrą lankančių vaikų skaičius, % (N=40)

11 paveiksle – vaikų dienos centrą lankančių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų skaičius. Tokie duomenys atsiskleidžia apibendrinant dienos centrus lankančių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų gausą: 50% respondentų nurodė, kad jų dienos centre lankosi iki 5 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių (žiūrėti 11 pav.). 25% apklausos dalyvių pažymėjo, jog jų paslaugomis naudojasi nuo 6 iki 10 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų, 12,5% respondentų nurodė, kad į dienos centrą ateina nuo 11 iki 15 vaikų, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių. 10% apklaustųjų teigia, kad dienos centre ugdo nuo 16 iki 20 specialiųjų mokymosi poreikių turinčių vaikų ir 2,5% respondentų nurodė, kad - nuo 20 iki 25, dienos centrą lankančių ugdytinių turi specialiųjų ugdymosi poreikių.

Akivaizdu, kad specialiojo pedagogo pagalba vaikų dienos centruose labai reikalinga. Kone pusėje tyrime dalyvavusių dienos centrų lankosi daugiau kaip penkiolika specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, kuriems, neabejotinai reikalinga papildoma specialiojo pedagogo pagalba ruošiant namų darbus ar įtvirtinant mokykloje įgytas žinias.

11 pav. Dienos centrą lankančių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų skaičius, %

(N=40)

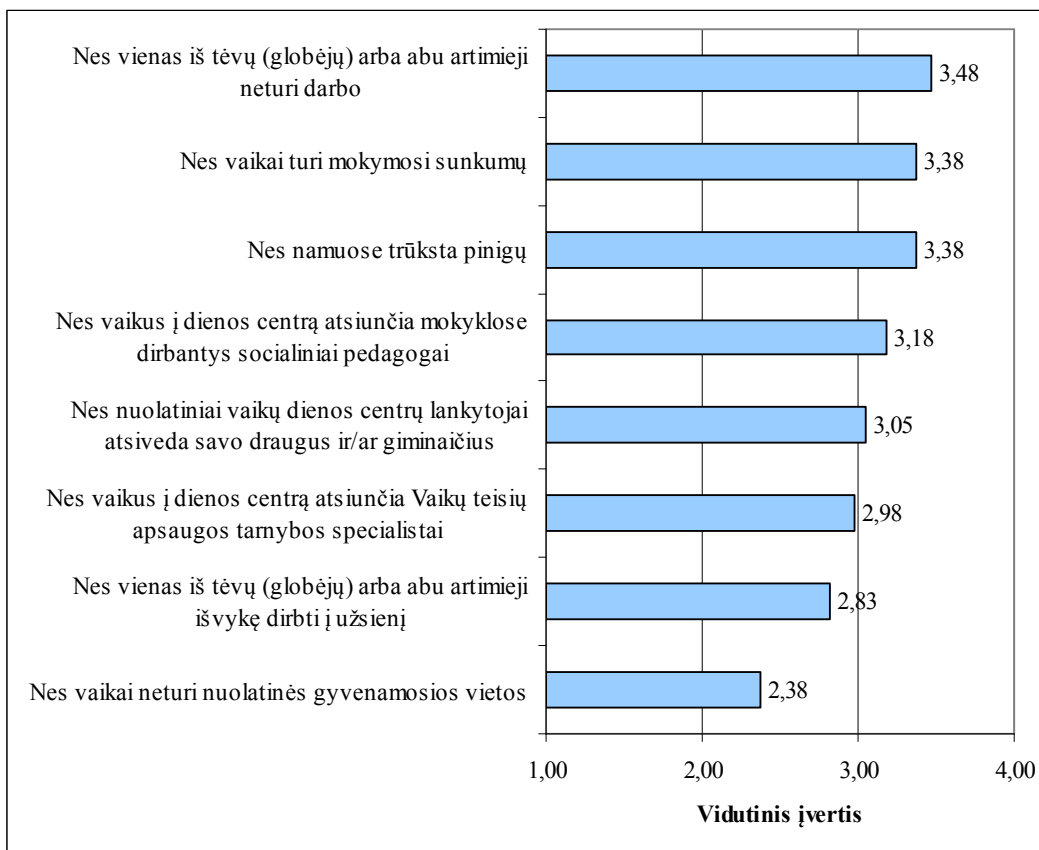
Apibendrinant, kiek laiko vaikai praleidžia vaikų dienos centruose galima paminėti, kad 47,5% apklausos dalyvių atsakė, jog dienos centre vaikai praleidžia nuo 4 iki 5 valandų (žiūrėti priedą nr. 6). 35% respondentų atsakė, jog vaikai jų įstaigoje būna nuo 3 iki 4 valandų, o likusieji 17,5% respondentų teigia, kad vaikai dienos centre praleidžia 5 ir daugiau valandų.

Pedagginės veiklos laikas, anot 65% apklausos dalyvių, trunka 1-2 valandas (žiūrėti priedą nr. 7). 22,5% respondentų mini, jog dienos centre pedagoginė veikla vyksta 2-3 valandas, 10% apklausos dalyvių, teigia, kad pedagoginė veikla trunka iki 1 valandos, o 2,5% respondentų nurodo, jog pedagoginė veikla užtrunka 3 ir daugiau valandų.

Aptariant dienos centre praleistą ir pedagoginei veiklai skirtą laiką galima reziumuoti, jog apie pusę vaikų dienos centre organizuojamų užsiėmimų laiko yra skirta pedagoginei veiklai.

2.3.3 Priežasčių, dėl kurių vaikai lankosi dienos centruose, analizė

Iš respondentų atsakymų visiškai aišku, kad dienos centrus vaikai lanko dėl to, jog tėvai arba globėjai neturi darbo ($M = 3,48$). Tai pat nemaža dalis vaikų į dienos centrus patenka dėl mokymosi sunkumų ($M = 3,38$), tiek pat jų, anot respondentų, lanko dienos centrus, nes namuose trūksta pinigų ($M = 3,38$). Nemažai vaikų į dienos centrus atsiunčia mokyklų socialiniai pedagogai ($M = 3,18$), taip pat dalį vaikų atsiveda ir patys centro lankytojai ($M = 3,05$). Respondentai linkę abejoti, jog vaikai į dienos centrus patenka, nes neturi gyvenamosios vietos ($M = 2,38$).

12 pav. Kodėl vaikai lankosi vaikų dienos centruose, M (N=40)

Atsakydami į anketos klausimą, kodėl vaikai lanko dienos centrą, respondentai turėjo galimybę pateikti ir savo atsakymo variantus. Anot vaikų dienos centrų darbuotojų, vaikai į jų įstaigą eina, nes:

- kai kuriems vaikams sunku susirasti draugų kitose aplinkose, mokykloje, kieme ir pan. ar net ten iš jų šaipomasi, jie žeminami. Vaikų dienos centre jie jaučiasi saugūs, visi vaikai draugiški;
- namuose šalta, nejauku, tenka kęsti badą ir girtaujančius tėvus;
- vaikai nori būti suprasti, pajusti ramią atmosferą, kur jie gali jaustis saugūs. Vaikų dienos centre ugdytiniai gali rasti juos suprantančius žmones, kurie padeda kuo galėdami;
- vaikus į įstaigas atsiunčia socialinių paslaugų centrai dėl šeimose vyraujančio alkoholizmo bei patiriamo smurto;
- vaikų tėvai ilgai dirba ir negali skirti pakankamai, ar visai neskiria, dėmesio vaikų ugdymui(si).

Apibendrinant galima teigti, kad dienos centrus lanko ne tik sunkumų patiriančių šeimų vaikai, bet ir tie mokiniai, kurie turi mokymosi problemų. Vaikai įstaigoje randa paguodą, šilumą, sulaukia pagalbos iš pedagogų, kurie padeda ne tik pamokas paruošti, bet ir tobulėti įvairiose srityse.

2.3.4 Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonės, apie įstaigoje vykdomas veiklas ir teikiamą pagalbą, analizė

Analizuojant duomenis, kaip vaikų dienos centrų darbuotojai vertina veiklų plėtojimą galima paminėti, kad beveik vieninga respondentų nuomone, vaikų dienos centruose labiausiai išplėtota pagalba ruošiant namų darbus ($M = 3,80$) (žiūrėti priedus nr. 8). Taip gali būti dėl to, kad vaikai į dienos centrus ateina iškart po mokyklos, daugelis namuose neturi tinkamų sąlygų mokytis ir ruošti namų darbus, todėl vaikų dienos centruose ši pagalba turi pirmumo statusą. Nemažiau išplėtota ir meninių bei kūrybinių gebėjimų lavinimo sritis, daugelyje dienos centrų vaikai užsiima kūryba, vaidyba, piešimu, tapyba ir kita menine veikla ($M = 3,75$). Taip pat aktyviai vyksta ir bendravimo įgūdžių lavinimas ($M = 3,68$), aktyvaus laisvalaikio užimtumo organizavimas ($M = 3,68$), išvykų, ekskursijų organizavimas, savipriežiūros ir higienos įgūdžių lavinimas. Kiek mažiau laiko ir dėmesio skiriama vaikų raiškiojo skaitymo gebėjimams tobulinti ($M = 2,90$).

Galima teigti, beveik visos vaikų dienos centruose vykdomos veikos yra aktyviai plėtojamoms ir efektyviai teikiamoms vaikų dienos centrų paslaugų gavėjams.

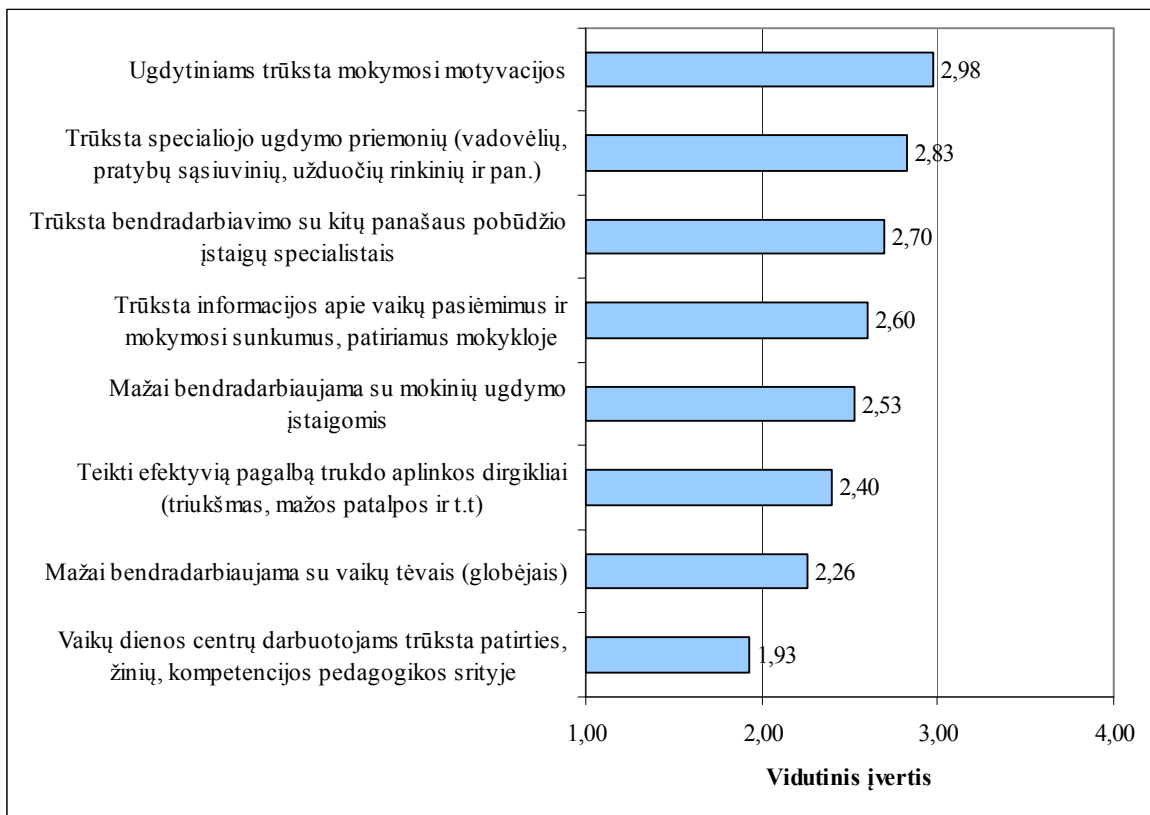
Aptariant kaip vaikų dienos centrų darbuotojai vertina tinkamą pagalbą vaikui plėtojimą galima paminėti, kad analizuojant duomenis nustatyta jog Vaikų dienos centruose organizuojamas ne tik laisvalaikio užimtumas, bet ir teikiama įvairiapusė pagalba vaikui ir jo šeimai (žiūrėti priedą nr. 9). Anot respondentų, pagalbą sulaukia visi vaikai, kuriems jos reikia ($M = 3,80$). Atsižvelgiant į vaiko poreikius ir galimybes padedama mokytis ($M = 3,55$), skatinama mokymosi motyvacija, konsultuojami ugdytinių tėvai. Aktyviai vyksta ir savitarpio pagalba, vyresnieji mokiniai padeda mažiesiems ($M = 3,43$), taip vieni kitiems padeda ir bendraamžiai ($M = 3,50$). Vaikai mielai bendradarbiauja ne tik ruošdami namų darbus, bet ir kūrybinėje bei meninėje veikloje ($M = 3,53$). Nemažesnis dėmesys skiriamas ir mokinių dvasinei ramybei ir darnai, teikiamos konsultacijos atgaunant pusiausvyrą, norą mokytis ($M = 3,38$).

Šiek tiek vangiau vyksta specialiosios pagalbos vaikų dienos centre sulaukiančių ugdytinių pedagogų konsultavimas ($M = 2,53$). Taip galėtų būti dėl to, kad ne visiems mokyklų pedagogams priimtinas kišimasis į jų darbą.

Apibendrinant galima teigti, kad išsiskyrė mokyklų pedagogų nuomonė ir vaikų dienos centrų darbuotojų nurodyti atsakymai apie pagalbą vaikams. Mokyklų pedagogai abejojo, ar vaikai padeda vieni kitiems ir ar sulaukiama pagalbą iš bendraamžių bei vyresniųjų mokinių. Kaip nustatyta analizuojant vaikų dienos centrų darbuotojų atsakymus, tarpusavio pagalba vyksta, vaikai sulaukia pagalbą ne tik iš centre dirbančių pedagogų, bet mielai bendradarbiauja ir padeda vieni kitiems. Taip pat, nors mokytojai ir nurodo, kad mielai bendrautų ir bendradarbiautų su vaikų dienos centrų darbuotojais, anot vaikų dienos centrų darbuotojų - tai vyksta lėtai. Mokytojams trūksta informacijos apie vaikų dienos centrus, o vaikų dienos centrų specialistai, nenorėdami kištis į mokytojų darbą, neskuba jų konsultuoti ir dalintis informacija.

2.3.5 Sunkumų, su kuriais susiduria vaikų dienos centrų darbuotojai, analizė

13 paveiksle atsispindi duomenys apie sunkumus, su kuriais susiduria vaikų dienos centrų darbuotojai. Dauguma respondentų nurodo, kad didžiausias sunkumas – mokinių mokymosi motyvacijos stoka ($M = 2,98$) (žiūrėti 13 pav.). Taip pat dalis jų skundžiasi, jog trūksta mokymo priemonių ir tai trukdo teikti efektyvią pagalbą ($M = 2,83$). Dalis nurodo, jog stinga bendravimo ir bendradarbiavimo su panašaus pobūdžio įstaigomis ($M = 2,70$), taip pat ir su ugdytinių tėvais ($M = 2,26$). Vaikų dienos centrų darbuotojai linkę nesutikti, kad jiems trūksta patirties, žinių ir kompetencijos pedagogikos srityje.

13 pav. Sunkumai, su kuriais susiduria vaikų dienos centrų darbuotojai, M (N=40)

Akivaizdu, kad mokymosi motyvacijos stoka jaučiama ne tik mokyklose, bet ir vaikų dienos centruose ir tai yra labai didelė šių dienų problema, nes vaikai nebemoka ir nebenori mokytis.

Respondentai turėjo galimybę pateikti savo atsakymus ir įvardinti su kokiais nepaminėtais sunkumais jie susiduria. Vaikų dienos centrų papildomai paminėti sunkumai:

- nevisi tėveliai aktyviai įsitraukia į veiklą su vaikais. Tai turėtų vaikams padėti daugiau suvokti mokymosi svarbą bei pajustų ir didesnę tėvėlių rūpestį jais;
- darbuotojų trūkumas;
- neigiamas aplinkinių nusistatymas prieš dienos centrą lankančius vaikus, jų nuvertinimas;
- menkas finansavimas veiklai. Vadovai daug laiko sugaišta ieškodami papildomos paramos šaltinių.

2.3.6 Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonės, apie bendradarbiavimą ir informacijos sklaidą, analizė

14 paveiksle – duomenys apie vaikų dienos centrų darbuotojų bendravimą su mokyklų pedagogais bei ugdytinių tėvais (globėjais). Paveiksle atsispindi informacija apie bendravimą, bendradarbiavimą ir informacijos apie vaiką sklaidą.

Dauguma respondentų sutinka, kad visose bendradarbiavimo situacijose pagrindinį ryšį palaiko jie patys (M = 3,33) (žiūrėti pav.14). Taip pat pažymima, kad tėvams reguliariai rengiami susirinkimai (M = 3,23), tėvams teikiama informacija apie vaikų užimtumą ir pasiekimus dienos centre (M = 3,18).

Situacija kinta kalbant apie tai, ar tėvai informuoja vaikų dienos centrus apie savo atžalų specialiuosius ugdymosi poreikius. Didžioji dalis respondentų linkę teigti, jog tai vyksta retai (M = 2,5). Taip pat retai sulaukiama ir mokyklos pedagogų dėmesio vaikų dienos centro atžvilgiu (M = 2,45). Nesulaukiama ir tėvų iniciatyvos, pažymima, kad tėvai labai retai kreipiasi ir palaiko ryšius su dienos centro darbuotojais (M = 2,25).

Kalbant apie pedagogus, dienos centrų darbuotojai kone vieningai tvirtina, kad mokyklų darbuotojai labai retai kreipiasi į juos, kad sužinotų kaip sekasi bendriems ugdytiniais (M = 2,03).

14 pav. Bendradarbiavimas, M (N=40)

Panašu, kad bendravimo ir bendradarbiavimo problemos akivaizdžios, net jei tėvams ir rengiami reguliarius susirinkimai, mažai tėvų į juos susirenka, net jei vaikų dienos centrų

pedagogai kreipiasi į mokyklas, mokytojų bendravimo ir bendradarbiavimo su vaikų dienos centrų darbuotojais poreikis menkas. Tai neabejotinai mažina pagalbos teikimo vaikams efektyvumą.

Vertindami įstaigos veiklos perspektyvas, nė vienas respondentas nemano, jog įstaigą teks uždaryti. Maža to, daugumos nuomone, bus plėtojamas aktyvus ir pasyvus užimtumas, meninė sritis. Su vaikais bendrauti ir jiems padėti bus siekiama pritraukti daugiau savanorių. Daugelis ketina plėsti ir tvarkyti dienos centrų patalpas, kvies daugiau ugdytinių ir įdarbins daugiau specialistų. Net 33 respondentai teigia, jog vaikų dienos centre ketina plėtoti specialiosios pagalbos teikimą (žiūrėti priedą nr. 10).

Respondentams buvo galimybė įrašyti nepaminėtus įstaigos veiklos perspektyvos variantus, tad daugelis minėjo jog:

- planuoja įsteigti vaikų priežiūros paslaugų teikimo įmonę;
- stengsis įtraukti tėvus (globėjus) aktyviau dalyvauti organizuojamoje veikloje. Organizuos tėvams (globėjams) daugiau mokymų, užsiėmimų
- sieks aktyviau bendradarbiauti su kitais dienos centrais Lietuvoje ir dalintis patirtimi;
- tikimasi vaikus įtraukti į rašomus projektus ne vien Lietuvos mastu, bet ir užsienio;
- planuojama plėstis ir ateityje šalia vaikų dienos centro įkurti ir jaunimo centrą ar jaunimo grupes, kad dienos centro darbas būtų tęstinis.
- ketinam plėsti klientų ratą - priimti vaikus, kurie neįvardijami kaip socialinės rizikos šeimose augantys, tačiau ir disfunkcinių šeimų vaikai

Akivaizdu, kad ir su kokiais sunkumais susiduriama, vaikų dienos centrų pagalba ir toliau pasieks tuos, kuriems jos labiausiai reikia. Vaikų dienos centrų darbuotojai supranta, šios srities plėtojimo svarbą, tai tik dar kartą patvirtina ir tokios pagalbos poreikį.

2.4 Vaikų dienos centro ugdytinių interviu apklausos rezultatų analizė

2.4.1 Demografiniai duomenys apie vaikus

10 lentelėje pateikiami duomenys apie vaikus. Interviu apklausoje dalyvavo 5 ugdytiniai (mergaitės – 2, berniukai – 3) (žiūrėti 10 lentelę). Apklausti du 7-oje klasėje besimokantys vaikai, taip pat – du 5-oje klasėje besimokantys vaikai bei vienas 4-okas. Dviems vaikams – ribotas intelektas. Trys vaikai mokosi pagal adaptuotas programas, vienas – pagal modifikuotą, ir vienas pagal bendrą ugdymo programą.

Duomenys apie vaikus

Vardas	Arnas	Loreta	Ignė	Kornelijus	Nedas
Amžius	14	14	11	11	12
Klasė	7	7	5	5	4
Ugdymo programa	Adaptuotos lietuvių kalbos, matematikos, užsienio kalbų mokymo programos.	Bendra ugdymo programa.	Modifikuotos lietuvių kalbos ir matematikos programos.	Adaptuotos lietuvių kalbos ir matematikos programos.	Adaptuota programa.
Kita			Ribotas intelektas.		Ribotas intelektas, mokyklą pradėjo lankyti 8-erių metų, 1-os klasės programą kartojo antrus metus.

Siekiant išsiaiškinti, kaip vaikų dienos centro ugdytiniai jaučiasi mokykloje, ar noriai lanko pamokas, ar yra pakankamai motyvuoti, kas skatina ir mažina mokymosi motyvaciją, vaikams buvo pateikti klausimai apie mokyklą, situaciją klasėje, namuose bei dienos centre (žiūrėti priedą nr. 11).

Apibendrinant vaikų apklausos duomenis galima teigti, jog, daugumos nuomone, mokykloje jiems sekasi gerai, visi turi draugų, gerai sutaria su mokytojais. Du vaikai teigia, kad jiems mokykloje patinka, tačiau mokytis – ne. Anot Ignės, mokytis jai labai sunku, nes jai labai nesiseka.

Pastebima, kad mokykloje mokymosi sunkumų patiriantys vaikai dažniausiai sėdi klasės gale arba kraštiniuose suoluose. Ypač daug dėmesio ir pagalbos reikalaujantys Arnas ir Nedas teigia, jog visuomet sėdi klasės gale ir vieni. Atskyrę berniukus nuo klasės draugų, pedagogai, gal būt, minimaliai sumažina problemas sau, tačiau padidina vaikams, nes jie netenka galimybės pasikonsultuoti su suolo draugu. Nedas, netgi minėjo, jog norėtų sėdėti klasės priekyje. Kiti vaikai teigia, jog skirtingose pamokose sėdi skirtinguose suoluose, tačiau nė vienas neminėjo, jog sėdėtų priekyje.

Vaikams dažniausiai nesiseka užsienio kalba (daugumai - anglų kalba), taip pat lietuvių kalba, matematika, pasaulio pažinimas. Ignės ir Arno anglų kalbos žinios yra lygios „nuliui“, jei Ignė dar žino keletą anglišku žodžių, tai Arnas moka dar mažiau.

Galima teigti, jog vaikams labai reikia individualios pagalbos mokantis užsienio kalbą, jei praleidžiamas bent vienas skyrius - nebepakanka modifikuoti ar adaptuoti programą, nes vaikai kalbos paprasčiausiai nebesupranta. Deja, bet specialieji pedagogai užsienio kalbos mokyti padėti nelabai gali.

Nesuprasdami matematinės užduoties, vaikai, kone vieningai, tvirtino, jog pagalbos prašo mokytojos, kuri, anot jų, visada padeda. Tik Arnas teigė, nebesprendžiantis toliau, tačiau mano, jog paprašęs pagalbos iš mokytojos - jos sulauktų. Taip pat, jei mokytoja negali priėti, vaikai

konsultuojasi su suolo draugais arba kaimynais. Nedas pasakojo, jog, jei mokytoja nepadedą, atsakymus jam pasako klasės draugai.

4 vaikai iš 5 pamokų metu lankosi pas spec. pedagogą. Anot vaikų, spec. pedagogo pagalba jiems naudinga, sprendžiamos lengvesnės, įdomesnės užduotys, viskas daug aiškiau. Pagalba individualesnė, labiau tikslinga.

Visi pasakojo nebijantys eiti prie lentos, kai kurie to tiesiog nori, net ir neteisingai atlikus užduotis klasės draugų patyčių nebūna. Jei nepadaro arba neteisingai išsprendžia namų darbus, daugelis išsitaisto juos tikrinimo metu, arba paklausia draugų, kaip teisingai reikėjo atlikti. Anot Arno, neparuošęs pamokų, tiesiog gauna dvejetą.

Apie savo namus vaikai pasakojo nedaug, pavyko sužinoti tik tiek, kad pas visus kambariuose yra televizoriai ir/arba kompiuteriai. Taip pat daugelis kambariu su kuom nors dalinasi, tik Arnas turi atskirą erdvę. Anot vaikų, namuose, ruošiant pamokas, jiems reikalinga tylą, todėl televizorius būna išjungtas. Ignė pasakojo, jog, jei televizorius įjungtas, ji eina į senelio kambarį, kur ramiau. O, anot Nedo, jei televizorius įjungtas, tai pamokų jis daryti nebesugeba - pradeda žiūrėti laidas.

Namuose vaikai daugiausia pagalbos sulaukia iš artimųjų, mamų, močiūčių, senelių, seserų, brolių. Anot vaikų, kartais pamokos ruošiamos juodraštyje, kartais pieštuku, bet visuomet patikrinamos ir tuomet leidžiama rašyti parkeriu. Vyresniųjų klasių mokiniai - Loreta ir Arnas teigia, kad jų pamokos tikrinamos rečiau, patys jau nebeprašo mamų patikrinti ar teisingai atliktos užduotys, tačiau, jei mama prašo, namų darbus leidžia patikrinti.

Namų darbus vaikai ruošia grįžę iš mokyklos, kad, anot jų, po to galėtų pabūti su draugais.

Kalbėdami apie vaikų dienos centrą, vaikai vieningai tvirtino, kad čia jie paruošia namų darbus, sulaukia pagalbos iš vadovų, užsiima menine veikla, taip pat žaidžia, bendrauja su draugais. Mažieji dienos centrą lanko nuo pirmosios klasės, apie 5 metus, o vyresnieji - apie pusmetį.

Anot vaikų, daugiausia pagalbos jiems skiria dienos centro vadovai, taip pat yra padedama ir vieni kitiems. Pasak respondentų, pagalbos prašyti jiems nebaisu, vadovės visada paaiškina, pateikia pavyzdžių, skiria papildomų užduočių. Anot vaikų, jei ko nors nesupranta, geriausiai paaiškina dienos centro spec. pedagogė.

Vaikai labai įdomiai interpretuoja namų darbų svarbą. Vieni daro juos, nes privaloma, kiti, kad negautų pastabos, treči, kad pereitų į kitą klasę, taip pat suvokia, kad taip įtvirtinamos žinios. Daugelis norėtų baigti vidurinę, tik Ignė atsakė, kad nori baigti 10 klasių, bet nėra garantuota, kad jai pavyks. Svajodami vaikai buvo kuklūs, apie tai, kas juos paskatintų gerai

mokytis, kalbėjo nenoriai, tik Ignė užsiminė, jog norėtų susitikti su tėčiu, o Nedas pasistengtų mokytis, jei jam geriau sektųsi dviračių varžybose.

Vaikams sunku susikurti tikslą, dėl ko galėtų geriau mokytis, gali būti, kad nerealias svajones apriboja ir materialinė padėtis, todėl motyvacija mokytis sunkiai didėja.

Apibendrinant galima paminėti, kad dienos centre vaikai lankosi noriai ir yra patenkinti jame organizuojama veikla bei siūlomu užimtumu. Visi vieningai tvirtina, kad dienos centre jie paruošia namų darbus, užsiima menine veikla, taip pat žaidžia, bendrauja su draugais. Anot vaikų, daugiausia pagalbos jiems skiria dienos centro pedagogai, tačiau jiems ne mažiau svarbi tarpusavio pagalba tarp vaikų, kuri vyksta visų užsiėmimų metu. Pasak respondentų, pagalbos prašyti jiems nebaisu, vadovės visada paaiškina, pateikia pavyzdžių, skiria papildomų užduočių. Jei kyla mokymosi sunkumų, geriausiai sekasi, kai mokytis pededa ir užduotis paaiškina dienos centro specialioji pedagogė.

2.5 Ugdytinių tėvų (globėjų) apklausa

Tėvų (globėjų) interviu vyko su Kornelijaus močiute/globėja (Nedo mama), Nedo mama (Kornelijaus močiutė/globėja) bei Arno mama. Respondentėms buvo pateikiami klausimai apie vaiko mokyklą, santykius su mokyklos bei vaikų dienos centro pedagogais, bendravimą ir bendradarbiavimą su minėtų įstaigų atstovais (žiūrėti priedą nr. 12).

Aptariant tėvų (globėjų) apklausos duomenis galime paminėti, kad tėvai labai vertina vaikų dienos centro teikiamą pagalbą, organizuojamą užimtumą ir papildomą ugdymą.

Anot tėvų, su mokyklos pedagogais palaikomi geri santykiai, vyksta nuolatinis bendradarbiavimas, konsultacijos ir informavimas, vaikams yra skiriama spec. pedagogo pagalba. Kornelijaus močiutė/globėja ir Nedo mama į berniukų mokyklą užsuka pasitaikius progai, pasakoja, kad vaikai labai aktyvūs, Nedas, net per daug, todėl jam labai svarbi individuali pagalba. Arno mama su mokytojais bendrauja taip pat dažnai, tik dažniau dėl mokykloje kylančių konfliktų nei dėl ugdymo. Tačiau moteris su mokytojais aktyviai susirašinėja sąsiuvinyje, kuriame Arno dalykų mokytojai rašo pastabas apie vaiko elgesį ir kas užduota namų darbų.

Vaikus į dienos centrą nuspręsta leisti dėl užimtumo, kad kuo mažiau laiko leistų veltui ir su netinkama kompanija, taip pat ir dėl to, kad vaikai paruoštų pamokas ir gautų papildomą pedagogų pagalbą. Moterys yra patenkintos vaikų dienos centro darbuotojų darbu, siūlomomis veiklomis ir organizuojamu užimtumu. Bendradarbiavimas vyksta susitikimų, konsultacijų metu, taip pat bendraujama telefonu, rašomi laiškai. Abi mamos į centrą užsuka kai tik turi laiko ir galimybių.

Mamos pastebi ir akivaizdžius pokyčius vaikų mokymosi srityje. Arno mama teigia, girdėjusi pagyrimų iš mokytojų, kad vaikas pradėjo geriau mokytis, mokykloje elgiasi ramiau, ateina paruošęs pamokas. Kornelijaus močiutė/globėja ir Nedo mama labai teigiamai vertina centro specialiosios pedagogės darbą, kuri, anot jos, vaikus labai daug išmokė, skyrė daug individualaus dėmesio vaikams ir jai.

Analizuojant tėvų apklausos duomenis nustatyta, kad respondentai labai vertina vaikų dienos centro teikiamą pagalbą, organizuojamą užimtumą ir papildomą ugdymą. Vaikus į dienos centrą, artimųjų teigimu, nuspręsta leisti dėl to, kad jie kuo mažiau laiko leistų veltui ar su netinkama kompanija, o paruoštų pamokas, gautų papildomą pedagogų pagalbą ir nuolat turėtų papildomos veiklos. Moterys tikisi, kad pagalba bus tęstinė ir toliau teikiama vaikams, nes pastebimi teigiami pokyčiai vaikų elgesyje, mokymosi srityje. Teigia, jog neabejodamos rekomenduoja vaikų dienos centrą ir savo pažįstamų vaikams.

2.6 Vaikų dienos centro specialiosios pedagogės apklausa

Šiauliuose įsikūrusiame vaikų dienos centre 6 – erius metus specialiąja pedagoge dirbanti respondentė, atsakydama į klausimą apie pagalbą, kurios centre sulaukia mokymosi sunkumų turintys vaikai teigia, kad svarbiausia yra sudaryti sąlygas vaikui jaustis saugiai grupėje, taip pat pozityviai padrąsinti, skatinti tinkamą elgesį, t.y. mokyti skirti, kas gera, kas bloga, mokyti stebėti ir analizuoti savo bei kitų elgesį (žiūrėti priedą nr. 13). Tuomet, anot specialistės, lengviau sekasi ir tikslinti, turtinti, gausinti žinias. Tikslesnė vaikų dienos centre teikiama pagalba būtų: pamokų ruošimas, mokymosi sunkumų išsiaiškinimas ir spragų „užpildymas“, mokymas pasinaudoti atramine medžiaga, lavinti specifinių pažinimo procesų sutikimų funkcijas.

Pagalbos teikimas įstaigoje organizuojamas įvertinus pagalbos poreikį ir aptarus jį su vaiko mokytojais bei tėvais. Tuomet sprendžiama, ar pakanka vien pagalbos ruošiant namų darbus, ar reikalinga ir papildoma individuali pagalba. Kartais vaikai savarankiškai nepajėgia išspręsti net keliomis klasėmis žemesnių uždavinių, kartais su papildomais paaiškinimais pasiseka išspręsti ir esamos klasės lygio uždavinius. Tuomet ir matosi, koks vaiko mokymosi lygis ir kokios pagalbos jam labiausiai reikia.

Pagalbos efektyvumas, respondentės teigimu, vertinamas sekant mokymosi pažangą (rezultatus), bendradarbiaujama su vaikų ugdytojais, tėvais. Kiekvieno mokymosi pusmečio pabaigoje stebimi ir vertinami vaiko pažymiai. Taip pat vaikai patys papasakoja, kaip sekasi mokykloje, kokius pažymius gauna, kas sekasi geriau, kas prasčiau.

Informacijos sklaida tarp vaiko mokyklos, tėvų ir VDC, anot specialiosios pedagogės, vyksta nenoriai. Vaikų dienos centro darbuotojai turi patys domėtis vaikų pasiekimais, prašyti, kad mokytojai skirtų daugiau laiko ir pastangų, kad būtų įmanoma pasiekti gerų rezultatų.

Vaikų dienos centro darbuotojai reguliariai lankosi mokyklose, kalba su socialiniais darbuotojais bei pedagogais. Daug informacijos gaunama ir iš tėvų, kurie noriai bendradarbiauja, tačiau ne iš visų. Tik labai maža dalis ugdytinių tėvų nuoširdžiai domisi vaikų laisvalaikiu.

Dienos centre pagalba teikiama nemokamai, todėl dalis tėvų geranoriški, papasakoja vaikų problemas, jei reikia papildomos pagalbos - visada informuoja. Taip pat vyksta ir susirašinėjimas ne tik tarp centro specialistų ir vaiko artimųjų, bet ir mokyklų pedagogų. Dienos centre naudojami „susirašinėjimo sąsiuviniai“, kuriuose kai kurių mokyklų mokytojos užrašo, kas vaikui užduota namų darbams.

Pagalba, kurios vaikams dažniausiai reikia iš dienos centre dirbančios specialiosios pedagogės, yra papildomo paaiškinimo poreikis. Kartais reikia paaiškinti visą medžiagą, nes, respondentės teigimu, dažnai mokyklose vaikams neskiriamas individualus dėmesys, mat mokyklos specialioji pedagogė padeda tik kartą ar du per savaitę. Be to, vaikai nenori mokytis, nes jau turi susiformavę, įskiepytą mokyklos mokytojų, nuomonę „tu nieko neišmoksi, sėdėk tyliai ir netrukdyk pamokos“ ar pan.

Taigi, pagalbos poreikis labai individualus, tačiau dažniausiai pakanka papildomai paaiškinti užduotį, pateikti pavyzdžių. Yra tekę dirbti ir mokytojos darbą, kai reikėjo vaikus mokyti rašyti raides, skaičius, mokėmės skaityti. Bet dažniausiai pakanka pagalbos ruošiant namų darbus.

Anot specialiosios pedagogės, dažniau pagalbos kreipiasi ugdytinių tėvai nei mokyklų pedagogai. Tėvai dažniausiai prašo, kad vaikams būtų padedama išmolti anglų, lietuvių kalbas, matematiką. Mokyklų mokytojai pagalbos kreipiasi labai retai, nes nėra finansiškai suinteresuoti ir, tiesiog, nenori gaišti savo laiko. Tačiau, jei mokytojai suinteresuoti, vaikams labai naudinga visa teikiama pagalba. Deja, taip būna retai.

Vaikų dienos centro vaidmuo tenkinant mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, respondentės teigimu, labai didelis ir svarbus, nes dažniausiai tai būna vienintelė pagalba vaikui, kuri teikiama nemokamai. Be to, pagalba efektyvi, kuo daugiau pagalbos sulaukia specialiųjų ugdymosi poreikių turintis vaikas, tuo geriau. Palaipsniui ir tikslingai teikiama pagalba visada efektyvi. Žinoma, ne mažiau svarbus ir vaiko noras mokytis, kas šiais laikais labai reta. Bet kol kas pavyksta susitarti su vaikais, jų tėvais, mokytojais ir drauge siekti rezultatų.

Sąlygos tenkinti mokymosi sunkumų turinčių mokinių poreikius vaikų dienos centre nepačios prasčiausios, be abejo, trūksta visko: ir mokymo priemonių, ir gerų sąlygų, vaiko ugdytojų bendradarbiavimo. Darbas vykėtų sklandžiau, jei tiek vaikų dienos centrų darbuotojai,

tiek vaiko tėvai, tiek mokyklos pedagogai tikrai rūpintųsi vaiko gerove. Nors specialistų, galinčių padėti vaikams ruošti namų darbus ir mokytis centre netrūksta, dažnai liekame vieni „mūšio lauke“.

Mokymosi motyvacijos skatinimui padeda susitarimas, kad vaikas gali ateiti į vaikų dienos centrą, o tai jiems labai svarbu, nes neretai, tai būna vienintelė vieta, kur vaikai tikrai laukiami ir jie, po pamokų ruošos, gali realizuoti savo norus, pasireikšti šokyje, dainavime, piešime, filmavimo ir fotografavimo srityje, praleisti laiką su draugais, pasikalbėti su suaugusiais, paprašyti patarimų ar tiesiog, niekieno netrukdomi paklausti muzikos.

Kad pagalba būtų dar efektyvesnė trūksta bendradarbiavimo ir supratimo visų, vaikų ugdančių, specialistų. Susiduriame su mokytojų abejingumu, taip pat tėvų menku susirūpinimu. Kai kuriuos tėvus sunku pasikviesti į susirinkimus, jiems mažai rūpi kaip sekasi vaikui. Kartais trūksta laiko, nes mažiesiems užduodama labai daug namų darbų, vaikai iš mokyklos atsineša neužpildytus pratybų sąsiuvinius, ko nespėja mokykloje sprendžia pas mus, kartais pamokų ruošą užsitęsia valanda ilgiau.

Anot respondentės, vaikų dienos centras yra tinkama vieta specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimui, nes pažangieji moksleiviai savo pavyzdžiu skatina prasčiau besimokančius bei besielgiančius mokinius keistis. Vaikai stengiasi ruošti namų darbus, geriau lankyti mokyklą. Tai patvirtina trimestrų (pusmečių) rezultatai. Dauguma antramečių buvo perkelti į aukštesnę klasę.

Apibendrinant galima paminėti, kad norint kuo efektyviau padėti vaikui svarbu stiprinti bendradarbiavimą tarp įstaigų pedagogų ir ugdytinio tėvų. Efektyvesnė informacijos sklaida taip pat pagerintų pagalbą vaikui kokybę, tai būtų naudinga ne tik vaikui, bet ir jį ugdantiems pedagogams.

Išvados:

1. Lietuva kaip ir kitos Europos Sąjungos šalys siekia kuo veiksmingiau tobulinti savo švietimo sistemą, tačiau kurti neformaliojo ugdymo sistemą trukdo tai, kad trūksta neformaliojo ugdymo tradicijų kaip kitose Vakarų Europos šalyse. Vaikų dienos centrų gyvavimo laikotarpis Lietuvoje yra nedidelis – apie 20 metų, įstatymų bazė – siaura ir netobula, tiksliai neapibrėžianti Vaikų dienos centrų veiklos. Todėl dienos centrams šiandien labiau skiriamas socialinių įgūdžių lavintojo, socialinės paramos bei užimtumo organizatoriaus vaidmuo, o ugdymas ir ypač pagalba, tenkinant specialiuosius ugdymosi poreikius akcentuojamas rečiau.

2. Apklausos rezultatai rodo, kad didelė dalis mokyklų pedagogų mažai domisi vaikų užimtumu po pamokų, nežino, ar jų klasės ugdytiniai lanko dienos centrą. Pripažįstamas informacijos apie vaikų dienos centrus trūkumas.

3. Pedagogai iš esmės teigiamai vertina dienos centrų veiklą, nes ten mokiniams suteikiama galimybė paruošti pamokas, pasiruošti atsakinėti ir sulaukti papildomos pedagogų pagalbos, ugdytis meninius gebėjimus. Daugelis sutinka, kad vaikų dienos centruose gausu įvairių užsiėmimų ne tik socialinės rizikos grupės šeimų vaikams. Įstaigos nėra nuvertinamos, kaip į nusikalstamą veiklą vaikus pastūmėti galinčios terpės, kur plinta neigiamas požiūris ir polinkis į nusikalstamumą. Labiau pabrėžiamas teigiamas vaikų dienos centrų vaidmuo mokinių užimtumo ir ugdymo atžvilgiu. Vaikų dienos centras matomas kaip papildomas resursas, siekiant padėti ne tik socialinių, bet ir mokymosi sunkumų turintiems mokiniams. Pedagogai išreiškia didesnę mokyklos bendravimo ir bendradarbiavimo su dienos centrais poreikį.

4. Vaikų dienos centrų darbuotojų apklausos rezultatai rodo, kad dienos centruose labiausiai išplėtotą pagalbą ruošiant namų darbus, taip pat meninių bei kūrybinių gebėjimų lavinimo sritis, bendravimo įgūdžių lavinimas, aktyvaus laisvalaikio užimtumo organizavimas, išvykų, ekskursijų organizavimas, savipriežiūros ir higienos įgūdžių lavinimas. Tačiau vaikų dienos centruose organizuojamas ne tik laisvalaikio užimtumas, bet ir teikiama įvairiapusė pagalba vaikui ir jo šeimai. Kaip rodo tyrimo duomenys, pagalba sulaukia visi vaikai, kuriems jos reikia. Atsižvelgiant į vaiko poreikius ir galimybes padedama mokytis, skatinama mokymosi motyvacija, konsultuojami ugdytinių tėvai. Aktyviai vyksta ir savitarpio pagalba, vyresnieji mokiniai padeda mažiesiems, vieni kitiems padeda ir bendraamžiai. Daug dėmesio skiriama mokinių dvasinei ramybei ir darnai, teikiamos konsultacijos atgaunant pusiausvyrą, norą mokytis.

5. Vaikų dienos centrus lanko ne tik socialinių ar ekonominių sunkumų patiriančių šeimų atžalos, bet ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai. Nustatyta, kad daugumoje dienos centrų lankosi po penkiolika ar net daugiau specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, kuriems, neabejotinai, reikalinga papildoma specialiojo pedagogo pagalba ruošiant namų darbus ar įtvirtinant mokykloje įgytas žinias.

6. Analizuojant tėvų apklausos duomenis nustatyta, kad respondentai labai vertina vaikų dienos centro teikiamą pagalbą, organizuojamą užimtumą ir papildomą ugdymą. Vaikus į dienos centrą, artimųjų teigimu, nuspręsta leisti dėl to, kad jie kuo mažiau laiko leistų veltui ar su netinkama kompanija, o paruoštų pamokas, gautų papildomą pedagogų pagalbą ir nuolat turėtų papildomos veiklos. Tėvai tikisi, kad dienos centro pedagogų teikiama pagalba bus tęstinė, nes pastebi teigiamus vaikų elgesio ir pokyčius. Tėvai yra patenkinti vaikų dienos centro darbuotojų darbu, siūlomomis veiklomis bei organizuojamu užimtumu ir teigia, jog vaikų dienos centrą rekomenduoja ir savo pažįstamų vaikams.

7. Dienos centre vaikai lankosi noriai ir yra patenkinti jame organizuojama veikla bei siūlomu užimtumu. Visi vieningai tvirtina, kad dienos centre jie paruošia namų darbus, užsiima menine veikla, taip pat žaidžia, bendrauja su draugais. Anot vaikų, daugiausia pagalbos jiems skiria dienos centro pedagogai, tačiau jiems ne mažiau svarbi tarpusavio pagalba tarp vaikų, kuri vyksta visų užsiėmimų metu. Pasak respondentų, pagalbos prašyti jiems nebaisu, vadovės visada paaiškina, pateikia pavyzdžių, skiria papildomų užduočių. Jei kyla mokymosi sunkumų, geriausiai sekasi, kai mokytis pededa ir užduotis paaiškina dienos centro specialioji pedagogė.

8. Tyrimo dalyviai pripažįsta, kad siekiant efektyvesnės pagalbos įvairių poreikių turintiems vaikams svarbu stiprinti bendrojo lavinimo mokyklų ir dienos centrų bendradarbiavimą, dažniau išnaudoti dienos centre teikiamą pedagoginę pagalbą, kaip papildomą resursą ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus.

Literatūra:

1. Ališauskas, A. (2002). *Vaikų raidos ypatingumų ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių įvertinimas*. Šiauliai: Šiaulių knygriškla.
2. Ališauskas, A., Ališauskienė, S., Gerulaitis, D., Melienė, R., Šapelytė, O. (2008). *Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo lygis ir poreikis Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose*. Specialusis ugdymas. 1(18). Šiauliai: Šiaulių universitetas.
3. Ališauskas, A. ir Jomantaitė, R. (2008). *Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimo analizė*. Jaunųjų mokslininkų darbai. Nr.4 (20). Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
4. Ališauskas, A., Miltenienė L. (2001). *Specialiųjų mokymosi poreikių tenkinimas: mokinių požiūris*. Specialusis ugdymas, 1 (IV). Šiauliai: Šiaulių universitetas.
5. Ališauskienė, S. (2002). *Ankstyvosios reabilitacijos tarnybų veiklos optimizavimas konstruojant bendradarbiavimo su šeima modelį*. (Daktaro disertacija, Šiaulių universitetas, 2002).
6. Ališauskienė, S. (2003). Tėvų, specialistų ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų bendradarbiavimo plėtotė ugdymo institucijose. Tyrimo ataskaita. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/ataskaita_smm_03.doc (žiūrėta 2010-01-10).
7. Ališauskienė, S., Ruškus, J. (2002). *Tėvų, auginančių rizikos grupės (neišnešiotą) vaikų, psichosocialinės situacijos analizė*. Specialusis ugdymas, 1(6). Šiauliai: Šiaulių knygriškla.
8. Baršauskienė, V., Butkevičienė, E., Vaidelytė, E. (2008). *Nevyriausybinių organizacijų veikla*. Mokomoji knyga. Kaunas: Technologija.
9. Baršauskienė, V. ir Leliūgienė, I. (2001). *Sociokultūrinis darbas bendruomenėje*. Užsienio šalių patirtis. Monografija. Kaunas: Kauno technologijos universitetas.
10. Butėnas, D. (1997). *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybinių ir visuomeninių institucijų istorijos bruožai XIII-XVIII a.* Vilnius: Lietuvos istorijos institutas.
11. Dumblauskas V. (1999). *Sociologija*. Mokymo priemonė. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
12. Friend, M., Cook, L. (1992). *Interactions: Collaboration skills for school professionals*. White Plains, NY: Longman.
13. Gevorgianienė, V. (2003). *Pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas ugdant specialiųjų poreikių turinčius vaikus*. Specialiojo ugdymo pagrindai. Šiauliai: Šiaulių knygriškla.
14. Gineitienė, D. ir Domarkas, V. (2000). *Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms*. Kaunas: technologija.
15. Hopkins, D., Ainscow, M., West, M. (1998). *Kaita ir mokyklos tobulinimas*. Vilnius: Tyto alba.
16. Ilgius, V. *Kuo mes vardu // Trečiasis sektorius (Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro biuletenis)*. Nr. 2(3), 1996.

17. Indrašienė, V., Šlapelienė, E. (2007). *Vaikų požiūris į jų lankomus vaikų dienos centrus*. Socialinis ugdymas. Nr.3 (14). Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
18. Jočienė, D. (2002). *NVO teisinė padėtis ir veikla tarptautinėje teisėje*. // NVO veiklos ypatumai nacionalinėje ir tarptautinėje teisėje: mokslinės konferencijos medžiaga. Vilnius.
19. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995-07-21, Nr.60-1501).
20. Klaipėdos nevyriausybinų organizacijų informacijos centras. Istorija. (2004). <http://www.ngo.lt/lt/history.php#6> (žiūrėta 2010-01-10).
21. Krupavičius, A. (1999). *Interesų grupės: sandara, klasifikacija ir efektyvumas*.// Šiuolaikinė valstybė: vadovėlis. Kaunas: Technologija.
22. Kviesskienė, G. (1994). *Draugijos ir organizacijos: mokymo priemonė*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
23. Kviesskienė, G. (2000). *Socializacijos pedagogika: mokymo priemonė socialinės pedagogikos studentams*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
Kviesskienė G. (2003). *Socializacija ir vaiko gerovė*. Monografija. Vilnius: Baltoji kopija.
25. Kviesskienė, G. (2005). *Pozityvioji socializacija*. Monografija. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
26. Kviesskienė, G., Petronienė, O. (2007). *Neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas*. Socialinis ugdymas. Nr.1 (14). Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
27. Laycock, V.K., Gable, R.A., & Korinek, L. (1991). Alternative structures for collaboration in the delivery of special services. *Preventing School Failure*, 35 (4).
28. Lietuvos Respublikos Asociacijų įstatymas (Žin., 2004-02-14, Nr. 25-745).
29. Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas (Žin., 2000-09-06, Nr.74-2262).
30. Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992-11-30, Nr.33-1014).
31. Lietuvos Respublikos Labdaros ir paramos fondų įstatymas (Žin., 2004-01-13, Nr. 7-128).
32. Lietuvos Respublikos Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija (Žin., 2006-01-12, Nr. 4-115).
33. Lietuvos Respublikos Specialiojo ugdymo įstatymas (Žin., 1999-09-01, Nr.115-3228).
34. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas „Dėl vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos komisijos sudarymo ir vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos konkurso organizavimo nuostatų patvirtinimo. (2009). Nr. A1-634 “.Vilnius. <C:\Documents and Settings\Administrator\Local Settings\Temp\vaiku dienos.mht> (žiūrėta 2010-01-10).
35. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas (Žin., 2007-07-21, Nr. 81-3324).
36. Lietuvos Respublikos Švietimo koncepcija. (1992). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. <http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija1.htm> (žiūrėta 2010-01-10).
37. Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas (Žin., 1996-04-12 Nr.33-807).

38. Lietuvos Respublikos Viešųjų įstaigų įstatymas (Žin., 2004-02-14, Nr. 25-752).
39. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimas „Dėl nacionalinės vaikų dienos centrų 2005-2007 metų programos patvirtinimo“. (2004). Nr. 1525. Vilnius. www.nplc.lt/sena/pr13/program_dok/17.doc (žiūrėta 2010-01-10).
40. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl nacionalinės nevyriausybinių organizacijų vaikų dienos centrų 2002-2004 metų programos“. (2002). Nr. 731. Vilnius. <file:///C:/DOCUME~1/ADMINI~1/LOCALS~1/Temp/vaik%20dien%20centr.htm> (žiūrėta 2010-01-10).
41. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. 1193 dėl Vaiko globos (rūpybos) sistemos reorganizavimo strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2007-2012 metų plano 2.1 priemonės „Plėsti vaikų dienos centrus savivaldybėse, teikiant nestacionarias dienos socialinės priežiūros paslaugas vaikams ir šeimoms“. (Žin., 2007, Nr. 118-4817).
42. Miltenienė, L. (2005). Bendradarbiavimo modelio konstravimas tenkinant specialiuosius ugdymosi poreikius. (Daktaro disertacija, Šiaulių universitetas, 2005).
43. Mokykloje nepritampantys vaikai nebus „nurašomi“. (2009). Europos Sąjungos parama. Delfi. <http://www.delfi.lt/news/economy/ESparama/mokykloje-nepritampantys-vaikai-nebus-nurasomi.d?id=24748807> (žiūrėta 2010-01-10).
44. Kajėnas, G., Valantiejūtė, L. (2009). Neformalaus ugdymo sistema Lietuvoje – keisti negalima palikti. Bernardinai. Archyvas. <http://www.bernardinai.lt/archyvas/straipsnis/100478> (žiūrėta 2010-01-10).
45. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. (1998). *Praktinis vadovas Lietuvos nevyriausybiniams organizacijoms*. Vilnius: NIPC.
46. Projektas „Iškritusių iš mokyklos mokinių grąžinimas“. (2005). Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras. http://www.sppc.lt/get_file.php?file=L3d3dy9zcHBjLmx0L2RhdGEvc3BwYy9tL2l1fZmlsZXMvd2ZpbGVzL2ZpbGUxMy5kb2M7cHJvamVrdG8gcHJpc3RhdlHtYXMuZG9jOzs= (žiūrėta 2010-01-10).
47. Programos “Vaiko teisių į apsaugą, aprūpinimą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime įgyvendinimas” priemonės “Finansuoti konkurso būdu atrinktus vaikų dienos centrų projektus; organizuoti dienos centrų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą socialinio darbo su šeima ir vaikų, vaiko psichologijos klausimais” 2007 metų dalykinė ataskaita. (2007). SPPD. Vilnius. http://www.sppd.lt/files/01_2007_VDC.doc. (žiūrėta 2010-01-10).
48. Programos “Vaiko teisių į apsaugą, aprūpinimą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime įgyvendinimas” priemonės “Finansuoti konkurso būdu atrinktus vaikų dienos centrų projektus; organizuoti dienos centrų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą socialinio darbo su šeima ir vaikų, vaiko psichologijos klausimais” 2008 metų dalykinė ataskaita. (2008). SPPD. Vilnius. http://www.sppd.lt/files/2008_Vaiku_dienos_centru_ataskaita_netui.doc (žiūrėta 2010-01-10).

49. Rimdeikienė, S. (2002). *Specialiojo pedagogo ir tėvų, auginančių specialiųjų poreikių vaikų, socialiniai vaidmenys: kompetencijos problema*. Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas. Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. Šiauliai: ŠU leidykla.
50. Ruškus, J., Merkys, G., Gerulaitis, D. (2002). *Šeima, auginanti neįgalų vaiką, Lietuvoje: psichosocialinis portretas*. Tyrimo ataskaita.
51. Saveikaitė, J. (2009). Vaikų dienos centrų ir tėvų bendradarbiavimo ypatumų apžvalga, teikiant socioedukacines paslaugas vaikams. <http://projects.5ci.lt/socpedagogika/index.asp?TopicID=3&DL=L&ArticleID=5428&SearchTXT=> (žiūrėta 2010-01-10).
52. Salomon, Lester M. (1997). *The International Guide to Nonprofit Law*. John Wiley & Sons, Inc.
53. Socialinių paslaugų katalogas. Nr.70. Žin. 1996 Nr. 104-2367, 1997 Nr.66-1604.
54. Statkevičiūtė, S.E. (2003). *Vaikų dienos centras bendrojo lavinimo mokykloje*. Kriziniai ugdymo etapai ir vaiko ekologija. Konferencijos medžiaga. Šiauliai: UAB "Raštek".
55. Šimašius, R. (2003). *Ne pelno organizacijų ekonominės veiklos teisinio reglamento problemos*. Vilnius: Lietuvos Teisės Universitetas. www.teise.org/admin/docs/upload/2003%202020Remigijus.doc (žiūrėta 2010-01-10).
56. Šukytė, D. (2007). *Neformalusis vaikų ugdymas ir jo realizavimui įtaką darantys veiksniai*. Socialinis ugdymas. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
57. *Vaikų dienos centrai*. (2008). Gelbėkit vaikus. <http://www.gelbvaik.lt/gelbvaik/node/37> (žiūrėta 2010-01-10).
58. Karlonas, A. (2009). *Vaikų dienos centro veikla įdomi ir kryptinga*. Alytaus gidas. Švietimo naujienos. <http://www.alytausgidas.lt/lt/naujienos/svietimas/vaiku-dienos-centro-veikla-kryptinga-ir-idomi/> (žiūrėta 2010-01-10).
59. Žalimienė, L. (2003). *Socialinės paslaugos: mokomoji knyga*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
60. *Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija* (Žin., 1995-05-05, Nr.37-913).
61. 2,6 mln. litų paskirstyti daugiau nei 100 vaikų dienos centrų. (2005). Kauno diena. <http://kauno.diena.lt/dienrastis/kita/2-6-mln-litu-paskirstyti-daugiau-nei-100-vaiku-dienos-centru-27101> (žiūrėta 2010-01-10).
62. 2006 m. valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų vaikų dienos centrų projektų programos vykdymo ataskaita. (2006). SPPD. Vilnius. www.sppd.lt/files/2_2006_VDC.doc (žiūrėta 2010-01-10).

**THE ROLE OF DAY CARE CENTERS IN MEETING NEEDS OF PUPILS WITH
SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS**

The Master's Theses

Summary

The Master's thesis analyses the role of day care centers in meeting needs of pupils with special educational needs.

To reach the result, was used questionnaire method. 109 people were involved in research: 60 school pedagogues from Siauliai, 40 day care center specialists from all over Lithuania, 5 pupils from the day care center of Siauliai, 3 parents and a special needs educator who works in the same day care center.

The main task of the questionnaire method was to find out the schools of general education knowledge of the nature of the child day care centers, and they approach to their current activities and possible cooperation. Also to find out the day care center specialist opinion about their institutions, the services offered and the nature of assistance. The objective was to assess the children's day care centers for the various services provided and the orientation of school-age children and their parents. Aims to determine the number of children attending day care centers to students with special educational needs.

Interview Survey were studied the special needs students and their parents' views on a day care center and its services. It also aimed to reveal the child day care center as an additional resource to meet the needs of special education (learning) needs of students with access needs.

The study found that a large part of the school teachers have little interest in children's after-school jobs, do not know whether the class of learners attending day care centers. But day care center is seen as an additional resource to help not only social, but also for pupils with learning difficulties. Teachers expressed a higher school of communication and collaboration with day care centers need.

The study shows that children attending day care centers, not only social and economic problems facing families of offspring, and any special educational needs pupils. It was found that most of the day care center after visiting fifteen or even more with special needs students.

The study participants recognized that in order to more effectively support the different needs of children who are important to strengthen the general education schools and day centers in more frequent use of day centre provided educational assistance, as additional resources for education with special needs children.

PRIEDAI

**Klausimynas pedagogams apie vaikų dienos centrus
ir juose teikiamas pedagogines paslaugas**

Gerbiamas Pedagoge!

Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto Specialiojo ugdymo koordinavimo studijų magistrantė, Gerda Visockytė, atlieka tyrimą, kuriuo ketinama atskleisti vaikų dienos centrų vaidmenį tenkinant specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių poreikius. Tyrimo pagrindu bus rengiamos praktinės rekomendacijos. Todėl mums JŪSŪ, praktikų, nuomonė labai svarbi.

Anketa yra ANONIMINĖ, nei vardo, nei pavardės žymėti nereikia.

Nuoširdžiai dėkoju už tai, kad sutikote atsakyti į šios anketos klausimus.

Reikės išsirinkti ir kryžiuoku (X) pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindės Jūsų nuomonę.

Jūsų lytis:	Jūsų amžius (įrašykite)	Jūsų pedagoginio darbo stažas (įrašykite)
Moteris		
Vyrasmetaimetai
Vietovė, kurioje dirbate:	Mokykla, kurioje dirbate yra:	Jūs esate:
Miestas	Pradinė	Specialusis pedagogas
Gyvenvietė	Pagrindinė	Logopedas
Kaimas	Vidurinė	Dalyko mokytojas
Rajono	Gimnazija	Pradinių klasių mokytojas
centras	Jaunimo	Socialinis pedagogas
		Psichologas

Kontaktiniai duomenys: Gerda Visockytė
Šiaulių universitetas,
Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas
Tel:8-60313661
E-mail: gerda_visockyte@yahoo.com

Ar jūsų klasėje/grupėje yra vaikų, lankančių dienos centrą?

- Taip Ne Negaliu pasakyti

Ką Jūs manote apie vaikų dienos centrus?

(Kiekvienam teiginiiui tinkantį atsakymą pažymėkite X.)

<i>Teiginys</i>		<i>Ar pritariate išvardintiems teiginiams?</i>			
		Tikrai taip	Taip	Ne	Tikrai ne
Įvertinimas					
Ugdymas	Vaikų dienos centruose ugdomi vaiko grožio pajautimo bei estetikos įgūdžiai.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centras yra puikus resursas, galintis padėti mokymosi sunkumų turintiems mokiniams didinti pažangumą/ gerinti mokymąsi.	☐	☐	☐	☐
	Dienos centruose vaikams sukuriama galimybė lavinti kūrybinius ir meninius sugebėjimus.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centrą lankantys mokiniai jame gali ruošti pamokas ir sulaukti pedagogo arba specialiojo pedagogo pagalbos.	☐	☐	☐	☐
	Vaikams suteikiama galimybė daugiau sužinoti, išmokti bei įtvirtinti žinias.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centrų darbuotojai organizuoja ekskursijas, išvykas į gamtą, kitus miestus, muziejus ir pan.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centruose trūksta naujos technikos, baldų, inventoriaus, todėl juose sunku organizuoti vaikų ugdymą.	☐	☐	☐	☐	
Užimtumas	Vaikų dienos centrai siūlo įdomių veiklų bei užsiėmimų įvairių poreikių ir amžiaus mokiniams.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centruose prastai organizuojamas aktyvus ugdytinių užimtumas.	☐	☐	☐	☐
	Dienos centruose vaikai išmoksta spręsti problemas, pasirūpinti savimi ir savo draugais.	☐	☐	☐	☐
	Vaikai dienos centruose mokosi priimti sprendimus, lavinamas jų kritinis mąstymas.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centruose kiekvieną dieną vyksta auklėjamieji grupiniai ir individualūs užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centro aplinka pastūmėja ugdytinius į nusikalstamą veiklą.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centrų aplinka tinkama tik į rizikos grupę papuolančių šeimų vaikams.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centras – puiki vieta vaikui leisti laiką po pamokų, kad netektų vienam būti namuose, kieme ar gatvėje.	☐	☐	☐	☐
Kita	Dienos centrus lanko vien tik asocialių šeimų vaikai.	☐	☐	☐	☐
	Mokiniams, kuriems kyla mokymosi sunkumų, rekomenduočiau lankyti vaikų dienos centrą.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centrų darbuotojai puikiai organizuoja vaikų laisvalaikio užimtumą.	☐	☐	☐	☐
	Vaikų dienos centrų paslaugas rekomenduočiau mokiniams, jei jame būtų organizuojamas papildomas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas.	☐	☐	☐	☐

Vaikų dienos centro darbuotojai, centro išlaikymui gaunamas lėšas leidžia savo, o ne ugdytinių reikmėms.	☐	☐	☐	☐
Darbuotojai bendradarbiauja su vaiku, jo tėvais (globėjais), pedagogais ir drauge ieško problemų sprendimo būdų.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centruose dirba tik kvalifikuoti specialistai.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrai naudingi tik sprendžiant socialinės rizikos šeimų problemas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrai tinka ilgai dirbančių tėvų atžaloms.	☐	☐	☐	☐
Vaikai dienos centruose įgyja žalingų įpročių, pradeda rūkyti, vartoti narkotikus, alkoholį.	☐	☐	☐	☐

Ką manote apie vaikų dienos centruose vykdomas veiklas bei organizuojamą mokinių užimtumą.

(Kiekvienam teiginiiui tinkantį atsakymą pažymėkite X.)

<i>Teiginys</i>	<i>Ar pritariate išvardintiems teiginiams?</i>			
	Tikrai taip	Taip	Ne	Tikrai ne
Ugdymo organizavimas				
Vaikai dienos centruose išmoksta dirbti kompiuteriu.	☐	☐	☐	☐
Vaikai dienos centruose užsiima menine veikla (mokosi piešti, groti, dainuoti, šokti, vaidinti).	☐	☐	☐	☐
Ugdytiniai vaikų dienos centruose ruošia namų darbus.	☐	☐	☐	☐
Vaikai dienos centruose įtvirtina mokykloje įgytas žinias.	☐	☐	☐	☐
Socialinių, buitinių įgūdžių ugdymas				
Vaikai prižiūri dienos centro aplinką, tvarkosi patalpas.	☐	☐	☐	☐
Lavinami vaikų savipriežiūros, higienos įgūdžiai.	☐	☐	☐	☐
Ugdomas vaikų grožio bei estetikos supratimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centre ugdytiniai lavina bendravimo ir bendradarbiavimo su bendraamžiais ir suaugusiais įgūdžius.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro ugdytiniai dalyvauja mokyklų, miesto ir kitų nevyriausybinių organizacijų organizuojamose konkursuose, renginiuose.	☐	☐	☐	☐
Laisvalaikio užimtumas				
Vaikai dienos centruose žaidžia stalo, lauko, kompiuterinius žaidimus.	☐	☐	☐	☐
Vaikams organizuojamos išvykos bei ekskursijos į muziejus, parodas.	☐	☐	☐	☐
Ugdytiniai vaikų dienos centre klausosi muzikos, kuria dainas, dainuoja.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centruose ugdytiniai sudaromos sąlygos aktyviai sportuoti.	☐	☐	☐	☐
Vaikai dienos centruose laiką leidžia veltui.	☐	☐	☐	☐
Pagalba pamokų ruošoje				
Ruošdami pamokas ugdytiniai konsultuojasi su dienos centre dirbančiais pedagogais.	☐	☐	☐	☐

Ruošdami namų darbus vaikai sulaukia pagalbos iš vyresnių mokinių.	☐	☐	☐	☐
Ruošdami namų darbus vaikai sulaukia pagalbos iš gerai besimokančių bendraamžių.	☐	☐	☐	☐
Vaikai mokosi ieškoti informacijos dienos centro bibliotekėleje.	☐	☐	☐	☐
Kita veikla				
Vaikų dienos centruose vyksta socialinių įgūdžių lavinimo užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centruose vyksta individualūs ir grupiniai elgesio korekcijos užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centruose vyksta psichologinis ugdytinių konsultavimas.	☐	☐	☐	☐

Kaip manote, kuo vaikų dienos centrai naudingi juos lankantiems mokiniams, kokią pagalbą ir veiklą reikėtų plėtoti? (Kiekvienam teiginiui tinkantį atsakymą pažymėkite X.)

<i>TEIGINYS</i>	<i>Ar pritariate išvardintiems teiginiams?</i>			
	Tikrai taip	Taip	Ne	Tikrai ne
Naudos įvertinimas				
Vaikų dienos centrus lankančių mokinių pasiekimai ženkliai gerėja.	☐	☐	☐	☐
Dienos centre ugdoma vaiko savivertė.	☐	☐	☐	☐
Skatinamas mokinių žingeidumas.	☐	☐	☐	☐
Stiprinamas vaikų pasitikėjimas savimi mokymosi srityje.	☐	☐	☐	☐
Skatinama mokymosi motyvacija.	☐	☐	☐	☐
Svarbi pagalba				
Vaikų dienos centrų darbuotojai turėtų padėti mokiniams atrasti naujas interesų sritis.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrų darbuotojai turėtų daugiau bendradarbiauti su ugdytinių tėvais .	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrų darbuotojai turėtų daugiau bendradarbiauti su ugdytinių mokytojais.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrų darbuotojai turėtų skatinti mokinių tarpusavio pagalbą, stiprinant savitarpio ryšius.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrų darbuotojai turėtų mokyti vaikus ieškoti informacijos literatūros šaltiniuose, internete.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrų darbuotojai turėtų mokyti vaikus sisteminti ir pasirinkti naudingą informaciją.	☐	☐	☐	☐
Kita (įrašykite)				

Ką manote apie bendravimą ir bendradarbiavimą su vaikų dienos centrų darbuotojais. (Kiekvienam teiginiui tinkantį atsakymą pažymėkite X.)

<i>Teiginys</i>	<i>Ar pritariate išvardintiems teiginiams?</i>			
	Tikrai taip	Taip	Ne	Tikrai ne

Naudos įvertinimas				
Svarbu, kad pedagogai ir vaikų dienos centro darbuotojai palaikytų glaudų ryšį.	☐	☐	☐	☐
Mielai bendraučiau ir bendradarbiaučiau su vaikų dienos centrų darbuotojais.	☐	☐	☐	☐
Pedagogų ir vaikų dienos centrų darbuotojų bendravimas ir bendradarbiavimas teikia abipusią naudą.	☐	☐	☐	☐
Dienos centrų darbuotojai yra per daug įkyrūs ir trukdo mokytojams dirbti savo darbą.	☐	☐	☐	☐
Norėčiau daugiau sužinoti apie vaikų dienos centrus ir juose vykdomas veiklas.	☐	☐	☐	☐
Kita (įrašykite)				
.....				

Pateikite savo pastebėjimus, pasiūlymus ☺

<p>Galbūt pamiršome Jūsų paklausti apie Jums rūpimus dalykus, susijusius su vaikų dienos centrų nauda, mokinių specialiųjų poreikių tenkinimui.</p> <p>Parašykite.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	---

2priedas

Klausimynas vaikų dienos centrų darbuotojams

Gerbiamas vaikų dienos centro darbuotojau! Socialinės gerovės ir negalės studijų fakulteto Specialiojo ugdymo koordinavimo studijų magistrantė, Gerda Visockytė, atlieka tyrimą, kuriuo ketinama atskleisti vaikų dienos centrų vaidmenį tenkinant specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių poreikius. Tyrimo pagrindu bus rengiamos praktinės rekomendacijos. Todėl mums JŪSŪ, praktikų, nuomonė labai svarbi. Anketa yra ANONIMINĖ, nei vardo, nei pavardės žymėti nereikia. Nuoširdžiai dėkoju už tai, kad sutikote atsakyti į šios anketos klausimus.

Jūsų lytis *

- Moteris
- Vyras

Jūsų amžius *

- iki 20
- Nuo 21 iki 25

- Nuo 26 iki 30
- Nuo 31 iki 35
- Nuo 36 iki 40
- Nuo 41 iki 45
- Nuo 46 iki 50 ir daugiau

Vaikų dienos centre Jūs dirbate jau ... *

- Apie vienerius metus
- Nuo 2 iki 4 metų
- Nuo 4 iki 6 metų
- Nuo 6 iki 8 metų
- Nuo 8 iki 10 metų
- 10 metų ir daugiau

Vietovė kurioje dirbate: *

- Miestas
- Gyvenvietė
- Rajono centras
- Kaimas

Jūs esate įstaigos: *

- Vadovas
- Vadovo pavaduotojas
- Projekto koordinadorius
- Pedagogas
- Specialusis pedagogas
- Socialinis pedagogas
- Socialinis darbuotojas
- Psichologas

Kiek vaikų lankosi Jūsų dienos centre? *

- Iki 10 vaikų
- 10 - 15 vaikų
- 16 - 20 vaikų
- 21 - 25 vaikai
- 26 - 30 vaikų
- 30 ir daugiau vaikų

Kiek specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių lankosi Jūsų vaikų dienos centre? *

- Iki 5 vaikų
- Nuo 6 iki 10 vaikų
- Nuo 11 iki 15 vaikų
- Nuo 16 iki 20 vaikų
- Nuo 20 iki 25 vaikų
- Nežinau

Kiek laiko vaikai praleidžia Jūsų dienos centre? *

- Iki 2 valandų
- 3 - 4 valandas
- 4 - 5 valandas
- 5 valandas ir ilgiau

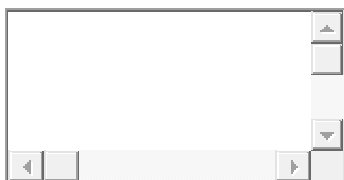
Kiek laiko Jūsų dienos centre yra skiriama pedagoginei veiklai (pamokų ruošai, ugdymui) ? *

- Iki valandos
- 1 - 2 valandos
- 2- 3 valandos
- 3 valandos ir daugiau

Pžymėkite, kodėl vaikai eina į Jūsų dienos centrą. *

	Tikrai taip	Ko gero taip	Ko gero ne	Tikrai ne
Nes namuose trūksta pinigų.	☐	☐	☐	☐
Nes vienas iš tėvų (globėjų) arba abu artimieji išvykę dirbti į užsienį.	☐	☐	☐	☐
Nes vienas iš tėvų (globėjų) arba abu artimieji neturi darbo.	☐	☐	☐	☐
Nes vaikai neturi nuolatinės gyvenamosios vietos.	☐	☐	☐	☐
Nes vaikai turi mokymosi sunkumų.	☐	☐	☐	☐
Nes vaikus į dienos centrą atsiunčia mokyklose dirbantys socialiniai pedagogai.	☐	☐	☐	☐
Nes nuolatiniai vaikų dienos centrų lankytojai atsiveda savo draugus ir/ar giminaičius.	☐	☐	☐	☐
Nes vaikus į dienos centrą atsiunčia Vaikų teisių apsaugos tarnybos specialistai.	☐	☐	☐	☐

Galbūt žinote priežasčių, kurios nebuvo paminėtos? Įrašykite.

Ar, Jūsų manymu, Jūsų dienos centre tinkamai išplėtotos šios veiklos. *

	Ne	Silpnai	Vidutiniškai	Gerai
Vaikų kompiuterinio raštingumo lavinimo užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
Vaikų saviraiškos ugdymo ir lavinimo užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
Ugdytinių meniniai, kūrybiniai užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
Vaikų raiškiojo skaitymo įgūdžių lavinimo ir tobulinimo užsiėmimai.	☐	☐	☐	☐
Nuolatinė pagalba ruošiant namų darbus.	☐	☐	☐	☐
Ugdytinių mokymas ieškoti informacijos dienos centro bibliotekėlėje.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dalyvavimas prižiūrint dienos centro aplinką, patalpas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų mokomas savipriežiūros, asmens higienos.	☐	☐	☐	☐
Vaikų poilsio vasaros stovyklose organizavimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų bendravimo įgūdžiai lavinimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų pasyvaus laisvalaikio užimtumo organizavimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų aktyvaus laisvalaikio užimtumo organizavimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų išvykų į ekskursijas, gamtą, muziejus, parodas organizavimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dalyvavimas mokyklų, miesto organizuojamose konkursuose, renginiuose, pilietinėse akcijose.	☐	☐	☐	☐
Vaikų užimtumo dienos centre organizavimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų komandinio darbo įgūdžių lavinimas	☐	☐	☐	☐
Vaikų supratingumo, pakantumo ir tolerancijos mažesniame, silpnesniame už save vaikui skatinimas.	☐	☐	☐	☐
Vaikų atsakomybės jausmo ugdymas.	☐	☐	☐	☐
Ugdytinių organizacinių gebėjimų plėtojimas	☐	☐	☐	☐

Ar, Jūsų manymu, Jūsų dienos centre tinkamai išplėtota ši pagalba? *

	Nežinau	Silpnai	Vidutiniškai	Gerai
Vaikų dienos centro pedagogai sprendžia ugdytinių mokymo ir mokymosi klausimus, aiškina sėkmes ir nesėkmes, kaupia informaciją apie ugdytinio pažangumą.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro pedagogai rengia individualias mokymo ir papildomo ugdymo programas, vertina individualią mokinių pažangą.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro pedagogai organizuoja pedagoginės pagalbos teikimą mokiniui, ieško galimybių padėti vaikui siekti geresnių rezultatų.	☐	☐	☐	☐

Vaikų dienos centro darbuotojai teikia pagalbą mokiniui atgaunant dvasinę darną, gebėjimą gyventi ir mokytis.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai teikia psichologinę pagalbą asmenybės ir ugdymosi problemų turinčiam mokiniui.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai vykdo psichologinių problemų prevenciją.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai bendradarbiauja su socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, sveikatos priežiūros ir teisėtvarkos institucijomis.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai padeda vaikui renkantis mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuojantis.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai šalina priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, į mokyklą sugrąžina ją palikusius vaikus.	☐	☐	☐	☐
vaikų dienos centro darbuotojai didina specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimo veiksmingumą.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai teikia pagalbą visiems vaikų dienos centrą lankantiems vaikams, kuriems jos reikia.	☐	☐	☐	☐
vaikų dienos centro darbuotojai konsultuoja specialiosios ugdymo pagalbos sulaukiančių mokinių tėvus (globėjus).	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai vaikams teikia informaciją apie išsilavinimo įgijimo galimybes.	☐	☐	☐	☐
vaikų dienos centro darbuotojai užtikrina informacijos tarp vaiko, vaiką ugdančių mokyklos pedagogų bei tėvų sklaidą.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai teikia informaciją apie švietimą ir jo kokybę vaikų dienos centro lankytojams.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centro darbuotojai konsultuoja specialiosios ugdymo pagalbos sulaukiančių mokinių mokytojus.	☐	☐	☐	☐
Vaikai ruošdami namų darbus sulaukia pagalbos iš vyresnių dienos centrą lankančių mokinių.	☐	☐	☐	☐
Vaikai ruošdami namų darbus sulaukia pagalbos iš gerai besimokančių bendraamžių.	☐	☐	☐	☐
Vaikai meninių užsiėmimų metu padeda vieni kitiems.	☐	☐	☐	☐

Sunkumai su kuriais susiduriate. *

	Tikrai taip	Taip	Ne	Tikrai ne
Mažai bendradarbiaujama su mokinių ugdymo įstaigomis.	☐	☐	☐	☐
Trūksta informacijos apie vaikų pasiekimus ir mokymosi sunkumus patiriamus mokykloje.	☐	☐	☐	☐
Vaikų dienos centrų darbuotojams trūksta patirties, žinių, kopetencijos pedagogikos srityje.	☐	☐	☐	☐
Mažai bendradarbiaujama su vaikų tėvais (globėjais).	☐	☐	☐	☐
Trūksta bendradarbiavimo su kitų panašaus pobūdžio įstaigų specialistais.	☐	☐	☐	☐
Ugdytiniams trūksta mokymosi motyvacijos.	☐	☐	☐	☐
Teikti efektyvią pagalbą trukdo aplinkos dirgikliai (triukšmas, mažos patalpos it t.t.)	☐	☐	☐	☐

Trūksta specialiojo ugdymo priemonių (vadovėlių, pratybų sąsiuvinių, užduočių rinkinių ir pan.).

Galbūt susiduriate su sunkumais, kurie nebuvo paminėti. Įrašykite.

Ar, Jūsų manymu, kokybiškai bendradarbiaujama ir keičiamasi informacija apie vaiką? *
Bendradarbiavimas su mokyklomis ir informacijos sklaida.

Visada Dažnai Retai Niekada

Pagrindinį ryšį palaiko ir iniciatyvą bendrauti rodo ugdytinių mokyklos pedagogai.

Mokyklos pedagogai patys kreipiasi į vaikų dienos centro darbuotojus ir teiraujasi apie ugdytinio pasiekimus.

Mokyklos pedagogai vaikų dienos centrų darbuotojus informuoja apie vaikų specialiuosius ugdymosi poreikius.

Informacija apie vaiką sunkiai pasiekama dėl konfidencialumo.

Vaikų dienos centro pedagogams pasiekama visa apie vaiką mokykloje sukaupta informacija.

Pagrindinį ryšį palaiko ir iniciatyvą bendrauti rodo vaikų dienos centro darbuotojai.

Pagrindinį ryšį palaiko ir iniciatyvą bendrauti rodo ugdytinių tėvai (globėjai).

Tėvai (globėjai) vaikų dienos centrų pedagogus informuoja apie vaikų specialiuosius ugdymosi poreikius.

Tėvai (globėjai) informuojami apie vaikų pasiekimus ir užimtumą vaikų dienos centre.

Tėvams (globėjams) reguliariai rengiami susirinkimai.

Kokią matote savo vaikų dienos centro veiklos perspektyvą. *

Taip Ne

Į vaikų dienos centrą kviesime daugiau ugdytinių.

Vaikų dienos centre plėtosime specialiosios pedagoginės pagalbos sritį.

Vaikų dienos centre dirbs daugiau kvalifikuotų specialistų.

Su vaikais bendraus ir dienos centre savanoriškai talkins daugiau žmonių.

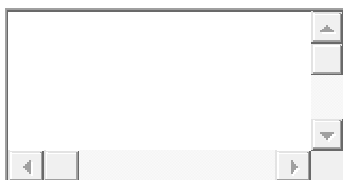
Plėtosime meninio ugdymo sritį

Plėtosime aktyvų ir/ar pasyvų ugdytinių užimtumą.

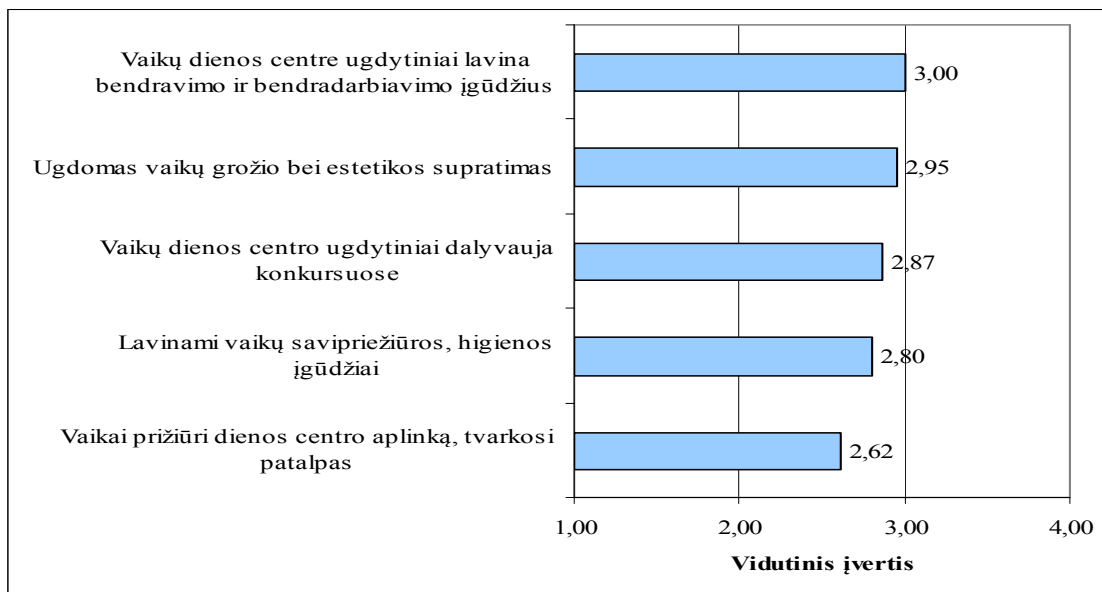
Plėsimės ir/ar remontuosime vaikų dienos centro patalpas.

Įstaigą teks uždaryti.

Galbūt esate numatę kitokią dienos centro ateitį. Įrašykite.

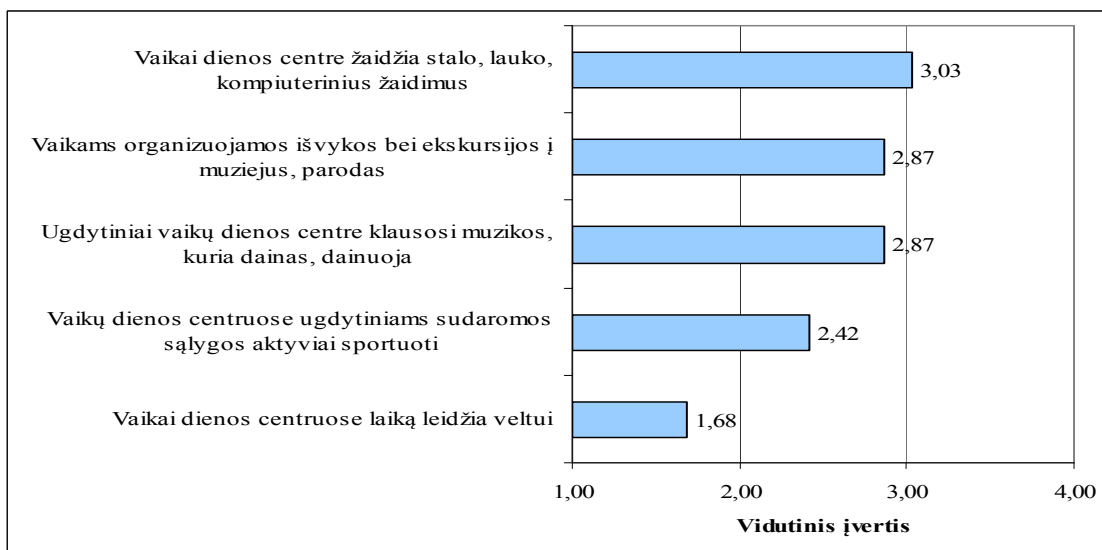

3 priedas

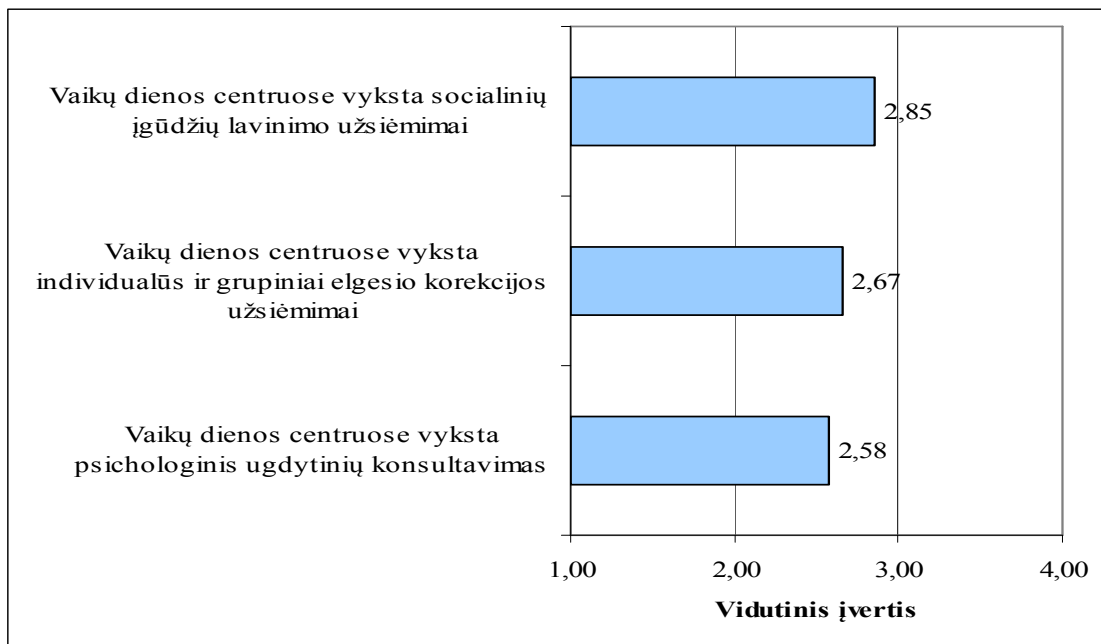

1 pav. Socialinių ir buitinių įgūdžių lavinimas),M (N=60)

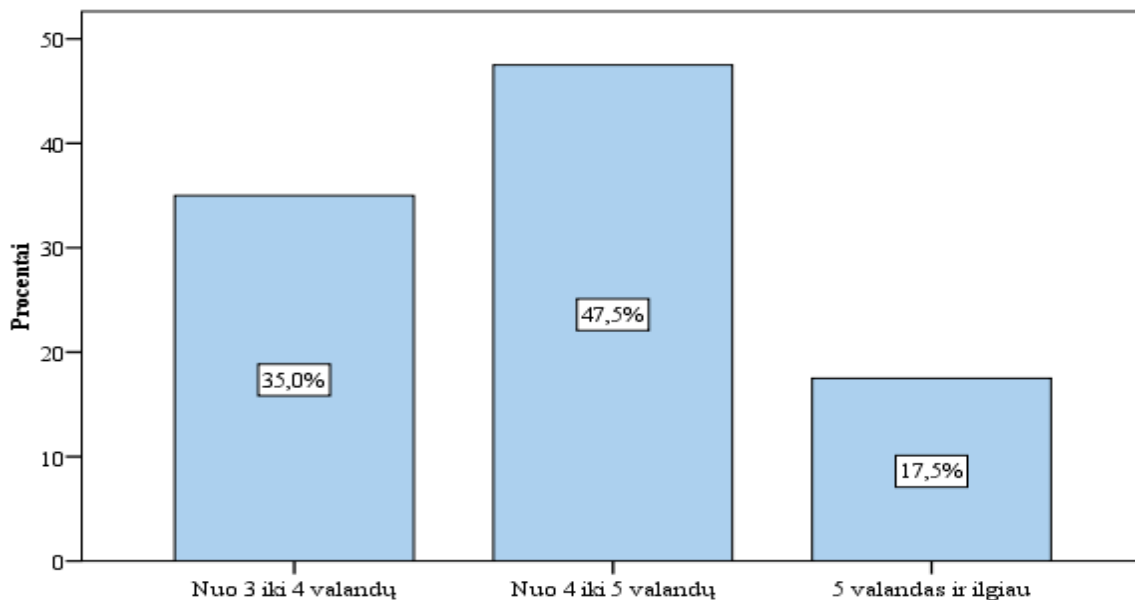
4 priedas

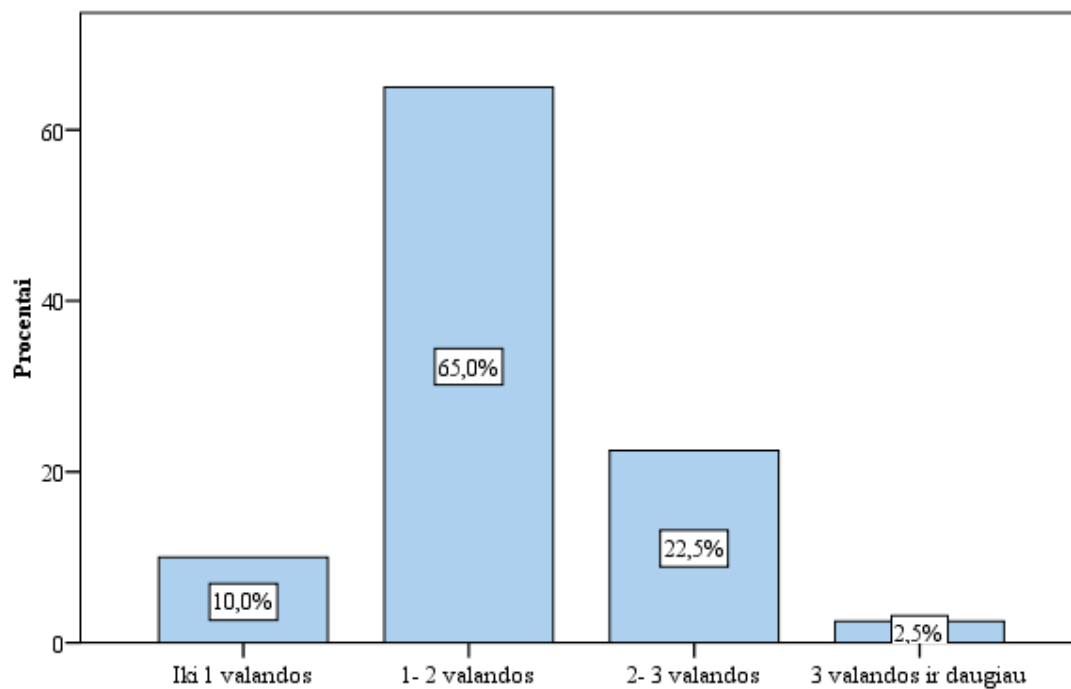
2 pav. Laisvalaikio užimtumas, M (N=60)

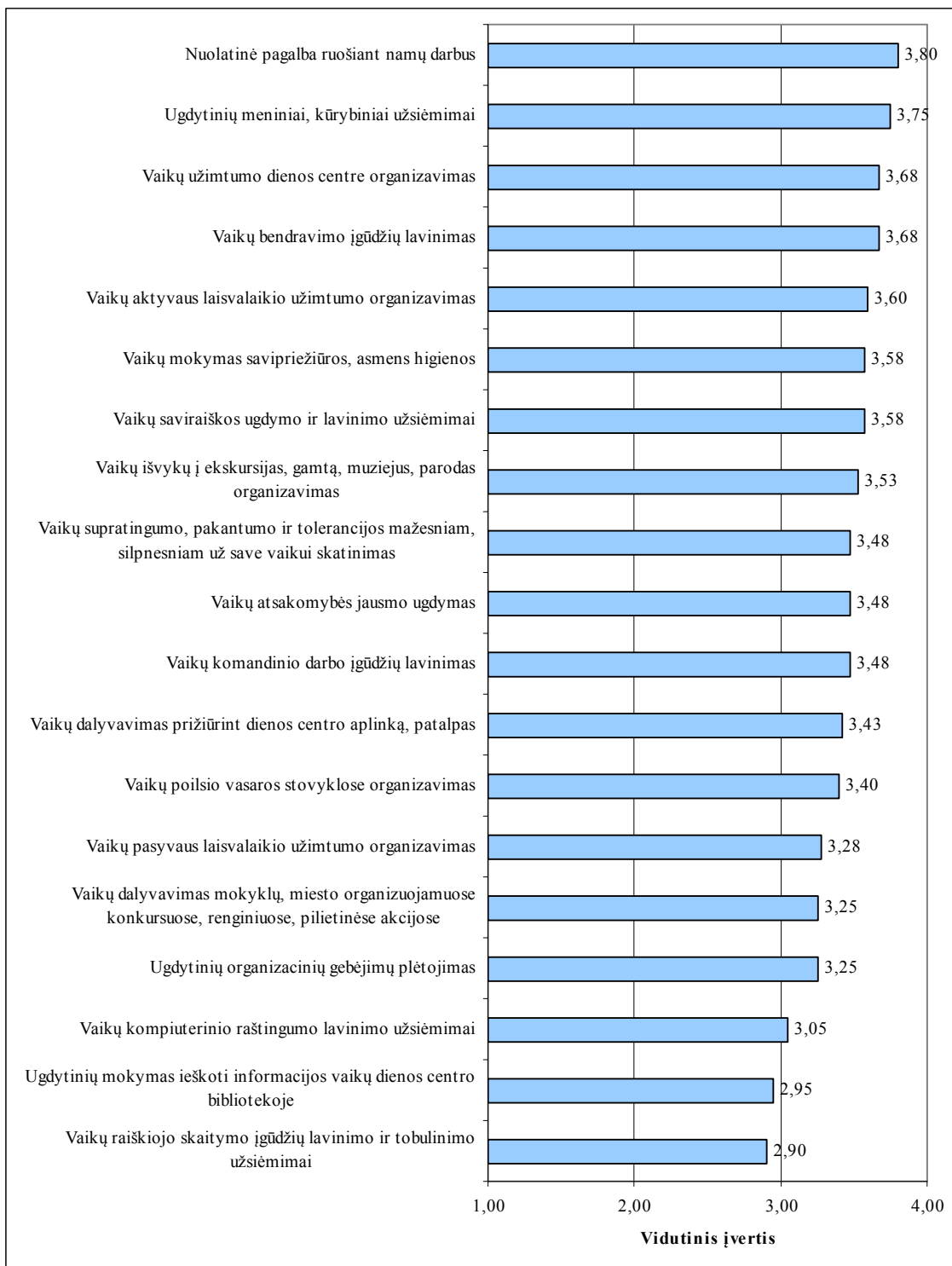
3. pav. Kita veikla, M (N=60)

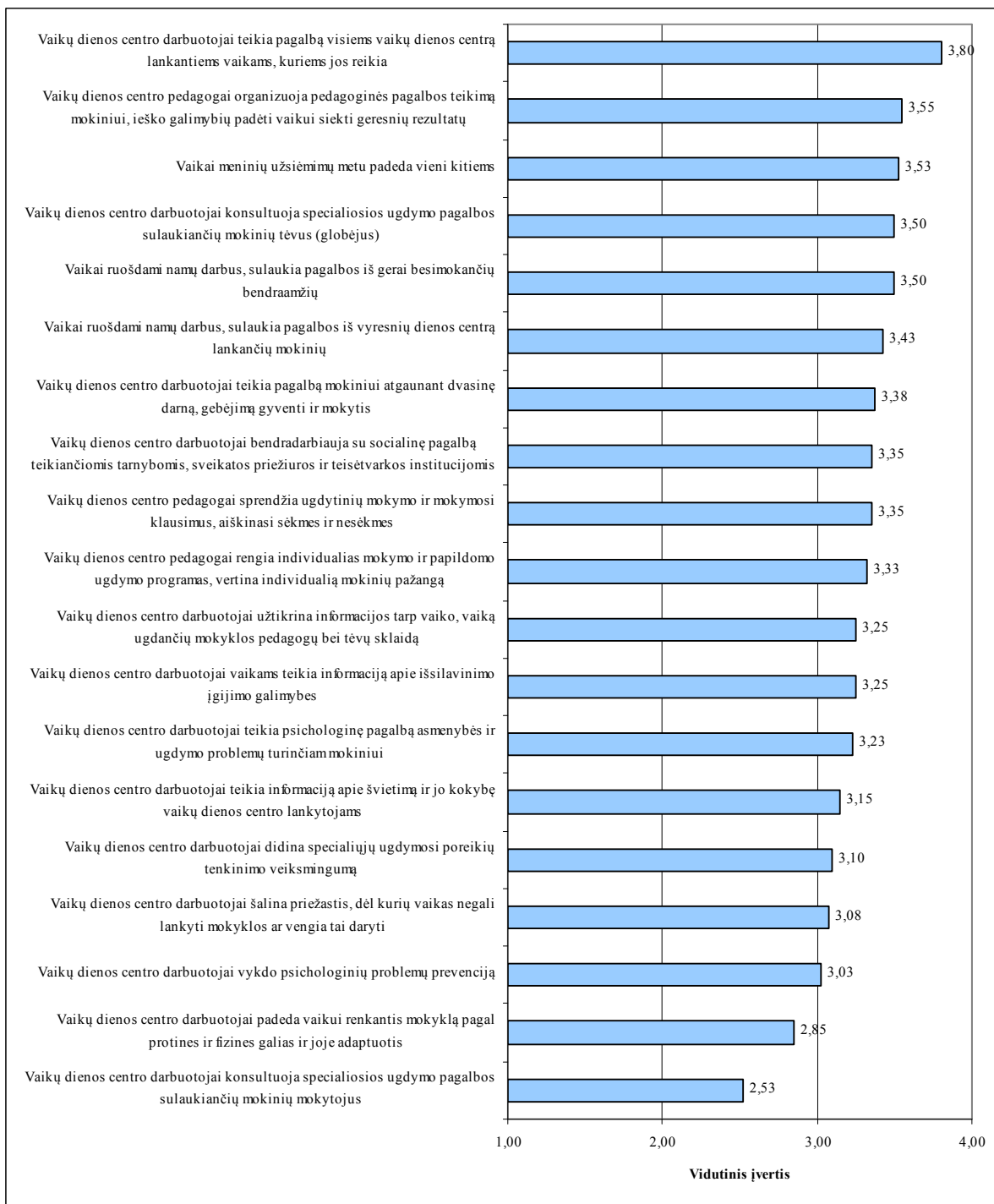
4 pav. Vaikų dienos centre praleistas laikas,% (N = 40)

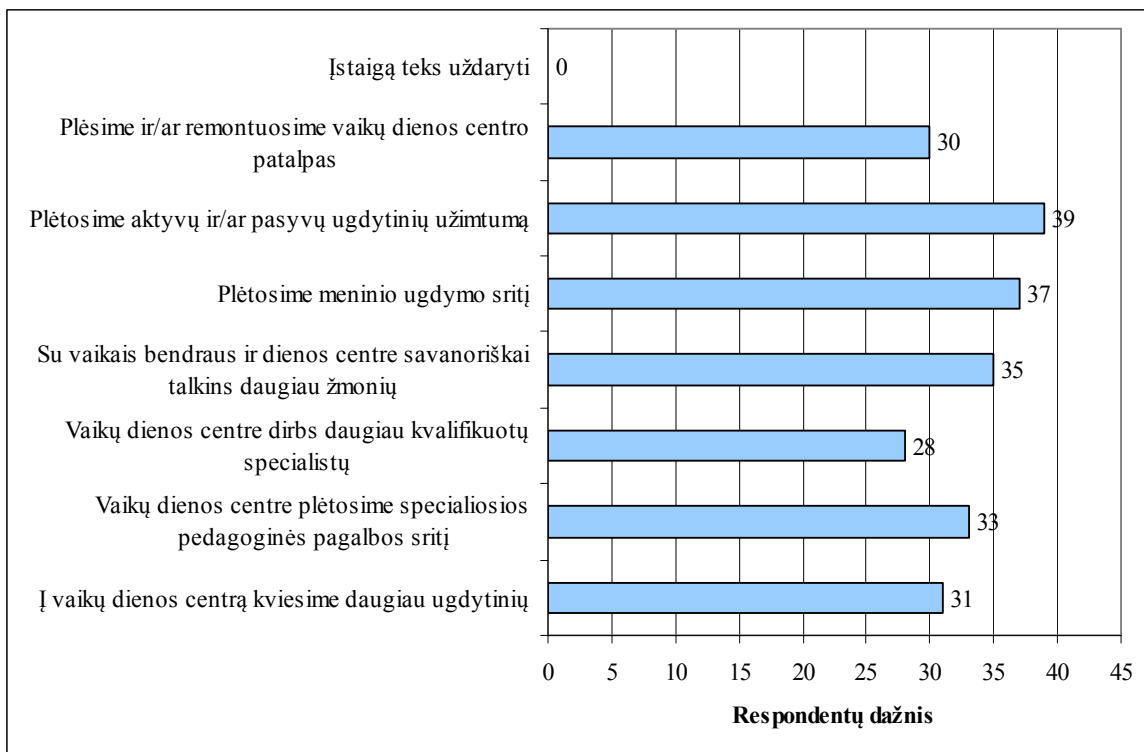
5 pav. Vaikų dienos centro užsiėmimų laikas, skirtas pedagoginei veiklai,% (N = 40)

6 pav. Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonė, apie tinkami išplėtotas veiklas, M (N=40)

7 pav. Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonė, apie tinkamai išplėtotą pagalbą, M (N=40)

8 pav. Vaikų dienos centrų darbuotojų nuomonė, apie įstaigos perspektyvas, N (N=40)

Vaiku apklausos protokolas

Klausimai	Arnoldas: 7 klasė, adaptuotos lietuvių kalbos, matematikos, užsienio kalbų mokymo programos.	Laura: 7 klasė. Bendra ugdymo programa.	Inga: 5 klasė, ribotas intelektas, modifikuotos lietuvių kalbos ir matematikos programos.	Karolis: 5 klasė, adaptuotos lietuvių kalbos ir matematikos programos.	Nerijus: 4 klasė, mokyklą pradėjo lankyti 8-erių metų, 1-os klasės programą kartojo antrus metus. Ribotas intelektas. Adaptuota programa.
-----------	---	--	--	---	--

Mokykla					
Papasakok, kaip tau sekasi mokytis mokykloje? Ar turi draugų, ar gerai sutari su klasiokais, mokytojais?	Normaliai, turiu draugų, su visais sutariu. Su mokytojais sunkiau. Pamokų nepraleidinėjau ir iš mokyklos nebėgu, tik tiek, kad labai tingiu mokytis.	Gerai, pažymiai neblogi, dvejetų neturiu, bet turiu trejetų. Su klasiokais sutariu gerai.	Atrodo gerai. Turiu draugų, su visais klasiokais sutariu gerai, bet į mokyklą eiti nenoriu. Nepatinka man mokytis, truputį sunku, nesiseka. Man patinka ir mokytojai, ir klasiokai, bet mokytis nepatinka, nes man sunku, ypač anglų kalba.	Man tai normaliai, einu kiekvieną dieną, turiu draugų ir ne vieną. Klasėje 28 vaikai. Gerai sutariu ir nesipykstu beveik su visais. Kiekvieną rytą noriu eiti į mokyklą ir nepykstu kai mane žadina, netgi pats atsikeliu.	Normaliai sekasi, mokausi. Gaunu blogus įvertinimus. Su klasiokais sutariu, bet ne su visais, su kaikuriais mušuos.
Kur klasėje sėdi? (priekyje, viduryje, klasės gale, arti mokytojo..)	Gale, visose pamokose tik gale.	Kiekvienoje pamokoje sėdžiu skirtingai, yra pamokų, kuriose sėdžiu gale, kitose, priekyje, trečiose per vidurį.	Sėdžiu trečiame suole, kartais antrame, įvairiai.	Sėdžiu antram suole, kraštinėje eilėje prie sienos. Kad kai nuskambės skambutis galėčiau greičiau išbėgti pro duris.	Pačiam gale, kraštinėje eilėje, ten mane pasodino mokytoja. Norėčiau sėdėti priekyje, bet kad persodintų neprašiau.
Ką darai, kai tau nesiseka suprasti užduoties, nepavyksta išspręsti uždavinio? Ar suolo draugas gali tau padėti, o gal tu jam padedi? Kaip suolo draugas tau padeda?	Tiesiog nedarau užduoties.	Keliu ranką ir pasikviečiu mokytoją. Klasės draugų pagalbos neprašau, o pati kartais ir kitiems padedu.	Mokytojos paklausiu ir ji man paaiškina. O jei mokytoja negali priėiti, skaitau užduotį dar kartą. Kartais suolo draugas padeda, pasitariu su juo.	Visada keliu ranką ir sakau mokytojai, kad nesuprantu. Tada mokytoja prieina ir paaiškina. O jeigu mokytoja negali ateiti, tada klasės draugų prašau kad paaiškintu ir jie paaiškina. Dažnai pasitariu su klasiokais.	Nieko, paklausiu klasiokų, jie man visus atsakymus pasako, nereikia spręsti pačiam. Kartais bandau spręsti pats, kartais prašau mokytojos pagalbos, ji vėl paaiškina

					užduotį ir liepia daryti.
Ar kreipiesi pagalbos į mokytoją? Kaip ji tau padeda?	Sėdžiu vienas. Mokytojos neprašau.	Ateina, dar kartą paaiškina užduotį.	Dažniausiai paaiškina arba pasikviečia pas save prie stalo ir padeda.	Dažniausiai aš užduoti suprantu, todėl mokytojos pagalbos prašau retai, bet ji visada man padeda.	Tik papildomai paaiškina.
Ką darai jei neteisingai paruoši pamokas, arba jei esi nepasiruošęs atsakinėti?	Gaunu 2 ir viskas. Nesidžiaugiu dėl to.	Nieko, su klasiokėmis pasitariu ir prieš pamoką padarau arba išsitačiau klaidas.	Nieko nedarau. Kai su klase tikriname klaidas tada ir išsitačiau. Nuo klasiokų nenusirašinėju.	Dažniausiai ištrinu neteisingus atsakymus ir parašau taip kaip reikia. Prie lentos einu net ir tada kai būnu nepasiruošęs, o išgirdęs klausimą stengiuosi atsakyti.	Nieko, klaidas taisausi, mokytoja pasako, kur neteisingai išspręsta ir taisaus.
Ar bijai, kai tave kviečia prie lentos? Kodėl?	Ne. Visada einu prie lentos ir darau, ką liepia mokytoja.	Sukuosi iš padėties, prie lentos eiti nebijau.	Nebijau, prie lentos man sekasi neblogai, užduotis išsprendžiu teisingai.	Ne, man patinka kai mane kviečia prie lentos.	Nebijau, pasakau, kad neišmokau. Mokytoja įrašo pastabą. Man tas pats, nenusimenu.
Koki os pamokos, dalykai tau nesiseka mokykloje?	Visos. Anglų, rusų kalbos labiausia.	Matematika, lietuvių kalba. Istorija ir rusų kalba sekasi geriau.	Anglų kalba. Visai nieko nesuprantu ir nemoku. Bet anglų mokytoja nešaukia, bet ir nepadeda.	Visos pamokos man sekasi, viską suprantu, man visur lengva.	Pasaulio pažinimas.
Ar lankaisi pas specialųjį pedagogą, kaip jis tau padeda?	Kartais per pamokas mane ir kitus klasiokus spec.pedagogė vedasi pas save. Man pas ją lengviau, nes duoda lengvesnes	Nesilankau.	Einu pas kitą mokytoją į atskirą kabinetą ir ji man daugiau padeda, viską geriau išaiškina ir viską geriau	Einu dar su trim klasiokais. Pas spec.pedagoge mokomės tą patį ką ir klasėje tik įdomiau būna. Kartais ir spec.pedagoge	Einu, padeda man, duoda lengvesnes užduotis.

	užduotis, sprendžiam visai kitas užduotis nei klasėje, todėl lengviau.		suprantu.	ateina į klasę.	
Ar klasės draugai iš tavęs juokiasi, jei neteisingai atsakai į mokytojos klausimus, arba suklysti sprendžiam užduotį? Kaip reaguoji?	Nesijuokia.	Nesijuokia, niekada.	Nesišaipto, tiesiog pasako, kad suklydau. Kartais būna baisu, bet ne visada.	Nesijuokia ir aš nesijuokiu jei kitiems nesiseka. Mes draugiškai sutariame. O jei suklystu sprendžiam uždavinį tai išsitačiau ir viskas, labai dėl to nepergyvenu.	Niekas nieko nedaro.
Ką darai, jei gauni prastą įvertinimą, pažymį?	Nieko, nesinervinu nei kiek. Bet jei gaunu gerą pažymį tada pralinksmėju.	Nieko.	Nieko, blogiausias pažymys kurį gavau – 4, bet nenusiminiau, vis ne 3.	Na ir kas, išsitačiau. Mokytoja vėl pakviečia atsakinėti, gaunu geresnį pažymį ir išsitačiau.	Nereaguojau, man tas pats.
Kokia pamoka tau labiausiai nepatinka? Kodėl? Ar ji tau patiktų, jei sektųsi mokytis?	Rusų kalba, nes nesuprantu jos, ši pamoka nepatiktų, net jei suprasčiau ką nors.	Anglų, gal.	Anglų ir tik anglų.	Man visos pamokos patinka.	Pasaulio pažinimo nekenčiu. Neįdomu man.
Namai					
Papasakok apie savo kambarį? Ar jis tau patinka, ką norėtum jame pakeisti?	Turiu televizorių, turiu kompiuterį, kambarys mažesnis nei mamos, bet jame gyvenu vienas.	Man patinka mano kambarys, nieko keisti nenorėčiau. Yra ir televizorius.	Turiu televizorių, mažas kambarys.	Mano kambarys paprastas, kaip ir visų. Man patinka kaip sustatyti baldai, nieko nekeisčiau. Kambaryje yra ir televizorius ir kompiuteris.	Turiu televizorių ir kompiuterį, lova. Kambarį dalinuosi su Karoliu (sesers sūnus).
Kaip namuose ruoši	Namie mokausi	Tyloje, man taip geriau	Būna visaip. Kartais mama	Tyloje, viską išjungiu, nes	Televizorius būna

pamokas? Tyloje, prie televizoriaus.. ?	tyloje.	susikaupti.	žiūri televizorių, tada nueinu į kitą kambarį pas senelį, jis skaito laikraščius ir netrukdo.	tyloje išeina geriau susikaupti.	įjungtas, kartais tai trukdo, tada nebedarau pamokų, o žiūriu televizorių.
Kas tau padeda ruošti namų darbus? Ko prašai pagalbos? Ar mama, sesuo, brolis, draugai gali tau padėti? Kaip jie tau padeda?	Ruošiu pats, pagalbos niekieno neprašau.	Vyresni broliai padeda, paaiškina, patikrina.	Mama, senelis dar padeda kai mamos nėra arba sesė. Kai nesuprantu, jie man paaiškina arba pasako atsakymą. Rašau su pieštuku, kai mama patikrina parašau viską su parkeriu.	Močiutė padeda. Ji prašo, kad iš pradžių viską rašyčiau juodraštyje, tada patikrina klaidas ir leidžia perrašyti į sąsiuvinį.	Mama, paaiškina viską, o aš darau. Kartais rašau į juodrašį, kartais su pieštuku rašau, o kai mama patikrina perrašau.
Apie kelintą valandą ruošti pamokas namuose?	Kai grįžtu iš lauko, apie pusę 9 vakare.	Po pamokų, kai tik grįžtu po mokyklos sėdu prie namų darbų.	Kai tik pareinu iš mokyklos ir darau, kad vėliau išeičiau susitikti su draugais.	Grįžęs iš mokyklos.	Po treniruočių grįžtu apie 17-18 valandą, tada padarau pamokas ir einu pas draugus.
Kas patikrinam ar teisingai išsprendei namų darbų užduotis?	Mama visada patikrina ir prašo parodyti, ar tikrai paruošiau pamokas.	Niekas netikrina, tiesiog pasakau, kad paruošiau namų darbus ir viskas.	Mama, senelis, sesė.	Močiutė visada patikrina.	Mama.
Vaikų dienos centras					
Papasakok, ką veiki dienos centre? Ar turi jame draugų, ar gerai sutari su vadovais?	Turiu čia draugų, gerai sutariu su vadovais.	Su visais sutariu gerai. Ateinu praleisti laiką, padaryti pamokas.	Pamokas ruošiu, būnu, turiu draugų, žaidžiam, piešiam, dūkstam.	Pamokas ruošiu, tvarkausi, piešiu, dalyvauju renginiuose, sėdžiu prie kompiuterio, padedu	Nežinau, šiandien atėjau labai pavargęs, o taip tai dūkstu, pamokas darau, nors nenoriu daryti, bet

				vadovams, daug ką veikiu.	vadovės liepia.
Kas dienos centre tau patinka labiausiai? Kodėl lankai dienos centrą?	Mama norėjo, kad lankyčiau šį centrą, kad turėčiau ką veikti, nebūčiau vien kieme su draugais, kad paruoščiau pamokas.	Patinka vadovai, draugai. Mane čia atsivedė draugė, ankščiau žinojau, kad lanko klasiokė, bet neidavau.	Einu, kad paruoščiau pamokas, kad gerai praleisčiau laiką, kad vis ne namie sėdėčiau.	Viskas. Klubą lankau, nes noriu, nes man čia patinka. Susitinku su draugais ir „prastumiu“ laiką.	Nežinau, ant čiužinių „saltus“ daryti. Kartais neturiu ką veikti ir ateinu į klubą.
Kiek laiko lankai dienos centrą?	Apie pusę metų, gal kiek ilgiau. Atrodo nuo pavasario.	Lankausi ne taip ilgai, atrodo 3-4 mėnesius.	Nuo pirmos klasės.	Nuo pirmos klasės.	Lankau klubą nuo pirmos klasės.
Kas padeda ruošti namų darbus? Kieno prašai pagalbos, jei nesiseka suprasti užduotis? Kaip jie tau padeda?	Vadovės.	Vadovai padeda ir dar draugai, dabar kartu su klasiokė ruošiame namų darbus. Vadovės padeda parašyti rašinius.	Vadovės. Jos visada paaiškina kaip išspręsti namų darbus. Žinau, kad viskas išspręsta teisingai ir nebaisi eiti į mokyklą.	Vadovės padeda ir dar kartais kiti vaikai.	Vadovės. Paaiškina kai rašyti, kaip išspręsti užduotis. Su vadovėm lengviau.
Ar nebijai prašyti pagalbos dienos centro vadovų? Kaip jie tau padeda? Ar supranti užduotis, kai jie tau paaiškina?	Nebijau, viską paaiškina.	Nebijau, jie visada suprantamai paaiškina užduotis.	Nebijau.	Nebijau, visada prašau pagalbos jei ko nors nesuprantu. Vadovės visada paaiškina, patikrina namų darbus, padeda išsitaistyti klaidas.	Nebijau vadovių prašyti pagalbos, kartais liepia pačiam viską daryti ir patikrina.
Kokios pagalbos sulauki iš specialiosios pedagogės	Vadovė Lina man labai gerai išaiškino, kaip sudėti ir atimti neigiamus skaičius. Netgi gavau geresnį	Tokios pat, kaip ir kitų vadovų.	Matematiką darom kartu, duoda papildomų užduočių, pasako	Kai buvau mažas vadovė labai daug padėdavo, mokėmės rašyti raides, skaityti. Dabar taip pat	Padeda, mokėmės rašyti, skaityti.

Linų?	pažymį mokykloje.		pavyzdžių.	padeda nemažai, kai ruošiu namų darbus ir ko nors nesuprantu paaiškina, užduoda papildomai.	
Kaip manai, kodėl reikia ruošti namų darbus?	Dėl pažymių, kad būtų geri rezultatai.	Nes privaloma ir, kad geriau mokytumeisi, daugiau žinotum, įtvirtintum žinias.	Kad kai būsi vyresnė viską žinotum.	Kad gerą pažymį gautum. Kad negautum pastabos. Ir dar, kad geriau viską išmoktum.	Kad į kitą klasę pereitum.
Kiek klasių norėtum baigti? Kodėl? Kaip manai, ar tau pavyks? Ką reikėtų padaryti, kad pavyktų? Kas galėtų tau padėti?	Visas, bet ar pavyks nežinau ir net neįsivaizduoju, ką daryti, kad pavyktų.	12, tikiuosi pavyks.	10 gal, bet ar pavyks nežinau.	Nežinau, norėčiau 12 klasių baigti. Manau, kad pavyks, reikia tik gerai mokytis.	Nežinau, norėčiau baigti 11 – 12 klasių. Jeigu pasistengsiu, gal ir baigsiu.
Kokia svajonė, noras turėtų išsipildyti, kad norėtum namų darbus ruošti kasdien? Dėl ko pasiryžtum gerai mokytis, nepraleisti pamokų, kasdien ruošti namų darbus ir stengtis gauti kuo geresnį pažymį?	Pasaulį nėra nė vieno dalyko, dėl ko norėčiau ir galėčiau mokytis geriau.	Apie tai nesu galvojusi, tad net nežinau.	Ne, gal nebent nuvažiuoti pas tėtį. Dėl to net pasistengčiau geriau mokytis.	Ne, nieko nesvajuju, man visko užtenka.	Kad treniruotėse per kalniukus su dviračiu geriau pralėkčiau ir užimčiau I-ą vietą, o ne paskutinę.

Ugdytinių tėvų (globėjų) apklausos protokolai

Klausimai	Karloio močiutė (Nerijaus mama)	Nerijaus mama (Karolio močiutė)	Arnoldo mama
Apie mokyklą			
Papasakokite, kaip jūsų vaikui sekasi mokykloje? Kokius mokymosi sunkumus jis patiria, kas pavyksta ir kas labiausiai nesiseka?	Šiomet Karolis perėjo į 5 klasę, dabar lanko Dainų pagrindinę mokyklą ir jau baigia priprasti prie pasikeitusios tvarkos. Prie naujos mokyklos vaikas priprato gana greitai. Dažnai lankausi mokykloje, klausiu kaip jam sekasi ir kol kas nei pati neturiu priekaištų, nei mokytojai nesiskundžia. Jam sunkiai sekasi matematika.	Nerijui sekasi sunkiau, nesugeba susikaupti, yra beprotiškai judrus. Kiekvieną vakarą turiu patikrinti jo kuprinę ir išimti nereikalingus daiktus, kuriuos jis įsideda, ir žaislų ir nereikalingų žurnalų prisikrauna, o per pamokas knaisiojasi ir trukdo mokytojais. Jam labai sunku susikaupti, reikia rodyti su pirštu ir baksnoti, kad susikoncentruotų. Labai nesiseka rimti dalykai, matematika, lietuvių kalba, nors ir namuose dirbame ir klube gauna papildomų užduočių, bet sekasi vis tiek labai sunkiai.	Sunkiai, kyla daug konfliktų, vaikas labai greitai susierzina, sunkiai valdo emocijas. Nesiseka nei mokytis, nei sutarti su mokytojais. Labai dažnai esu kviečiama į mokyklą. Labai sunkiai sekasi mokytis užsienio kalbas, žinoma, kūno kultūra sekasi geriausiai, vaikas labai gerai žaidžia krepšinį.
Kaip mokykla padeda spręsti sunkumus? (spec. Pedagogas, logopedas, mokymo programos modifikavimas, adaptavimas...)	Programa liko adaptuota, todėl vaikas eina pas spec.pedagogę. Lankėmės ir PPT, buvo nuspręsta teikti tą pačią pagalbą, nes vaikui reikia individualios pagalbos, kai jam padedama individualiai jis lengviau susikaupia ir teisingiau sprendžia užduotis.	Eina pas spec. pedagogę, yra adaptuota programa, bet klasėje sėdi gale iš mokytojos sulaukia mažai pagalbos ir dėmesio, todėl tai kenkia ir jam ir kitiems mokiniams.	Adaptuota programa ir spec. pedagogo pagalba.
Ar dažnai tenka lankytis vaiko mokykloje, dėl kokių priežasčių ten	Pati einu dažnai, teiraujuosi, kaip vaikui sekasi. Susitariu su mokytoja, kad dažnai	Kai tik einu pro šalį taip ir užsuku į mokyklą pasišnekėti, visiems mokykloje žinomos	Labai dažnai, vaikas dažnai įsivelia į konfliktines situacijas, dažniausiai į mokyklą

lankotės?	bendrausime, taip ir yra.	mūsų problemos. Kartais turiu eiti į mokyklą, kad parsineščiau jo pratybų sąsiuvinį, nes pats vis sako, kad užmiršo, suprantama, nenori mokytis, todėl tai ir sako. Tai kol pati nenuėinu į mokyklą, tol pratybų užduotys lieka neišspręstos.	esu kviečiama, kai kyla konfliktinės situacijos nei mokymosi problemos.
Kaip sutariate su klasės mokytoju, auklėtoju? Kaip bendradarbiaujate?	Labai gerai, bendraujam, keičiamės informacija. Dėl bendravimo negaliu skųstis.	Gerai sutariame, geranoriškai priima ir viską papasakoja.	Su mokytojais sutariu neblogai, susiskambiname, mokytojai pildo Arnoldo namų darbų sąsiuvinį, rašo jame, kaip vaikas elgėsi pamokose ir kas užduota namų darbų. Labai gerai sutariame su auklėtoja.
Kokius, vaikui naudingus sprendimus pavyko priimti bendradarbiaujant?	Programos adaptavimas, spec. pedagogo pagalba.	Nusprendėme, kad vaikui reikia išlieti energiją, todėl užrašiau vaiką į dviračių treniruotes. Mokytoja ir pavaduotoja pritarė, kad vaikui toks užsiėmimas labai tinka. Be to ir Nerijus labai nori lankyti šį būrelį.	Lankomumo ir namų darbų sąsiuvinis, taip pat mokytojai patenkinti, kad vaikas lanko dienos centrą.
Ar vaikas papasakoja jums, kaip jam sekasi mokykloje? Ką dažniausiai pasakoja?	Pasakoja viską, giriasi, džiaugiamės kartu. Parsineša ir parodo per technologijų pamokas darytus darbelius. O šiandien labai nusiminęs grįžo ir pasakojo, kad turėjusios vykti tarp klasinės kvadrato varžybos ir iš jo komandos niekas neatėjo, tik jis. Vaikas turi pareigos jausmą.	Pasakoja, visus pokštus, visas išdaigas, tik spėk klausytis.	Visada, sūnus neturi paslapčių, viską man papasakoja ir apie mokyklą, ir apie draugus, ir apie klubą. Žinau labai daug, nes mūsų santykiai artimi ir draugiški.
Ar mokytojai įtraukia	Taip, žinoma, prašo	Taip, dalyvauja visuose	Turėčiau pasakyti,

vaiką į mokyklos veiklas, užklausinį ugdymą?	dalyvauti renginiuose, sporto varžybose. Ir pradinėje mokykloje buvo labai aktyvus.	renginiuose, tikrai nėra atstumtas, klasėje turi draugų.	nelabai, bet gal ir pats vaikas to nenori, tiesiog po pamokų jis eina tiesiai į klubą.
Apie vaikų dienos centrą			
Papasakokite apie dienos centrą, kurį lanko jūsų vaikas? Ar esate patenkinta jame teikiamomis paslaugomis? Kiek laiko jūsų vaikas lanko dienos centrą?	Labai patenkinta, labai seniai lankome, jau nuo pirmos klasės lankome.	Nerijaus atžvilgiu esu labai patenkinta. Žinau, kad vaikas užimtas, žinau, kad paruoš namų darbus, todėl esu patenkinta dienos centro pagalba.	Stengiuosi vaiką apsaugoti nuo blogų draugų įtakos, o centre jis yra užimtas ir neleidžia laiko veltui. Lankomės jau pusę metų.
Kodėl nusprendėte leisti vaiką į dienos centrą?	Kai gyvenome Dainų mikro rajone, vaikai kieme buvo labai skriaudžiami, todėl vyresnysis mano sūnus ieškojo vietos, kur galima būtų vesti vaikus po pamokų, kad neleistų laiko veltui. Iš pradžių vedėme į sporto mokyklą, dziudo būrelį, bet pastebėjome, kad vaikai patys pradėjo skriausti kitus, tuomet ir nusprendėme ieškoti vietos, kur vaikam galėtų padėti ne tik praleisti laisvalaikį, bet ir mokytis. Taip ir atsiradome klube „Tarp savų“.	Kaip jau minėjau, sūnus vaikus atvedė į šį klubą. Pagalbos nauda akivaizdi, todėl ir lankome klubą jau tiek metų.	Pradinėse klasėse lankėme dienos centrą „Gelbėkit vaikus“, tačiau prasidėjus paauglystės problemoms dienos centro vadovė pasiūlė mums klubą „Tarp savų“, kur renkasi panašaus amžiaus vaikai ir organizuojamas aktyvesnis užimtumas paaugliams. Todėl ir nusprendėme lankyti šį centrą.
Kokios pagalbos iš dienos centro darbuotojų sulaukia jūsų šeima ir vaikas?	Labai patenkinta esu klubo organizuojamu užimtumu, vaikai nori eiti į klubą. Labai daug pagalbos ruošiant namų darbus. Aš esu vyresnė, kai kurių pamokų jau nebesuprantu ir negaliu padėti, o vadovės jaunos ir viską moka. Nekalbu jau apie ekskursijas, renginius,	Nerijus labai gerai sutaria su vadove Lina, ji jį savotiškai veikia teigiama linkme, visada grįžęs namo pasakoja, ką veikė su vadove, ką ji kalbėjo, ką liepė, ką pasakojo. Sulaukiame ir pedagoginės pagalbos ir socialinės paramos. Vaikai daug pamato, aplanko miestus,	Pedagoginės, psichologinės, socialinės, pagalba labai įvairi ir naudinga. Galiu ateiti ir išsikalbėti, visada gaunu patarimų kaip padėti vaikui. Esu informuojama ir apie teigiamą, ir

	kuriuose dalyvauja vaikai ir kiek visko čia išmoksta.	muziejus.	apie neigiamą vaiko elgesį ir drauge sprendžiame mūsų problemas.
Kaip jūsų vaikui sekasi dienos centre? Kokią naudą gaunate? Ar pagerėjo mokymosi rezultatai? Kaip? Ar pastebite pokyčius vaiko elgesyje? Kokius?	Žinau, kad gerai, sutaria su vaikais ir vadovais. Pokyčiai akivaizdūs. Karolis nelankė darželio, todėl mokykloje jam sekėsi labai sunkiai, vadovė Lina labai daug dirbo individualiai, mokytojai nežinojo, kaip vaiką išmokyti, o Linai labai gerai sekėsi. Viskas, ką dabar moka vaikai, galiu sakyti, pasiekta tik jos dėka.	Mokymosi rezultatai labai pagerėjo. Jei vaikas kurį laiką nesilanko klube, dėl treniruočių ar kitų priežasčių iš karto suprastėja mokymasis, todėl stengiuosi, kad į klubą eitų kuo dažniau ir visada nusineštų kuprinę su pamokomis. Jei neina į klubą po pamokų tuoj pat bėga į lauką, o aš grįžusi po darbo turiu jį žadinti, kad paruoštume pamokas. Todėl man ramiau, kai jis nueina į dienos centrą.	Vaikas paruošia pamokas, vadovės padeda jam mokytis anglų kalbos, analizuoti eilėraščius, mokytis matematikos, mokosi rusų raides, tiesiog, vadovės skiria jam labai daug dėmesio. Mokyklos mokytojai informavo pastebėję pagerėjusius vaiko mokymosi rezultatus. Vaikas į mokyklą visada eina paruošęs pamokas, dėl to nebegauna pastabų. Labai džiugu.
Kaip bendradarbiaujate su vaikų dienos centro darbuotojais? Kokius, vaikui naudingus sprendimus pavyko priimti?	Susitinkame, dalyvauju susirinkimuose, kalbame telefonu, jei tik kyla klausimų, visada susiskambiname.	Vienu metu Nerijus buvo pradėjęs nebeiti į klubą, tuomet su vadovais visai stengėmės jį perkalbėti ir pasisekė. Šiuo metu ir su mokytojais ir su vadovais sutarėme, kad vaikui leisiu lankyti dviračių treniruotes, nes vaikas labai nori ir dėl to stengiasi ruošti pamokas. Esame sutarę, kad dėl to stengtųsi mokytis.	Sutariame gerai, pavyksta susitarti, esu jiems dėkinga, kad padeda man ir mano sūnui. Mums buvo pasiūlyta psichologo pagalba, taip pat, kad apsaugotų mano vaiką nuo neigiamos įtakos iš klubo buvos išprašytas kitas narys, dėl kurio elgesio Arnoldas taip pat blogai

			elgdavosi. Tai padėjo, vaikas tapo ramesnis.
Kokios pagalbos, tolimesnėje ateityje, tikėtės iš dienos centro darbuotojų?	Tikiuosi, kad pagalba tęsis ir toliau, noriu, kad vaikams būtų kuo mažiau laisvo laiko trintis gatvėje ir laiptinėse.	Taip pat tikiuosi, kad pagalba tęsis ir kuo ilgiau.	Tikiuosi, kad ir toliau vaikui padės ruošti namų darbus, kad ir toliau vaikas bus aktyviai užimtas ir išmoks naujų dalykų.
Kaip dienos centro darbuotojai jus informuoja apie vaiko pasiekimus, elgesį dienos centre?	Susiskambiname, susitinkame, gaunu net laišku.	Susitinkame, susiskambiname, kartais dienos centro darbuotojai atvyksta į manos, dažniausiai užėinu, kai būnu mieste, esu visuomet šiltai priimama.	Turime sąsiuvinį į kurį vadovai rašo, kaip Arnoldui sekėsi, kokias pamokas ruošė, ką veikė. Taip pat susiskambiname, jei galiu ateinu į susirinkimus, arba šiai užsuku eidama pro šalį.
Ar rekomenduotumėte dienos centro paslaugas savo pažįstamiems? Kodėl?	Žinoma, ir jau esu rekomendavusi.	Kaip jau minėjau rekomenduočiau ir jau esu rekomendavusi.	Taip, esu labai patenkinta centro paslaugomis.

13 priedas

Vaikų dienos centro specialiosios pedagogės apklausos protokolas

Klausimas	Atsakymas
Kiek laiko jūs dirbate VDC?	Nuo 2004 m., jau 6-erius metus.
PaPasakokite, kokios jūsų pagalbos sulaukia mokymosi sunkumų turintys vaikai jūsų centre? Ar įmanoma šią pagalbą teikti efektyviai? (jei ne - Kodėl?)	Vaikams teikiu specialiojo pedagogo pagalbą, kuri be abejonės yra efektyvi, nes mokymosi rezultatai gerėja. Svarbu: - pozityviai padrašinti, skatinti tinkamą elgesį, t.y. mokyti skirti, kas gera, kas bloga, mokyti stebėti ir analizuoti savo bei kitų elgesį. - tikslinti, turtinti, gausinti žinias: pamokų ruošą, mokymosi sunkumų išsiaiškinimas ir spragų „užpildymas“, mokymas pasinaudoti atramine medžiaga, lavinti specifinių pažinimo procesų sutikimų funkcijas. - plėtoti socialines kompetencijas, - skatinti pasireikšti ir atsiskleisti per meninius darbelius.
Kaip organizuojamas pagalbos teikimas?	Vaikai ateina po pamokų, kuomet galima besikubant atlikti namų darbus, ir...2 kl. Įvertinamas pagalbos poreikis, jis aptariamas su

	<p>vaiko mokytojais bei tėvais. Tuomet sprendžiama, ar pakanka vien pagalbos ruošiant namų darbus, ar reikalinga ir papildoma individuali pagalba. Kartais vaikai savarankiškai pajėgia išspręsti net keliomis klasėmis silpnesnius uždavinius, kartais su papildomais paaiškinimais pasiseka išspręsti ir esamos klasės lygio užduotis. Tuomet ir matosi, koks vaiko mokymosi lygis ir kokios pagalbos jam labiausiai reikia.</p>
<p>Kaip vertinamas pagalbos efektyvumas?</p>	<p>Sekama mokymosi pažanga (rezultatai), bendradarbiaujama su vaikų ugdytojais, tėvais... Kiekvieno mokymosi pusmečio pabaigoje stebimi ir vertinami vaiko pažymiai. Taip pat vaikai patys papasakoja, kaip sekasi mokykloje, kokius pažymius gauna, kas sekasi geriau, kas prasčiau.</p>
<p>Kaip vyksta informacijos sklaida tarp vaiko mokyklos, tėvų ir VDC? (Ar tėvai ir pedagogai jus noriai informuoja apie vaiko mokymosi sunkumus?)</p>	<p>Nenoriai, reikia patiemis mums domėtis vaikų pasiekimais, prašyti, kad mokytojai skirtų daugiau laiko ir pastangų, kad būtų įmanoma pasiekti gerų rezultatų. Lankomės mokyklose kartą arba du kartus per metus, kalbamės su socialiniais darbuotojais bei pedagogais. Dienos centre pagalba teikiama nemokamai, todėl daugelis tėvų geranoriški, papasakoja vaikų problemas, jei reikia papildomos pagalbos visada informuoja. Taip pat turime ir susirašinėjimo sąsiuvinį, kuriuose mokytojos užrašo, kas vaikui užduota namų darbams. Manau, tai labai gera mintis ir geras pavyzdys, kai vaiko mokytojai rūpinasi vaiku.</p>
<p>Kokios pagalbos vaikams dažniausiai reikia? Ar vaikai noriai naudojasi jūsų pagalba? (Ar pakanka tik paaiškinti, ko reikalauja užduotis, ar reikia dėstyti dalį teorijos, kurią vaikas jau turėjo būti išmokęs mokykloje?)</p>	<p>Beveik visda reikia paaiškinti visą medžiagą, nes dažnai vaikams neskiriamas individualus dėmesys, spec. ped. padeda tik kartą ar du per savaitę (aišku, to labai maža)... vaikai nenori mokytis, nes jau turi susiformavę įskiepytą mokyklos mokytojų nuomonę „tu nieko neišmoksi, sėdėk tyliai ir netrukduyk pamokos“ ar pan. Pagalbos poreikis labai individualus, kartais pakanka papildomai paaiškinti užduotį, pateikti pavyzdžių. Yra tekę dirbti ir mokytojos darbą, kai reikėjo vaikus mokyti rašyti raides, skaičius, mokėmės skaityti. Bet dažniausiai pakanka pagalbos ruošiant namų darbus.</p>
<p>Kokios pagalbos iš jūsų tikisi, prašo mokyklų pedagogai, vaikų tėvai?</p>	<p>Dažniausiai prašo tėvai, kad padėtume jų vaikams išmokti anglų, lietuvių, matematikos dalykus... labai retai kreipiasi mokyklų mokytojai, nes „jiems už tai niekas papildomai nemoka“. Jei mokytojai suinteresuoti jiems naudinga visa teikiama pagalba, tačiau kai kurie mokytojai kone reikalauja, kad vaikas būtų išmokytas, atrodytų, tai mūsų pareiga, o ne jų. Tačiau taip būna retai, dažniausiai mokytojai ir tėvai geranoriški, džiaugiasi, kad vaikai paruošia namų darbus ir į mokyklą eina pasirengę atsakinėti.</p>
<p>Kokį matote VDC vaidmenį tenkinant vaikų specialiuosius ugdymosi poreikius?</p>	<p>Labai didelį ir svarbų, nes dažniausiai tai būna vienintelė pagalba vaikui, kuri teikiama nemokamai.</p>
<p>Papasakokite, kokios sąlygos sukuriamos vaikų dienos centre tenkinti specialiuosius mokymosi poreikius?</p>	<p>Be abėjo, trūksta visko: ir mokymo priemonių, ir gerų sąlygų, vaiko ugdytojų bedradarbiavimo... būtų daug lengviau dirbti, jei tiek VDC, tiek vaiko tėvai, tiek mokyklos pedagogai tikrai rūpintųsi vaiko gerove, dažnai liekame vieni „mūšio lauke“ ir „aišku, patys kalčiausi, jei kas ne taip.</p>
<p>Kaip sekasi didinti vaikų</p>	<p>Dažnai tai būna ne skatinimas, o tiesiog sąlyga, kad vaikas gali čia</p>

<p>mokymosi motyvaciją? Kaip juos skatinate, sudominate?</p>	<p>ateiti, o tai jiems labai svarbu, nes neretai, tai būna vienintelė vieta, kur vaikai tikrai laukiami ir jie, po pamokų ruošos, gali realizuoti savo norus, pasireikšti šokyje, dainavime, piešime, filmavimo ir fotografavimo srityje... praleisti laiką su draugais...pakalbėti su suaugusiais, paprašti patarimų ar tiesiog, niekieno netrukdomi paklausti muzikos.</p>
<p>Su kokiomis problemomis susiduriate? Ko trūksta, kad pagalba būtų dar efektyvesnė?</p>	<p>Daugiau bendradarbiavimo ir supratimo visų vaikų ugdančių specialistų. Susiduriame su mokytojų abejingumu, taip pat tėvų abejingumu. Kai kuriuos tėvus sunku pasikviesti į susirinkimus, jiems mažai rūpi kaip sekasi vaikui. Kartais trūksta laiko, nes mažiesiems užduodama labai daug namų darbų, vaikai iš mokyklos atsineša neužpildytus pratybų sąsiuvinius, ko nespėja mokykloje sprendžia pas mus, kartais pamokų ruošą užsitęsia iki valanda ilgiau.</p>
<p>Kaip manote, ar VDC yra tinkama vieta specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimui? Kodėl?</p>	<p>TAIP. Pažangieji moksleiviai savo pavyzdžiu skatina prasčiau besimokančius bei besielgiančius mokinius keistis. Vaikai pradėjo ruošti namų darbus, geriau lankyti mokyklą. Tai patvirtina trimestrų (pusmečių) rezultatai. Dauguma antramečių buvo perkelti į aukštesnę klasę. Manau, specialieji pedagogai turėtų dirbti kiekviename vaikų dienos centre.</p>